

კურსდამთავრებულთა კვლევა

2020 და 2021 წლის კოჰორტები

პროფესიული უნარების სააგენტო

მარტი, 2023

შინაარსი

შესავალი	3
კურსდამთავრებულთა კვლევის შესახებ.....	5
კურსდამთავრებულთა კვლევის მიზნები	6
კურსდამთავრებულთა კვლევის კონცეპტუალური ჩარჩო	8
კურსდამთავრებულთა კვლევის კონსტრუქტები და ცვლადები.....	10
კურსდამთავრებულთა კვლევის დიზაინი - ქსელური ინსტიტუციური მოდელი	11
კურსდამთავრებულთა კვლევის მეთოდოლოგია	13
კურსდამთავრებულთა კვლევის ორგანიზაციული და ადმინისტრაციული ასპექტები	16
ელექტრონული პორტალი.....	19
კურსდამთავრებულთა კვლევის ძირითადი მახასიათებლები	20
კურსდამთავრებულთა კვლევის მონაწილეები.....	21
კვლევის შედეგები.....	25
პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამაზე ჩაბარების მოტივაცია.....	26
სასწავლო პროცესი და სტუდენტების მხარდაჭერა.....	29
კომპეტენციები.....	34
სწავლით კმაყოფილების ზოგადი შეფასება.....	36
კურსდამთავრებულთა დასაქმება და სამუშაოს მახასიათებლები	38
სამსახურის ძიება.....	47
სამუშაოსა და სწავლის შედეგების ურთიერთკავშირი	49
კარიერული ორიენტაცია და შრომითი კმაყოფილება	54
ძირითადი მიგნებები და რეკომენდაციები	59
ძირითადი მიგნებები.....	60
მიმართულებები შემდგომი მუშაობისათვის.....	66
დანართები	73
დანართი 1: ცხრილები	74
დანართი 2: კვლევაში მონაწილე დაწესებულებების ჩამონათვალი დაწესებულებების ტიპების მიხედვით	107
დანართი 3: კვლევაში გამოყენებული დარგების ფუნქციური კოდების მიმართება კლასიფიკატორებთან	109

შესავალი

კურსდამთავრებულთა კვლევა (Tracer study) საგანმანათლებლო დაწესებულებების კურსდამთავრებულთაგან ინფორმაციის შეგროვების სისტემური მიდგომაა, რომლის საშუალებითაც იქმნება ახალი ცოდნა: ა) სასწავლო პროგრამაზე სწავლის მოკლე და გრძელვადიანი შედეგების, ისევე როგორც ბ) შრომის ბაზარზე არსებული ტენდენციების შესახებ.¹

პროფესიული განათლების სისტემების განვითარების კონტექსტში თანდათანობით იზრდება ინტერესი კურსდამთავრებულთა კვლევის მიმართ, რადგან იგი ბაზრისათვის საჭირო კომპეტენციების და ადამიანური კაპიტალის ფორმირებისთვის მნიშვნელოვან ინფორმაციას უზრუნველყოფს.² პროფესიული განათლების ეროვნული სტრატეგია (2021-2025 წლები) მკაფიოდ აჩვენებს კურსდამთავრებულთა კვლევის მნიშვნელოვნებას საქართველოში.³

მოცემული კვლევა წარმოადგენს საქართველოში კურსდამთავრებულთა კვლევის ახალი, ე.წ. ქსელური ინსტიტუციური მოდელის დანერგვის პირველ ციკლს, რომელიც მსოფლიოში აპრობირებულ მეთოდოლოგიასა და ფართომასშტაბიანი ქსელური საერთაშორისო ინიციატივების საუკეთესო გამოცდილებას ეყრდნობა.⁴

საქართველოში პროფესიული განათლების კურსდამთავრებულთა კვლევის არსებული გამოცდილებისაგან განსხვავებით, ქსელური ინსტიტუციური მოდელი გულისხმობს სტანდარტიზებული, მსოფლიოში აპრობირებული ინსტრუმენტების გამოყენებას და თავად პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების აქტიურ მონაწილეობას კურსდამთავრებულთაგან მონაცემების შეგროვებასა და დამუშავების პროცესში.

კვლევის მეთოდოლოგია და ინსტრუმენტი ეყრდნობა ევროპაში პროფესიული განათლების სფეროში მნიშვნელოვანი აქტორების (International Labor Organization (ILO), European Training Foundation (ETF), CEDEFOP) მიერ შემუშავებულ რეკომენდაციებს⁵.

კურსდამთავრებულთა კვლევის ეს ციკლი საქართველოში ყველა დარგობრივი მიმართულებით მოქმედი გრძელვადიანი პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამების 2020 და 2021 წლის კურსდამთავრებულების აზრის შესწავლას გულისხმობდა. საველე სამუშაოები განხორციელდა 2022 წლის შემოდგომისა და ზამთრის განმავლობაში.

¹ European Commission (2020). Mapping the state of graduate tracking policies and practices in the EU Member States and EEA countries.

² https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32017H1209%2801%29#ntr12-C_2017423EN.01000101-E0012

³ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო (2021). პროფესიული განათლების განვითარების სტრატეგია 2021-2025

⁴ Renewed agenda for higher education (2017), Expert group on Graduate Tracking (2018-2020).

⁵ ETF, Cedefop, ILO (2017). Carrying out tracer studies: guide to anticipating and matching skills and jobs: volume 6.

საველე სამუშაოების მართვისა და მონაცემების კონსოლიდაციისთვის გამოყენებული იქნა პროფესიული უნარების სააგენტოს მიერ შექმნილი ელექტრონული პლატფორმა. კურსდამთავრებულებს შეეძლოთ კითხვარის შევსება ელექტრონულად, დისტანციურად, კომპიუტერის ან მობილური ტელეფონის გამოყენებით.

ანგარიში მიმოიხილავს პროფესიული განათლების ყველა დარგის ფარგლებში ზოგად ტენდენციებს კურსდამთავრებულთა დასაქმების, სწავლით კმაყოფილების და კარიერული განვითარების მიმართულებით.

მიუხედავად იმისა, რომ კვლევის ფარგლებში შეგროვდა ინფორმაცია საქართველოში მოქმედი ყველა გრძელვადიანი პროფესიული პროგრამის და მისი განმახორციელებელი დაწესებულების შესახებ, ეს მონაცემები, კვლევის დიზაინის თანახმად, კონფიდენციალურია. ისინი გამოიყენება ორგანიზაციების შიდა განვითარების მიზნებისთვის და პროგრამის განმახორციელებელი ორგანიზაციების ინდივიდუალური განვითარების გეგმების შესამუშავებლად.

იმედი გვაქვს, რომ კვლევის ანგარიშში წარმოდგენილი მიგნებები და მონაცემების შეგროვების ახალი მიდგომა დაინტერესებული მხარეების (პროგრამის განმახორციელებელი დაწესებულებების, დამსაქმებლების, თავად კურსდამთავრებულების, გადაწყვეტილების მიმღები უწყებების) განხილვის საგანი გახდება, დაიხვეწება და გამდიდრდება კურსდამთავრებულთა კვლევის პირველი ციკლების განხორციელების (პილოტირების პროცესის) პარალელურად.

კურსდამთავრებულთა
კვლევის შესახებ

კურსდამთავრებულთა კვლევის მიზნები

კურსდამთავრებულთა კვლევის მიზნებს მრავალდონიანი სტრუქტურა აქვს. კვლევის შედეგები გამოიყენება გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში როგორც მიკრო (ცალკეული პროგრამის და ინსტიტუციის), ისე მეზო (სექტორის) ან მაკრო (სახელმწიფოს) დონეზე. შესაბამისად, ეს მიზნები, სპეციფიკიდან გამომდინარე, შეიძლება დავუკავშიროთ უშუალოდ სასწავლო პროგრამის, საგანმანათლებლო დაწესებულების, პროფესიული განათლების სისტემის, დარგის ან მთლიანად სამუშაო ბაზრის განვითარების საჭიროებებს.⁶

მაკრო დონეზე კურსდამთავრებულთა კვლევები ემსახურება: ა) სამუშაო ბაზრის მოთხოვნებისა და სამუშაო ძალის ზოგადი მახასიათებლების შედარებასა და ამ მიმართულებით შეუსაბამობების/საჭიროებების გამოვლენას (ბაზრის კვლევის სხვა ინსტრუმენტებთან ერთად); ბ) განათლების ეკონომიკის მიმართულებით გარკვეული აქტუალური საკითხების წარმოჩენას. მაგალითად, განათლების უკუგებისა და ფარდობითი სარგებლის გამომწვევების; გ) მნიშვნელოვანი სოციალური პრობლემების უკეთ აღწერასა და გააზრებას. მაგალითად, გენდერის, წინარე განათლების, და სხვა სოციო-დემოგრაფიული მახასიათებლების გავლენის ანალიზს დასაქმების ალბათობაზე, დასაქმების პირობებსა და კარიერულ განვითარებაზე; დ) ქვეყნის ან სექტორის დონეზე პროფესიულ განათლებაში განხორციელებული მნიშვნელოვანი რეფორმების შედეგების შეფასებას.⁷ ამ დონეზე ანალიზის ფარგლებში, აგრეთვე, საინტერესო ასპექტებს წარმოადგენს კომპეტენციების ე.წ. ჰორიზონტალური და ვერტიკალური თავსებადობა. ჰორიზონტალურ თავსებადობაში იგულისხმება შეძენილი კომპეტენციების რელევანტურობა სამუშაო კონტექსტთან. ვერტიკალური თავსებადობა გულისხმობს სასწავლო პროგრამის დონის შესაბამისობას სამუშაო პოზიციასთან.^{10 11}

ცალკეული პროვაიდერი ინსტიტუციის დონეზე კურსდამთავრებულთა კვლევის შედეგები გვაწვდის უმნიშვნელოვანეს ინფორმაციას სასწავლო რესურსების, პირობების და სასწავლო პროცესის მახასიათებლების შესაძლო გავლენის შესახებ სწავლის შედეგებზე როგორც ცალკეული პროგრამის, ისე საგანმანათლებლო დაწესებულების მიხედვით. ამ მიმართულებებით მნიშვნელოვან ქვეგანზომილებებს წარმოადგენს: კურიკულუმის (სასწავლო გეგმის მახასიათებლები), მასწავლებლები და სხვა რესურსები, სასწავლო პროცესი,

⁶ Cedefop, Eurofound (2018). Skills forecast: trends and challenges to 2030. Luxembourg: Publications Office. Cedefop reference series; No 108

⁷ Altonji, J. G. (1993). The demand for and return to education when education outcomes are uncertain. *Journal of Labor Economics*, 11(1, Part 1), 48-83.

⁸ ETF, Cedefop, ILO (2017). Carrying out tracer studies: guide to anticipating and matching skills and jobs: volume 6.

⁹ Hampf, F., Wiederhold, S., & Woessmann, L. (2017). Skills, earnings, and employment: exploring causality in the estimation of returns to skills. *Large-scale Assessments in Education*, 5(1), 1-30.

¹⁰ Cedefop (2021). *Understanding technological change and skill needs: skills surveys and skills forecasting*. Cedefop practical guide 1. Luxembourg: Publications Office.

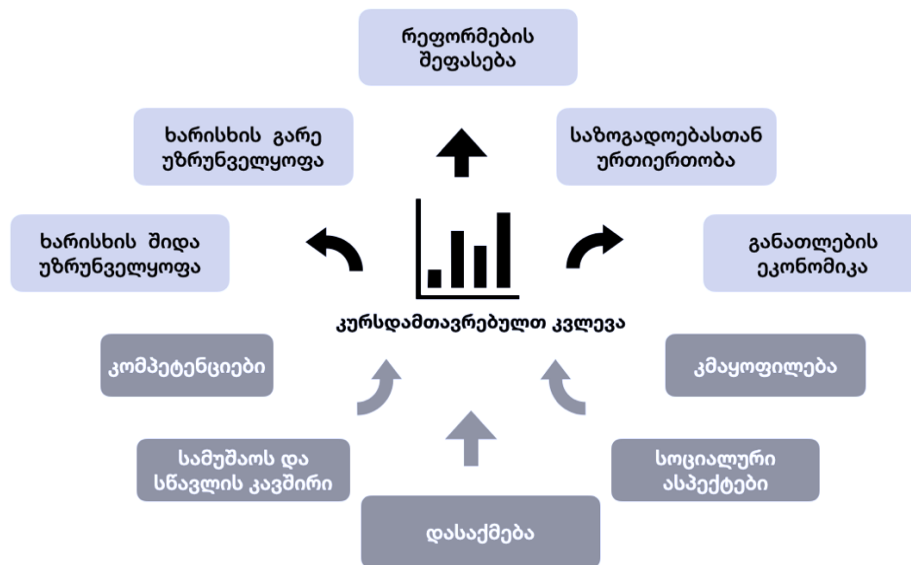
¹¹ Cedefop. (2015a). Handbook for VET providers. Cedefop Reference series. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Luxembourg: Publications Office.

საგანმანათლებლო დაწესებულებაში არსებული კლიმატი და ორგანიზაციული კულტურა, კურსდამთავრებულთა ქსელები და კავშირები საგანმანათლებლო დაწესებულებასთან.^{12 13 14}

კურსდამთავრებულთა კვლევის მნიშვნელოვან სპეციფიკურ მახასიათებელს წარმოადგენს ის, რომ ხდება სასწავლო პროგრამების „რეტროსპექტული“ შეფასება, რაც სწავლის გამოცდილებისა და შედეგების გრძელვადიანი გადმოსახედიდან, გარკვეული გამოცდილების გათვალისწინებით დანახვის შესაძლებლობას ქმნის. ამ მხრივ კურსდამთავრებულთა კვლევები სტუდენტთა მიმდინარე გამოცდილების შეფასების კვლევების შემავსებელ ინსტრუმენტად მოიაზრება. ის მნიშვნელოვან ინფორმაციას გვაწვდის პროფესიული განათლების შედეგების სხვადასხვა განზომილების შესახებ და პროფესიული პროგრამების ხარისხის გაუმჯობესებისა და განვითარების სტრატეგიის დაგეგმვაში გვხმარება.

სქემა 1 აჯამებს კურსდამთავრებულთა კვლევის ძირითად განზომილებებს და პროფესიული განათლების პოლიტიკის იმ არეებს, სადაც გამოიყენება კურსდამთავრებულთა კვლევის შედეგები.

სქემა 1. კურსდამთავრებულთა კვლევის განზომილებები და პოლიტიკის არეები, სადაც გამოიყენება კურსდამთავრებულთა კვლევის შედეგები

¹² Coates, H. (2009). Building quality foundations: Indicators and instruments to measure the quality of vocational education and training. *Journal of Vocational Education and Training*, 61(4), 517-534.

¹³ Dumbrell, T. (2000). Measuring the outcomes of vocational education and training. *Leabrook, South Australia: National Centre for Vocational Education Research*.

¹⁴ ETF (2014b). Quality assurance in Vocational Education and Training. A collection of articles.

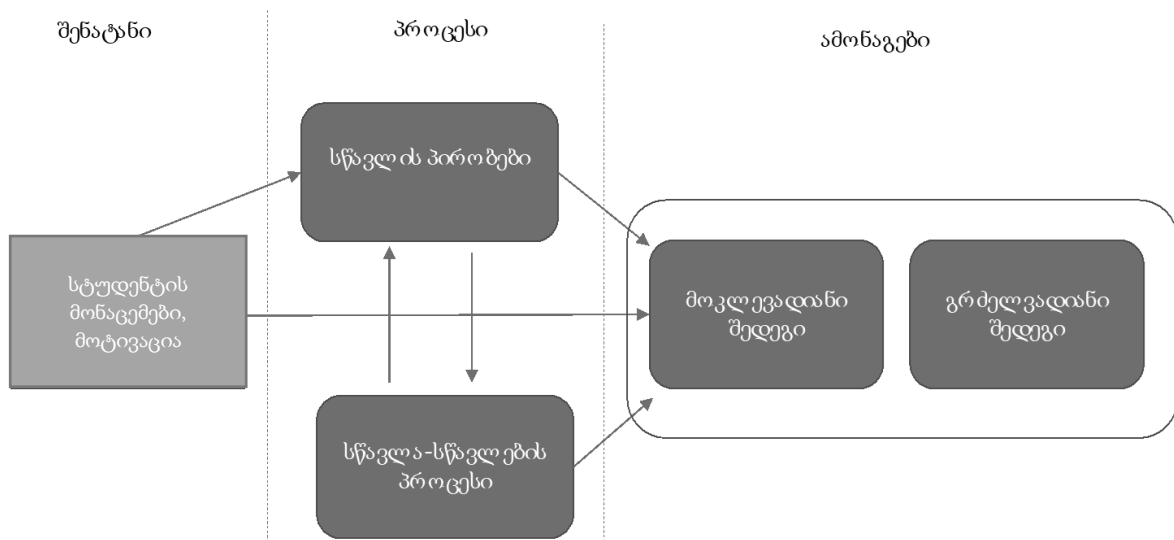
კურსდამთავრებულთა კვლევის კონცეპტუალური ჩარჩო, კონსტრუქტები და ცვლადები

კურსდამთავრებულთა კვლევა, როგორც აღწერილი, ისე ახსნილი ხასიათის კვლევაა, რომელიც კვლევის მიზნებისთვის მნიშვნელოვანი ცვლადების მიხედვით სურათის დეტალურად დახასიათების, ისევე როგორც ამ ცვლადების ურთიერთმიმართების დადგენის შესაძლებლობას ქმნის.

იგი შეიცავს სხვადასხვა დაინტერესებული მხარისთვის (თავად კურსდამთავრებულთათვის, პედაგოგებისთვის, პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების ადმინისტრაციისთვის, დამსაქმებლისთვის, ზოგადი პოლიტიკის დონეზე გადაწყვეტილების მიმღებთათვის და ა.შ.) მნიშვნელოვან და მრავალფეროვან ინფორმაციას როგორც დასაქმებისა და სამუშაოს სპეციფიკის, ისე პროფესიული განათლების სხვადასხვა ასპექტის შესახებ.

კურსდამთავრებულთა კვლევის კონცეპტუალური ლოგიკა ეყრდნობა ე.წ. სისტემურ მოდელს. ამ მოდელის ძირითად დაშვებას წარმოადგენს ის, რომ ნებისმიერი ტიპის ამონაგები განპირობებულია შენატანის (რესურსების) და პროცესის მახასიათებლებით. სქემა 2 აღწერს ურთიერთმიმართებას შენატანის, პროცესისა და ამონაგების ცვლადებს შორის.

სქემა 2. კურსდამთავრებულთა კვლევის კონცეპტუალური ჩარჩო

კონტექსტი: სამუშაო ბაზარი - ქვეყანა, რეგიონი, სოციალ-ეკონომიკური განვითარება, პერსონალური განვითარება

შენატანის განზომილება მოიცავს სტუდენტის/კურსდამთავრებულის სოციო-ბიოგრაფიულ მახასიათებლებს (სქესი, ასაკი, სოციო-ეკონომიკური სტატუსი, გამოცდილება და მოტივები).

პროცესის განზომილება მოიაზრებს თავად საგანმანათლებლო დაწესებულებასთან ინტერაქციის პრაქტიკას, რომელიც, თავის მხრივ, ორ მნიშვნელოვან კომპონენტად შეიძლება დავშალოთ. ეს ქვეკომპონენტებია: ა) სწავლა-სწავლების პროცესი და ბ) სწავლის მხარდამჭერი პროცესები და პირობები.

შედეგის განზომილება, ასევე, ორ ქვეგანზომილებად იშლება. პირველი ქვეგანზომილება აერთიანებს მოკლევადიან შედეგებს (ე.წ. ამონაგებს) და გულისხმობს სწავლის პროცესში შექმნილ ცოდნას, უნარებს, დამოკიდებულებებს (კომპეტენციებს), მოტივაციას და აკადემიური მიღწევის მაჩვენებლებს. პროფესიულ პროგრამაზე სწავლის გრძელვადიანი შედეგები აისახება ე.წ. სამუშაო ბაზრის სიგნალებში, რომლებიც აღიწერება ტრანზიციით სწავლიდან სამუშაო კონტექსტში, დასაქმების მახასიათებლებით, სამუშაოს სპეციფიკით, კურსდამთავრებულის წარმატებით პროფესიულ და საზოგადოებრივ ასპარეზზე (ფარჯანაძე, 1999)

სქემა 3 აღწერს კურსდამთავრებულთა კვლევის შედეგების ანალიზის ჩარჩოს - ძირითად ურთიერთმიმართებებს კურსდამთავრებულთა კვლევის ფარგლებში მნიშვნელოვან განზომილებებსა და ცვლადებს შორის.

ჩარჩოს ცენტრში მოქცეულია ინდივიდის კომპეტენციები, რომლებიც, განაპირობებს როგორც სამუშაოზე ტრანზიციის, ისე დასაქმებისა და სამუშაოს სპეციფიკას.

კურსდამთავრებულთა კომპეტენციების განვითარებაზე, თავის მხრივ, გავლენას ახდენს როგორც პიროვნული მახასიათებლები, ისე პროფესიულ პროგრამაზე სწავლის გამოცდილება.

ამასთანავე, ინდივიდის კომპეტენციებთან ერთად, ტრანზიციისა და დასაქმების პროცესზე გავლენას ახდენს თავად საგანმანათლებლო დაწესებულების მიერ გამოყენებული ინსტიტუციური პრაქტიკა და პროცესები.

უფრო ფართო კონტექსტის ფარგლებში, ასევე, მნიშვნელოვანია ბაზრის განვითარების ადგილობრივი და საერთაშორისო ტენდენციები და კონკრეტული რეგიონისთვის დამახასიათებელი სოციო-კულტურული მახასიათებლები.

კურსდამთავრებულთა კვლევის კონსტრუქტები და ცვლადები

კვლევის მიზნების კომპლექსურობიდან გამომდინარე, კურსდამთავრებულთა კვლევის მსოფლიოში აპრობირებული ინსტრუმენტების საბაზო მოდული 100-მდე სხვადასხვა ცვლადს აერთიანებს, რომლებიც რამდენიმე მნიშვნელოვან განზომილებაში შეიძლება დაჯგუფდეს.

1. **კურსდამთავრებულის სოციო-ბიოგრაფიული მონაცემები:** კურსდამთავრებულის სქესი, ასაკი, წინარე და შემდგომი განათლება (პროგრამაზე სწავლის დაწყებამდე, სწავლის პარალელურად, სწავლის დასრულების შემდეგ), საცხოვრებელი ადგილი, სამუშაოს ძიების და მუშაობის გამოცდილება, სამომავლო გეგმები.
2. **პროგრამაზე სწავლის გამოცდილება (რეტროსპექტიული შეფასება)** ამ მიმართულების ფარგლებში ძირითადი ქვესაკითხებია:
 - სწავლა-სწავლების თავისებურებების შეფასება (სწავლების მეთოდები და მიდგომები, სტუდენტებთან და პედაგოგებთან ინტერაქცია, პედაგოგების კომპეტენცია, სასწავლო მასალები)
 - სწავლის პროცესის ხელშემწყობი ორგანიზაციული სტრუქტურის და სერვისების შეფასება (პრაქტიკის კომპონენტის ფასილიტაცია, კარიერული განვითარების მხარდაჭერა, სწავლის პროცესის მხარდაჭერა, მხარდამჭერი ინფრასტრუქტურა.

სტუდენტების ჩართულობა პროგრამების და სერვისების განვითარების შეფასებასა და დაგეგმვაში)

3. **სწავლის შედეგები:** პროფესიული ცოდნის, პროფესიული უნარების, ზოგადი უნარების და დამოკიდებულებების (კომპეტენციების) რელევანტურობის შეფასება სამუშაო ბაზრის მოთხოვნებთან და ინდივიდუალური განვითარების მიზნებთან მიმართებით.
4. **სამსახურის ძიება, დასაქმება და სამუშაო პირობები.** ეს განზომილება, თავის მხრივ, ორ ქვეკომპონენტად იშლება:
 - სამუშაოს ძიების სპეციფიკა: ხანგრძლივობა, ინტენსივობა, ფორმები, სამუშაოს ძიების კრიტერიუმები;
 - ამჟამინდელი სამუშაო სტატუსი და შრომითი კმაყოფილება: სამუშაოს შესაბამისობა მიღებულ კვალიფიკაციასთან, სამუშაოს რანგი, დასაქმების სფერო, დამსაქმებელი ორგანიზაციის მახასიათებლები, კომპეტენციების გამოყენება სამუშაოს შესრულებისას და საჭირო კომპეტენციები, სასწავლო პროგრამის როლი დასაქმებაში.

კურსდამთავრებულთა კვლევის დიზაინი - ქსელური ინსტიტუციური მოდელი

კურსდამთავრებულთა კვლევის ახალი მოდელი, რომელიც ამ საპილოტე ციკლით დაიწყო, წარმოადგენს ე.წ. ქსელურ ინსტიტუციური მოდელს, რომელიც ცენტრალიზებული და ინსტიტუციური (პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების დონეზე) ადმინისტრირებული მოდელების ჰიბრიდულ ვერსიად შეიძლება წარმოვიდგინოთ.

ქსელურ მოდელში გაერთიანებულია ის ძირითადი უპირატესობები, რომლებიც ცენტრალიზებულ და ინსტიტუციურ მოდელებს ახასიათებს. კერძოდ:

- ცალკეულ დაინტერესებულ მხარეს (პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებას) აქვს შესაძლებლობა, აქტიური მონაწილეობა მიიღოს როგორც კვლევის დიზაინის შემუშავების, ისე მონაცემების ანალიზისა და ინტერპრეტაციის პროცესში, თუმცა კვლევის პროცესი და მონაცემების ანალიზი მიმდინარეობს უნიფიცირებული მიდგომებისა და ხარისხის შეთანხმებული სტანდარტების გათვალისწინებით.
- კვლევის ინსტრუმენტებს აქვს ე.წ. მოდულური სტრუქტურა. კერძოდ, ყველასათვის საერთო საბაზო მოდულის გარდა, იგი შეიცავს ცალკეული მონაწილე მხარის ინტერესებს მორგებულ სპეციფიკურ მოდულებს ან კითხვებს. თითოეულ მონაწილე

მხარეს თავად შეუძლია შეიმუშავოს და დაამატოს ეს მოდულები/კითხვები იმისათვის, რომ მოიპოვოს მისთვის საინტერესო სპეციფიკური ინფორმაცია. შესაბამისად, ეს მიდგომა უზრუნველყოფს როგორც მონაცემების შედარებითობას (საბაზო მოდულის ფარგლებში), ისე სპეციფიკური ინფორმაციის ამოღების შესაძლებლობასაც.

- მაკრო დონეზე ზოგადი ინფორმაციის გარდა ასეთი მოდელი მონაცემების მიკრო და მეზო დონეებზე სეგრეგირების შესაძლებლობასაც ქმნის (მაგალითად, ცალკეული საგანმანათლებლო პროგრამის, საგანმანათლებლო დაწესებულების, სწავლის სფეროს, ან დარგის მიხედვით).
- ამ მოდელის კიდევ ერთ მნიშვნელოვანი უპირატესობაა ის, რომ იგი აქტორების კლასტერების შექმნის შესაძლებლობას ქმნის. მაგალითად, მონაწილე ინსტიტუციები ან პროგრამები შეიძლება გაერთიანდნენ საერთო ინტერესების გარშემო (მაგალითად, დარგობრივი ინტერესები) და შექმნან საერთო დამატებითი მოდულები კურსდამთავრებულთა კვლევის ფარგლებში. ეს შესაძლებლობა, ირიბად, ხელს უწყობს პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებს, ისევე როგორც ცალკეული დარგის ფარგლებში შემუშავებულ საგანმანათლებლო პროგრამებს შორის თანამშრომლობას, ცოდნისა და გამოცდილების გაცვლას და საერთო სტანდარტებისა და მიზნების ჩამოყალიბებას.
- კვლევის ხარისხის უზრუნველყოფის კუთხით, ერთის მხრივ, ეს მოდელი ხელს უწყობს ხარისხის საერთო სტანდარტების ფორმირებას და დაცვას საერთო მეთოდოლოგიური მიდგომების გამოყენების და შესაბამისი მონიტორინგის გზით, თუმცა, მეორეს მხრივ, იგი მოიაზრებს ცალკეული ინსტიტუციის კომპეტენციების განვითარებასა და ცოდნის დაგროვებას ინსტიტუციების შიგნით, რადგან ამ მოდელში პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულება კვლევის დიზაინისა და ანგარიშის თანამშრომელად გვევლინება.

კურსდამთავრებულთა კვლევების ქსელური ინსტიტუციური მოდელი აერთიანებს საქართველოში მოქმედ ყველა პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებას, რომლებიც თანამშრომლობენ კურსდამთავრებულთა კვლევების განხორციელების პროცესში.

თანამშრომლობის ძირითადი ასპექტები გულისხმობს შემდეგს:

- უნარების სააგენტო პსდ-ებთან თანამშრომლობით ერთობლივად შეიმუშავებს კითხვარის ე.წ. საბაზო მოდულს, რომელიც ყველა პროვაიდერისთვის საერთოა (სწორედ ეს მოდული შემოწმდა პირველი ციკლის ფარგლებში).
- ყველა პსდ (სურვილის შემთხვევაში) ამატებს დამატებით მოდულებს კითხვარში. შესაბამისად, ყველა პსდ-ს შეიძლება ჰქონდეს ინდივიდუალური კითხვარი. უნარების

სააგენტო დახმარებას უწევს პსდ-ებს ინდივიდუალური კითხვარების შემუშავების პროცესში.

- მონაცემების შეგროვება ყველა პსდ-ში მიმდინარეობს სტანდარტული პროტოკოლით საერთო ვადების და ეტაპების გათვალისწინებით. მონაცემების შეგროვების პროცესის მართვა ხდება ერთიან ელექტრონულ პლატფორმაზე, რომელიც უნარების სააგენტოს მიერ სპეციალურად კურსდამთავრებულთა კვლევისათვის შეიქმნა.
- მონაცემების მთავარი ნაკადის პროცესირება ხდება უნიფიცირებულად - არსებობს ერთიანი მონაცემთა ელ. ბაზა, თუმცა თითოეული პროვაიდერის მონაცემი კონფიდენციალურია. ყველას აქვს წვდომა მხოლოდ საკუთარ და, ასევე, აგრეგირებულ (საერთო მონაცემებზე).
- ყველა პსდ იღებს ინდივიდუალურ ელ. ანგარიშს საბაზო მოდულისთვის, ისევე როგორც ერთიან მონაცემებს ე.წ. ბენჩმარკინგისთვის (საკუთარი შედეგების ქვეყნის მასშტაბით შედეგებთან შედარებისთვის).
- ქსელის ფარგლებში იმართება შემაჯამებელი კონფერენციები და სამუშაო შეხვედრები, უნარების სააგენტო ტექნიკურ დახმარებას უწევს პსდ-ებს მონაცემების დამუშავების პროცესში.
- ქსელის მიზანია კურსდამთავრებულთა კვლევის პროფესიონალიზაცია და პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში კვლევის საკითხებში კომპეტენტური გუნდის ფორმირება.

კურსდამთავრებულთა კვლევის მეთოდოლოგია

დროის ინტერვალი პროგრამის დასრულებიდან - ერთი ან ორი წელი

კურსდამთავრებულთა კვლევის მიმართულებით საერთაშორისო ექსპერტების რეკომენდაციით პროგრამის დასრულებიდან კვლევაში მონაწილეობამდე დროის ინტერვალი არ უნდა იყოს ერთ წელიწადზე მცირე და ორ წელიწადზე მეტი.

პროგრამის დასრულებიდან მცირე დროის გასვლის შემდეგ შეუძლებელია პროგრამის შედეგების სრულფასოვნად შეფასება, რადგან კურსდამთავრებულთა დიდ ნაწილს ჯერ არ აქვს საკმარისი სამუშაო გამოცდილება. მეორეს მხრივ, პროგრამის დასრულებიდან დიდი დროის გასვლის შემდეგ, იზრდება კურსდამთავრებულის კარიერულ განვითარებაზე სხვა (პროგრამისგან დამოუკიდებელი) ფაქტორების ეფექტი, გარდა ამისა რთულდება კურსდამთავრებულთა დაკავშირების და მათი კვლევაში ჩართვის საკითხების მოგვარება.

კურსდამთავრებულთა კვლევის მასშტაბი

ინსტიტუციური ქსელური მოდელის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან უპირატესობას წარმოადგენს ის, რომ კვლევის ფარგლებში შესაძლებელია მონაცემების მოპოვება სტრუქტურული იერარქიის ყველაზე მცირე ერთეულის - საგანმანათლებლო პროგრამის დონეზე.

მონაცემების ერთიან ელექტრონულ ბაზაში აკუმულირების შედეგად, ამგვარი დეტალიზაციით შეგროვებული მონაცემები შემდგომში შესაძლებელია გაერთიანდეს სხვადასხვა კომბინაციით (კვლევის საჭიროებებიდან და ცვლადების სპეციფიკიდან გამომდინარე) - მაგალითად, საგანმანათლებლო დაწესებულების, სწავლის სფეროს, სექტორის ან ქვესექტორის დონეზე.

კურსდამთავრებულთა კვლევის ციკლების განხორციელების სიხშირე

კურსდამთავრებულთა კვლევები საქართველოში განხორციელდება ყოველწლიურად. იგივე რეკომენდაცია (ყოველწლიური ციკლების განხორციელება) არის გაცემული შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციისა და ევროპის ტრენინგის ფონდის მიერ.

შერჩევა

ვინაიდან კვლევის დიზაინის ფორმატად საქართველოში შერჩეულია ქსელური ინსტიტუციური მოდელი, რაც კვლევის ადმინისტრირებას ცალკეული ინსტიტუციის დონეზე მოიაზრებს, მეთოდოლოგია გულისხმობს ერთი კოჰორტის ფარგლებში კურსდამთავრებულთა სრული აღწერის განხორციელებას (ყველა კურსდამთავრებულის კვლევაში მოწვევას).

ამგვარი მიდგომა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რადგან პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებას სურს ინფორმაციის ამოღება თითოეული პროგრამის მიხედვით, სადაც სტუდენტთა რაოდენობა შესაძლოა მცირე იყო და შერჩევის განხორციელება აზრს იყოს მოკლებული.

კვლევის დაგეგმვისას გათვალისწინებული იყო ის გარემოება, რომ კვლევაში მოწვეულ კურსდამთავრებულთაგან მონაწილეობას მიიღებდა მხოლოდ ნაწილი. საერთაშორისო გამოცდილების თანახმად, პასუხების წილი (response rate) ზოგიერთ შემთხვევაში შეიძლება არ აღემატებოდეს გენერალური ერთობლიობის (ერთი კოჰორტის ყველა კურსდამთავრებულის) 25%-ს. გარდა ამისა, პასუხების წილი, ჩვეულებრივ უფრო დაბალია ელექტრონული დისტანციური გამოკითხვის შემთხვევაში.

ამ რისკის შესამცირებლად კვლევაში ჩართული ინსტიტუციები გარკვეულ დამატებით ღონისძიებებს მიმართავდნენ და კვლევისათვის შემუშავებული სპეციალური პროტოკოლით სარგებლობდნენ, რაც გულისხმობდა კურსდამთავრებულთა რამდენჯერმე მოწვევას (სულ მცირე ორი შეხსენების გაგზავნას ერთ-ორკვირიანი შუალედებით).

მომავალში ძალიან დიდი მნიშვნელობა მიენიჭება წინასწარ მუშაობას სტუდენტებთან (სწავლის პროცესში ამ კვლევის მნიშვნელოვნების ახსნას) და კურსდამთავრებულთა კლუბების ფორმირებისკენ მიმართულ აქტივობებს.

საერთაშორისო გამოცდილება მიუთითებს, რომ შესაბამისი ხელშემწყობი ღონისძიებების გატარების შემთხვევაში პასუხების საშუალო წილი კვლევებში საშუალოდ 30-50%-ს შეადგენს.

კურსდამთავრებულთა კვლევის ამ ციკლში მონაწილეობა მიიღო გენერალური ერთობლიობის დაახლოებით 30%-მა. შერჩევის ცდომილება თითოეული კოჰორტისთვის არ აღემატება 3%-ს,

მონაცემების შეგროვების მეთოდები

კურსდამთავრებულთა კვლევაში მონაცემების შეგროვების ძირითად მეთოდს გამოკითხვა წარმოადგენდა. კერძოდ, გამოყენებული იქნა სტრუქტურირებული, თვითადმინისტრირებადი კითხვარი (ონლაინ გამოკითხვა). მომავალში, სტრუქტურირებული კითხვარის პარალელურად, ასევე, შესაძლებელია, თვისებრივი მეთოდების (მაგალითად, ფოკუს ჯგუფების) გამოყენება გარკვეულ საკვლევ კითხვებზე უფრო სიღრმისეული ინფორმაციის ამოსაღებად.

ონლაინ გამოკითხვის გზით ინფორმაციის შეგროვება ნაკლებ რესურსს მოითხოვდა პირისპირ ინტერვიუს ან საფოსტო/სატელეფონო ინტერვიუსგან შედარებით, თუმცა მეთოდის შეზღუდვებს წარმოადგენდა ის, რომ რესპონდენტს არ ჰქონდათ მათთვის გაუგებარი საკითხების დაზუსტების შესაძლებლობა, ისევე როგორც რთულდებოდა რესპონდენტის მიერ კითხვარის შევსების პროცესის კონტროლი (ნაკლები მონაცემების პრობლემა).

ამ რისკების შესამცირებლად კვლევის ფარგლებში:

- საჭიროების შემთხვევაში, რესპონდენტებისთვის ხელმისაწვდომი იყოს ონლაინ ან სატელეფონო დახმარება;
- პროტოკოლის მიხედვით განხორციელდა პორტალზე ატვირთული ინფორმაციის მონიტორინგი და ნაკლები მონაცემების წილის შემცირების ღონისძიებები;
- რესპონდენტებს შეეძლოთ კითხვარის შევსება როგორც კომპიუტერის, ისე მობილური ტელეფონის გამოყენებით;
- კითხვარში მოცემული იყოს მკაფიო და ამომწურავი ინსტრუქციები, კითხვარის სტრუქტურა არ შეიცავდა რთულ გადასვლებს, კითხვები დაჯგუფებული იყო მარტივად აღსაქმელ, შეკრულ შინაარსობრივ ერთეულებად.

- ველის განხორციელების პარალელურად და დასრულების შემდეგ შემთხვევითი პრინციპით შერჩეული რესპონდენტების ჯგუფთან მოწმდებოდა კითხვარში მოცემული მონაცემების აუთენტურობა.

კურსდამთავრებულთა კვლევის კონცეპტუალურ მოდელში ცვლადების და კონსტრუქტების სიმრავლის გამო, საერთაშორისო პრაქტიკის საფუძველზე, საჭიროდ არ ჩაითვალა კითხვარის მოკლე ვერსიის შემუშავება. გამოცდილება აჩვენებს, რომ 10-20 გვერდიანი კითხვარი მნიშვნელოვნად არ ამცირებს სრულად შევსებული კითხვარების დაბრუნების მაჩვენებელს¹⁵.

კურსდამთავრებულთა კვლევის ონლაინ ფორმატში განხორციელების კიდევ ერთ მნიშვნელოვან შეზღუდვას წარმოადგენს ის, რომ კითხვარის შევსებისას მოქმედებს ე.წ. „თვითშერჩევის პრინციპი“ - კურსდამთავრებულები თავად იღებენ გადაწყვეტილებას, მიიღონ თუ არა მონაწილეობა კვლევაში. შესაბამისად, არსებობს იმის რისკი, რომ გამოკითხვაში მონაწილეობას მიიღებენ მხოლოდ ის რესპონდენტები, რომლებიც უფრო მოტივირებულები არიან, შეინარჩუნონ კომუნიკაცია პსდ-თან, უფრო ლოიალურად არიან განწყობილნი პროგრამის მიმართ და ა.შ. ეს გარემოება, თავის მხრივ, გავლენას ახდენს კვლევის გარე ვალიდობაზე - შედეგები შესაძლოა ასახავდეს კურსდამთავრებულთა მხოლოდ ნაწილის მოსაზრებებს და არ იყოს მთლიანი კოჰორტის აზრის ამსახველი. შესაბამისად, კვლევის შედეგების ინტერპრეტაციისას მნიშვნელოვანია გავითვალისწინოთ ონლაინ გამოკითხვის ეს შესაძლო შეზღუდვა.

კურსდამთავრებულთა კვლევის ორგანიზაციული და ადმინისტრაციული ასპექტები

მრავალ უპირატესობასთან ერთად ქსელური ინსტიტუციური დიზაინი გარკვეულ გამოწვევებსაც უკავშირდება. მაგალითად, ამ დიზაინის მთავარ დაშვებას წარმოადგენს ის, რომ პროფესიული განათლების პროვაიდერები თავად უნდა ფლობდნენ საჭირო კომპეტენციების მინიმუმს კვლევის დიზაინის, ადმინისტრირებისა და შედეგების დამუშავების პროცესში აქტიური მონაწილეობისათვის და ინსტიტუციის დონეზე არსებობს შესაბამისი გუნდი, რომელიც მონაწილეობას იღებს კვლევის ინსტიტუციურ და ქსელურ ღონისძიებებში.

ქსელური დიზაინის წარმატებით ფუნქციონირების უზრუნველყოფისათვის მოხდა კვლევასთან დაკავშირებული ძირითადი პროცესების და პროცედურების სტანდარტიზაცია, შეიქმნა ამ პროცესების დეტალური აღწერები. ქსელში ჩართული პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებები პერიოდულად იკრიბებოდნენ მნიშვნელოვანი ადმინისტრაციული და მეთოდოლოგიური საკითხების განსახილველად.

¹⁵ ETF, Cedefop, ILO (2017). Carrying out tracer studies: guide to anticipating and matching skills and jobs: volume 6.

კურსდამთავრებულთა ამ მეთოდოლოგიით კვლევის ეს პირველი მცდელობა განხორციელდა ორ ეტაპად. საცდელი ციკლის ფარგლებში (რომელიც მხოლოდ სოფლის მეურნეობის პროგრამებისათვის ჩატარდა) გამოიკვეთა გარკვეული გამოწვევები, რომლებიც გათვალისწინებული იქნა კურსდამთავრებულთა კვლევის სრული ციკლის დაგეგმვისას.

კურსდამთავრებულთა კვლევის პირველი ციკლი, გამონაკლისის სახით, აერთიანებს ორი კოჰორტის (2020 და 2021 წლის) მონაცემებს. კვლევა განხორციელდა 2022 წელს და, შესაბამისად, ლოგიკურ სტრატეგიას წარმოადგენდა კვლევაში მხოლოდ 2021 წლის კურსდამთავრებულთა ჩართვა, თუმცა ვინაიდან 2021 წელს კვლევა არ განხორციელებულა, მიღებული იქნა გადაწყვეტილება ამ ციკლში დამატებითი, 2020 წლის კოჰორტის ჩართვის თაობაზე. გარკვეულ შემთხვევებში (მაგალითად, დასაქმების სტატუსის აღწერისას) კოჰორტების მონაცემები მოცემულია განცალკევებულად, თუმცა პროგრამით კმაყოფილების, სამომავლო გეგმების და სხვა ზოგადი ფაქტორების განხილვისას ორივე კოჰორტის მონაცემები ერთიანი ფორმით არის მოცემული. შემდგომ წლებში კურსდამთავრებულთა კვლევა განხორციელდება მხოლოდ ერთ კოჰორტაზე, რეგულარულად, მომდევნო წლის შემოდგომაზე.

ინსტიტუციური ქსელის სტრუქტურა

როგორც უკვე აღინიშნა, ინსტიტუციური ქსელური მოდელი კურსდამთავრებულთა კვლევის ცენტრალური და ინსტიტუციური ფორმების ჰიბრიდულ მოდელს წარმოადგენს, სადაც, კვლევის ციკლის ყველა ეტაპი (დაგეგმვა, განხორციელება, შედეგების ანალიზი და კომუნიკაცია) მიმდინარეობს შეთანხმებულად, როგორც ცენტრალურ, ისე ინსტიტუციურ დონეზე.

ცენტრალურ დონეზე კურსდამთავრებულთა კვლევას კოორდინაციას უწევდა პროფესიული უნარების სააგენტოს შესაბამისი კვლევითი ერთეული. ქსელის მაკოორდინებელი როლის გარდა, ცენტრალური ერთეულის ფუნქციაა კვლევის დიზაინის პროდუქტების საბოლოო ვერსიების შემუშავება, შესაბამისი დამხმარე მასალებისა და ინსტრუქციების შექმნა, ქსელში ჩართული ინსტიტუციების შიგნით ადამიანური რესურსების განვითარების ხელშეწყობა და ინსტიტუციების ტექნიკური დახმარება, ქსელური ღონისძიებების ორგანიზება, სინთეზური ანგარიშების კონცეფციის შემუშავება და სინთეზური ანგარიშის მომზადება მაკრო დონეზე.

პროვაიდერი ინსტიტუციის დონეზე კვლევის ციკლში ყველა პროვაიდერი ორგანიზაციიდან ჩაერთო შესაბამისი კვლევითი გუნდი ან თანამშრომელი. კვლევითი გუნდის/თანამშრომლის ფუნქციები ორ მსხვილ კატეგორიად შეიძლება დაიყოს:

- კვლევის კოორდინაცია - წარმომადგენლობითი ფუნქცია ქსელურ მოდელში, კვლევის დიზაინის შემუშავებასა და მონაცემების დამუშავებაში მონაწილეობა, კვლევითი ციკლის ეტაპების კოორდინაცია, ინსტიტუციური ანგარიშის კონცეპტუალური მოდელის შემუშავება და ანგარიშის მომზადების კოორდინაცია.

- მონაცემების მართვა - კვლევის დიზაინის ტექნიკური საკითხების ფორმულირებაში მონაწილეობა (შერჩევა, საველე სამუშაოების ორგანიზება და მართვა, მონაცემების შენახვა და გავრცელება), შერჩევის, საველე სამუშაოებისა და მონაცემების შეყვანის/წმენდის პროცესის განხორციელება, შიდა აქტორებთან და რესპონდენტებთან კომუნიკაცია.

ქსელურ დონეზე შეიქმნა წარმომადგენლობითი ჯგუფი, რომელიც დაკომპლექტდა ინსტიტუციურ დონეზე კვლევის კოორდინატორებით და რამდენჯერმე შეიკრიბა საპილოტე ციკლის ფარგლებში ადმინისტრაციული და შინაარსობრივი საკითხების განსახილველად.

ქსელის დონეზე მოხდა კვლევის ფარგლებში მნიშვნელოვანი ცვლილებების კომუნიკაცია, საკვანძო გადაწყვეტილებების განხილვა და დამტკიცება. ქსელურ დონეზე, ასევე, განხორციელდა სტანდარტიზებული ტექნიკური მხარდაჭერისა და ინფორმირების ღონისძიებები.

კურსდამთავრებულთა კვლევის ციკლის სტანდარტული პროცესები

კურსდამთავრებულთა კვლევის ერთი სტანდარტული ციკლის ხანგრძლივობა 6 თვეს შეადგენს და სამ ძირითად ფაზად იყოფა.

- პირველი ფაზა გულისხმობს კვლევის დიზაინსა და ინსტრუმენტებში ცვლილებების შემუშავებასა და შეთანხმებას და კვლევისათვის მნიშვნელოვანი საორგანიზაციო საკითხების მოგვარებას.
- მეორე ფაზა მთლიანად ეძღვნება საველე სამუშაოების განხორციელებას, ტექნიკურ მხარდაჭერასა და მონიტორინგს.
- მესამე ეტაპი კვლევის ციკლის ყველაზე ხანგრძლივი ეტაპია, რომელიც აერთიანებს მონაცემების შეყვანასა და ანალიზს, ისევე როგორც ორგანიზაციული და სინთეზური ანგარიშების მომზადებასა და შედეგების კომუნიკაციას.

კვლევის ფაზების პარალელურად, შეთანხმებული განრიგით რეგულარულად მიმდინარეობს ქსელის საკოორდინაციო შეხვედრები და საინფორმაციო/საკონსულტაციო ტიპის ღონისძიებები. ციკლის ბოლოში (საერთაშორისო წარმატებული პრაქტიკის მაგალითზე) იმართება შემაჯამებელი კონფერენციები და შეხვედრები.

კვლევის ციკლის ყველა ფაზა, ამოცანები და შესაბამისი ვადები წინასწარ არის გაზიარებული ქსელის წევრებთან.

სქემა 4 კურსდამთავრებულთა კვლევის ძირითადი ეტაპები და განრიგი

ფაზა	ძირითადი ამოცანები	ხანგრძლივობა
1. კონცეფციის და ინსტრუმენტების შემუშავება/რევიზია კურსდამთავრებულთა კვლევის მოსამზადებელი სამუშაოები	<ul style="list-style-type: none"> • ინსტიტუციური კვლევითი გუნდის დაკომპლექტება • კოჰორტული კვლევის სტრატეგიის დაზუსტება (პროგრამების შერჩევა) • მოდულების გამოყენების შესახებ გადაწყვეტილების მიღება • ახალი მოდულების ფორმირება • ახალი მოდულების პილოტირება • საინფორმაციო და დამხმარე მასალების მომზადება • კურსდამთავრებულთა მონაცემთა ბაზის ფორმირება/რევიზია 	2 თვე
2. მონაცემების შეგროვება	<ul style="list-style-type: none"> • მონაწილეთა მოწვევა • ველის განხორციელება და მონიტორინგი • ნაკლები მონაცემების მენეჯმენტი 	1 თვე
3. მონაცემების ანალიზი და შედეგების კომუნიკაცია	<ul style="list-style-type: none"> • მონაცემების შეყვანა და წმენდა • მონაცემების ანალიზი • ანგარიშების მომზადება • შედეგების კომუნიკაცია 	3 თვე

კვლევის ციკლის ჩამოთვლილ ეტაპებს მოსდევს რეფლექსიის და დაგეგმვის ფაზები, რომლებიც წინა ციკლის შედეგების შეჯამებას და მომავალი ციკლის დაგეგმვას ეთმობა.

ელექტრონული პორტალი

ელექტრონული პორტალი კურსდამთავრებულთა კვლევის ციკლის მართვის უმნიშვნელოვანეს ინსტრუმენტად მოიაზრება.

ერთის მხრივ ელექტრონული პორტალი წარმოადგენს მონაცემების აკუმულირებისა და შედეგების კომუნიკაციის ერთიან სივრცეს. ამ სივრცეში შესაძლებელია კურსდამთავრებულთა კვლევის ზოგადი მიზნების და მთავარი შედეგების შესახებ ინფორმაციის მოძიება. ასევე, კვლევის ტექნიკური დოკუმენტაციის და მონაცემთა ბაზების (ღია მონაცემების) ჩამოტვირთვა.

მეორეს მხრივ ელექტრონული პორტალის ფუნქციაა, გაადვილოს კვლევის პროცესის მართვა შესაბამისი ელექტრონული ინსტრუმენტების გამოყენებით, როგორებიცაა: ქსელის წევრების რეგისტრაცია და ქსელში ინფორმაციის გავრცელება, ციკლის ძირითადი პროცესებისა და ვადების მართვა, ციკლის განხორციელებასთან დაკავშირებული დოკუმენტაციის ატვირთვა და ჩამოტვირთვა და კვლევაში ჩართულ აქტორებს შორის კომუნიკაცია.

კურსდამთავრებულთა კვლევის ძირითადი მახასიათებლები

სქემა 5 აჯამებს საქართველოში კურსდამთავრებულთა კვლევის მოდელის ძირითად მახასიათებლებს. ამ მახასიათებლებს შორის უმნიშვნელოვანესია კვლევაზე მუშაობის ქსელური პრინციპი, რომელიც კვლევის ყველა ეტაპზე პროფესიული განათლების პროვაიდერებსა და პროფესიული უნარების სააგენტოს აქტიურ ჩართულობას მოითხოვს.

სქემა 5 საქართველოში კურსდამთავრებულთა კვლევის ძირითადი მახასიათებლები

კვლევის ასპექტი	სპეციფიკა
კვლევის დიზაინი	ქსელური ინსტიტუციური მოდელი
კვლევის ტიპი	კოჰორტული(ცალკეული პროგრამებისთვის შესაძლოა განხილული იქნას პანელური ვერსია)
განხორციელების ციკლი	რეგულარული (ყოველწლიური ან ორ წელიწადში ერთხელ)
ინტერვალი პროგრამის დასრულებიდან	ერთი ან ორი წელი
ძირითადი მეთოდი	ანკეტირება სტრუქტურირებული კითხვარით, ელექტრონული პლატფორმის გამოყენებით (დამატებით მეთოდებად შესაძლებელია გამოყენებული იქნას მეორადი მონაცემების ანალიზი და თვისებრივი მეთოდები)
მონაცემების საჯაროობა	ინსტიტუციური ანგარიშები მზადდება პროვაიდერების მიერ შემუშავებული კონცეფციის მიხედვით; მონაცემების გასაჯაროების შესახებ გადაწყვეტილებები მიიღება ინდივიდუალურად ქსელის წევრების მიერ; სისტემურ ანგარიშში არ ხდება მონაცემების აგრეგირება ინსტიტუციების მიხედვით, დაცულია კონფიდენციალობის პრინციპი.
კვლევის მასშტაბი	საგანმანათლებლო პროგრამის დონე
შერჩევა	აღწერა (კვლევაში ხდება ერთი კოჰორტის ყველა კურსდამთავრებულის მოწვევა)
ადმინისტრირების ტიპი	ელექტრონული, დისტანციური
ინსტრუმენტის სტრუქტურა	მოდულური (საბაზო (ყველასათვის საერთო მოდული) და სპეციალური მოდულები, რომლებიც საჭიროებისამებრ შემუშავდება ინსტიტუციების ან მათი ჯგუფების მიერ, უნარების სააგენტოს მეთოდოლოგიური დახმარებით)

კურსდამთავრებულთა კვლევის მონაწილეები

კურსდამთავრებულთა კვლევამ საქართველოში მოქმედი ყველა პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამის 2020 და 2021 წლის კურსდამთავრებულები მოიცვა. კვლევაში მონაწილეობა მიიღო ამ პროგრამების განხორციელებაში ჩართულმა ყველა (71) პროფესიულმა საგანმანათლებლო დაწესებულებამ (დაწესებულებების ჩამონათვალი იხილეთ დანართში 1).

2020 და 2021 წლის განმავლობაში პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამებზე სწავლა 10411-მა სტუდენტმა დაასრულა. ყველა მათგანი მოწვეული იყო კვლევაში მონაწილეობისათვის. ჯამურად, კვლევაში ჩართო 3162 კურსდამთავრებული, რაც საერთო რაოდენობის 30%-ს შეადგენს.

კურსდამთავრებულთა შედეგების დარგობრივ ჭრილში ანალიზისათვის უნარების სააგენტომ ყველა პროგრამა 16 დარგობრივ კატეგორიაში გააერთიანა და შექმნა ე.წ. „დარგების ფუნქციური ჩამონათვალი“. პროგრამების ამგვარ დარგობრივ კატეგორიებში გაერთიანება ერთის მხრივ ითვალისწინებს განათლების სფეროს, ხოლო მეორეს მხრივ - სამუშაო ბაზრის სპეციფიკას. დარგების ჩამონათვალის შექმნისას სააგენტოსთვის ამოსავალს წარმოადგენდა სწავლის სფეროების კლასიფიკატორი, ისევე როგორც ეკონომიკური საქმიანობის კლასიფიკატორი და დარგობრივი უნარების ორგანიზაციებთან დარგობრივ რუკებზე მუშაობის გამოცდილება (ამ ტაქსონომიების შედარებითი ანალიზი მოცემულია დანართში 2).

ცხრილში 1 მოცემულია ინფორმაცია ფუნქციური დარგების მიხედვით კურსდამთავრებულთა და რესპონდენტების განაწილების, ისევე როგორც პროგრამების მიხედვით კურსდამთავრებულთა კვლევაში მონაწილეობის მაჩვენებლების შესახებ.

ცხრილი 1. კურსდამთავრებულთა განაწილება მიმართულებების მიხედვით, კოპორტების ჭრილში

ორივე კოპორტა (2020 და 2021)

მიმართულება	კვლევაში ჩართული რესპონდენტების რაოდენობა	სულ კურსდამთავრებულთა რაოდენობა	გამოკითხულთა წილი შერჩევაში (%)	კურსდამთავრებულთა წილი გენერალურ ერთობლიობაში (%)
არქიტექტურა და მშენებლობა	225	541	7%	5%
ბიზნესი და ადმინისტრირება	535	1659	17%	16%
განათლება	145	330	5%	3%
ელექტრობა (ელექტრონული მიმართულებები)	304	794	10%	8%
სილამაზის მომსახურებები	113	369	4%	4%
ინფორმაციის და კომუნიკაციის ტექნოლოგიები	309	1184	10%	11%
მექანიკა (მექანიკური მიმართულებები)	126	461	4%	4%
ტურიზმი	114	350	4%	3%
სამთო საქმე	69	180	2%	2%
სასტუმრო, რესტორანი და კვება	176	492	6%	5%
სოფლის მეურნეობა და გარემოსდაცვითი მიმართულებები	246	688	8%	7%
სოციალური მეცნიერებები	20	61	1%	1%
ტექსტილის მომსახურებები	75	171	2%	2%
ტრანსპორტის მომსახურებები	200	836	6%	8%
ხელოვნება	124	303	4%	3%
ჯანდაცვა	381	1991	12%	19%
სულ	3162	10410		

2020 წლის კოპორტა

მიმართულება	კვლევაში ჩართული რესპონდენტების რაოდენობა	სულ კურსდამთავრებულთა რაოდენობა	გამოკითხულთა წილი შერჩევაში (%)	კურსდამთავრებულთა წილი გენერალურ ერთობლიობაში (%)
არქიტექტურა და მშენებლობა	49	121	5%	3%
ბიზნესი და ადმინისტრირება	123	456	13%	13%
განათლება	41	56	4%	2%
ელექტრობა (ელექტრონული მიმართულებები)	86	231	9%	7%
სილამაზის მომსახურებები	13	60	1%	2%
ინფორმაციის და კომუნიკაციის ტექნოლოგიები	70	362	8%	10%
მექანიკა (მექანიკური მიმართულებები)	16	115	2%	3%
ტურიზმი	32	57	4%	2%
სამთო საქმე	63	155	7%	4%
სასტუმრო, რესტორანი და კვების მომსახურებები	41	150	4%	4%
სოფლის მეურნეობა და გარემოსდაცვითი მიმართულებები	99	270	11%	8%
სოციალური მეცნიერებები	6	34	1%	1%
ტექსტილის მომსახურებები	35	88	4%	3%
ტრანსპორტის მომსახურებები	57	321	6%	9%
ხელოვნება	41	120	4%	3%
ჯანდაცვა	141	901	15%	26%
სულ	913	3497		

2021 წლის კოჰორტა

მიმართულება	კვლევაში ჩართული რესპონდენტების რაოდენობა	სულ კურსდამთავრებულთა რაოდენობა	გამოკითხულთა წილი შერჩევაში (%)	კურსდამთავრებულთა წილი გენერალურ ერთობლიობაში (%)
არქიტექტურა და მშენებლობა	176	420	8%	6%
ბიზნესი და ადმინისტრირება	413	1203	18%	17%
განათლება	104	274	5%	4%
ელექტრობა(ელექტრონული მიმართულებები)	218	563	10%	8%
სილამაზის მომსახურებები	100	309	4%	4%
ინფორმაციის და კომუნიკაციის ტექნოლოგიები	239	822	11%	12%
მექანიკა (მექანიკური მიმართულებები)	110	346	5%	5%
ტურიზმი	82	293	4%	4%
სამთო საქმე	6	25	0%	0%
სასტუმრო, რესტორანი და კვების მომსახურებები	135	342	6%	5%
სოფლის მეურნეობა და გარემოსდაცვითი მიმართულებები	147	418	7%	6%
სოციალური მეცნიერებები	14	27	1%	0%
ტექსტილის მომსახურებები	40	83	2%	1%
ტრანსპორტის მომსახურებები	142	515	6%	7%
ხელოვნება	83	183	4%	3%
ჯანდაცვა	240	1090	11%	16%
სულ	2249	6913		

სამიზნე წლების განმავლობაში გრძელვადიანი პროფესიული პროგრამები ჰქონდა 71 საგანმანათლებლო დაწესებულებას, საიდანაც ნახევარზე მეტი (38) საჯარო ტიპის საგანმანათლებლო დაწესებულებაა. საჯარო დაწესებულებებში გამოკითხულ კურსდამთავრებულთა 76% სწავლობდა, ხოლო მეოთხედი (24%) - კერძო დაწესებულებების კურსდამთავრებულია.

2021 წლის კურსდამთავრებულთა წილი გამოკითხულთა საერთო რაოდენობაში დაახლოებით 70%-ია, რაც იმეორებს 2020 და 2021 წლების კოჰორტების განაწილებას გენერალურ ერთობლიობაში.

კვლევის მონაწილეთა საერთო რაოდენობაში მდებდრობითი სქესის წარმომადგენელთა წილი 51.4%-ს შეადგენს.

რესპონდენტთა საშუალო ასაკი 30 წელია, თუმცა კურსდამთავრებულთა ასაკობრივი დიაპაზონი ფართოა და სასკოლო ასაკიდან 68 წლამდე მერყეობს.

კურსდამთავრებულთა აბსოლუტური უმრავლესობა საქართველოშია დაბადებული. რესპონდენტთა 95% ეთნიკურად ქართველია. დანარჩენ ეთნიკურ ჯგუფებს კი აზერბაიჯანელები და სომხები მიეკუთვნებიან. რესპონდენტთა 98.2% ცხოვრობს საქართველოში. კვლევის მომენტისთვის საზღვარგარეთ მხოლოდ 57 რესპონდენტი ცხოვრობდა.

კურსდამთავრებულთა თითქმის მეოთხედი ამჟამად თბილისში ცხოვრობს. ასევე, რესპონდენტთა წილი შედარებით მაღალია აჭარასა და კახეთში. თითოეულ ამ რეგიონში, შესაბამისად, კურსდამთავრებულთა 17% და 13% იმყოფება.

ცხრილი 2. რესპონდენტთა განაწილება საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით

რეგიონი	რაოდენობა	ვალიდური %
აჭარა	537	17
აფხაზეთი	9	0
გურია	70	2
იმერეთი	402	13
კახეთი	438	14
ქვემო ქართლი	179	6
მცხეთა-მთიანეთი	85	3
რაჭა-ლეჩხუმი და ქვემო სვანეთი	32	1
სამაჩაბლო	1	
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	259	8
სამცხე-ჯავახეთი	110	4
შიდა-ქართლი	213	7
თბილისი	770	25

რესპონდენტთა ინფორმაციით, მათმა აბსოლუტურმა უმრავლესობამ (98%) სკოლა საქართველოში დაამთავრა. კურსდამთავრებულთა 45%-მა სკოლა დაამთავრა სოფლად, ხოლო 55%-მა - ქალაქში.

კვლევაში ჩართულ რესპონდენტთა შორის 7% სოციალური დაუცველია, 5% - სსსმ პირი, 4% - იძულებით გადაადგილებული, 3% კი შშმ პირი.

უმადლესი განათლების მქონე პირთა წილი კურსდამთავრებულთა საერთო რაოდენობის მესამედზე მეტს (35%) შეადგენს. კვლევაში მონაწილეობის მომენტისათვის, რესპონდენტების 25% პროფესიული განათლების გარდა ფლობდა ბაკალავრის ხარისხს, 9% - მაგისტრის ხარისხს, ხოლო 1 % - დოქტორის ხარისხს.

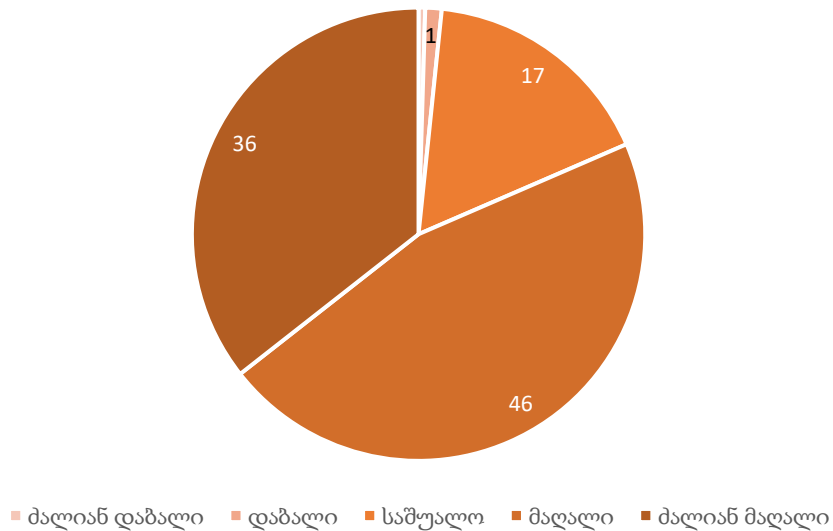
კვლევის შედეგები

პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამაზე ჩაბარების მოტივაცია

კითხვარის პირველი ბლოკი კურსდამთავრებულთა სწავლის მოტივაციის საკითხებს ეხებოდა.

კვლევის შედეგების თანახმად, რესპონდენტების უმეტესობას პროფესიულ პროგრამაზე სწავლისას მაღალი (46%) ან ძალიან მაღალი (36%) მოტივაცია ჰქონდათ (სქემა 6). შედეგების ინტერპრეტაციისას გასათვალისწინებელია, რომ ონლაინ დისტანციურ გამოკითხვას ახლავს რესპონდენტების თვითშეჩვენებით განპირობებული რისკი - კითხვარს უფრო მეტი ალბათობით ავსებენ მეტად მოტივირებული და მონდომებული კურსდამთავრებულები. თუმცა, ამ გარემოების გათვალისწინების შემთხვევაშიც, შედეგები კურსდამთავრებულთა სწავლისადმი მაღალ მოტივაციაზე მიგვიჩვენებს.

სქემა 6 როგორ შეაფასებდით თქვენს სწავლის მოტივაციას პროგრამაზე სწავლის განმავლობაში (რესპონდენტების %, N= 3162)

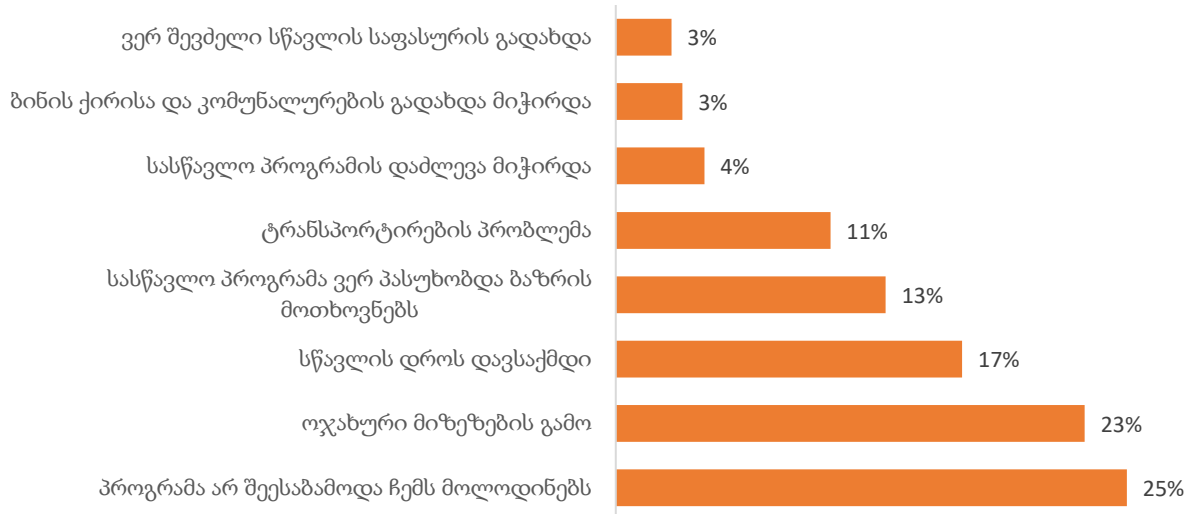

ნიშანდობლივია, რომ სწავლის მოტივაციასთან მიმართებით გამოვლინდა განსხვავებები ასაკობრივი ნიშნით. კერძოდ, 24 წელზე მეტი ასაკის რესპონდენტებიდან უფრო მეტი (85%) მიუთითებს მაღალ ან ძალიან მაღალ მოტივაციაზე 24 წელზე ნაკლები ასაკის რესპონდენტებთან (77%) შედარებით და ეს განსხვავება სტატისტიკურად არსებითია ($\chi^2 (2, n = 2623) = 31.040, p < .001, \phi = .109$). სქესის და სოციალური სტატუსის ჭრილში სტატისტიკურად მნიშვნელოვანი განსხვავებები არ გამოვლენილა. ასევე არ ჩანს განსხვავებები პროგრამის ტიპის მიხედვით.

კვლევაში მონაწილე რესპონდენტთა უმეტესობას (92%) არასოდეს უფიქრია სწავლის მიტოვებაზე. მნიშვნელოვანია, რომ სწავლის მიტოვებაზე ფიქრის ყველაზე ხშირ მიზეზად პროგრამის საკუთარ მოლოდინებთან შეუსაბამობა მიიჩნევა (25%). ასევე, საკმაოდ ხშირად რესპონდენტები ოჯახურ მიზეზებს (23%) და სწავლის პარალელურად დასაქმებას (17%)

ასახელებენ. ყველაზე იშვიათად კი რესპონდენტები ფინანსურ პრობლემებს აღნიშნავენ (სქემა 7).

სქემა 7 სწავლისთვის თავის დაწევის განზრახვის მიზეზების განაწილება (რესპონდენტების %, N=296)

მოლოდინებთან შესაბამისობის კუთხით ჩვენთვის საინტერესო იყო გვეჩვენა შესაძლო განსხვავებები სხვადასხვა ჯრილის (რესპონდენტის სქესის და ასაკის) მიხედვით. ანალიზისას განსხვავებები მხოლოდ სქესის ჯრილში გამოვლინდა. ქალების ქვეჯგუფში უფრო დიდია იმ რესპონდენტთა წილი, რომლებიც მიიჩნევენ, რომ პროგრამა არ შეესაბამებოდა მათ მოლოდინებს (70%) მამაკაცების ქვეჯგუფთან შედარებით (30%) ($\chi^2 (1, n = 3162) = 9.752, p < .001, \phi = .058$).

გამოკითხვის ფარგლებში რესპონდენტებს, აგრეთვე, ვთხოვეთ, მნიშვნელოვნების მიხედვით შეეფასებინათ პროგრამაზე ჩაბარების რამდენიმე მიზეზი. კვლევის ფარგლებში საინტერესო ტენდენციას წარმოადგენს ის, რომ რესპონდენტების ყველაზე დიდმა ნაწილმა გადაწყვეტილება პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების რეპუტაციისა (78%) და საგანმანათლებლო პროგრამისადმი ინტერესის (83%) გათვალისწინებით მიიღო. პროგრამაზე სწავლის გადაწყვეტილების მიღებისას შედარებით ნაკლები მნიშვნელობა ენიჭებოდა პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების მდებარეობას, ისევე როგორც მშობლებისა და ახლობლების რჩევას (სქემა 8).

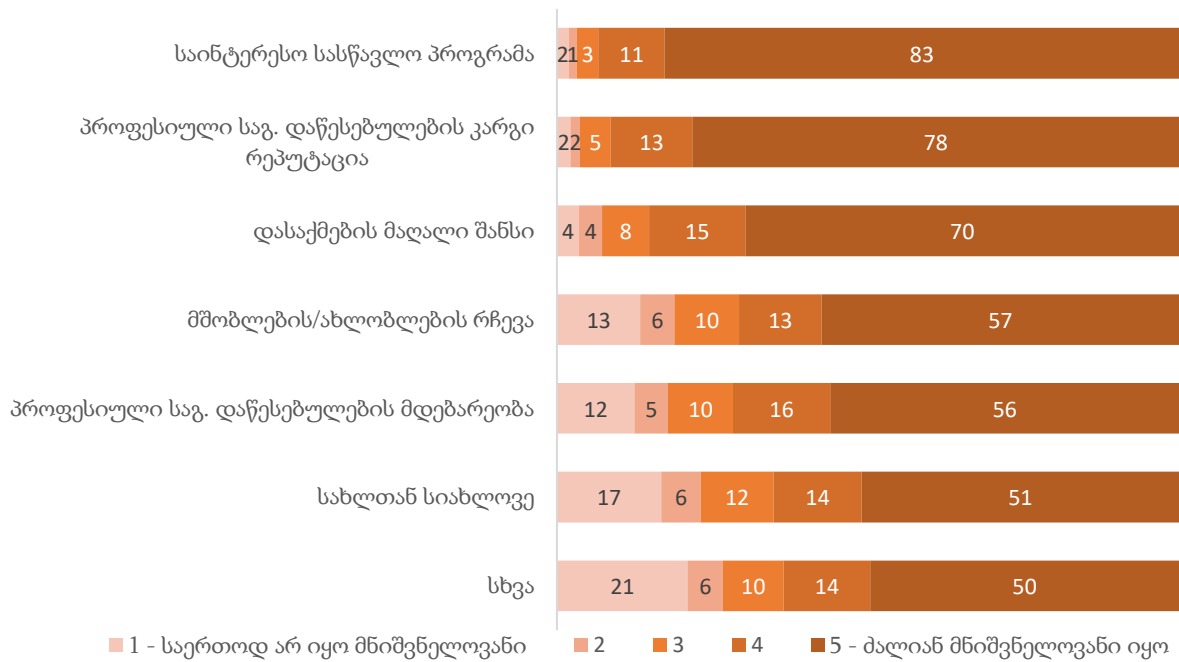
კვლევის საინტერესო მიგნებას წარმოადგენს ის, რომ პროგრამის არჩევისას კურსდამთავრებულთათვის დასაქმების მაღალ ალბათობაზე მეტად მნიშვნელოვანი იყო შინაგანი მოტივაციის ფაქტორები.

კურსდამთავრებულებს, ასევე, შესაძლებლობა ჰქონდათ, თავად ჩამოეთვალათ პროგრამაზე სწავლის გადაწყვეტილების მიღებისას მნიშვნელოვანი ფაქტორები. სხვა მიზეზებს შორის რესპონდენტებმა დაასახელეს: უკვე არსებული ცოდნისა და გამოცდილების გაღრმავება, ახალი

ადამიანების, კოლეგების, პროფესიონალების გაცნობის შესაძლებლობა, პრაქტიკისა და თეორიული ცოდნის შეთავსება. კომენტარებში ბევრმა რესპონდენტმა მიზეზად დაასახელა უფასო სწავლის და საერთო საცხოვრებლის არსებობა, სასწავლებლის ბაზა, რესურსები, გაცვლით პროგრამებში ჩართულობის და საერთაშორისო აღიარების მქონე დიპლომის აღების პერსპექტივა.

ზოგიერთ პროგრამაზე სწავლის დაწყების მომენტისთვის რესპონდენტების ნაწილს უკვე ჰქონდა საკუთარი საქმე ან გეგმავდა მის შექმნას ან გაფართოებას. კურსდამთავრებულების დიდი ნაწილისთვის პროფესიულ პროგრამაზე სწავლა მიმდინარე პროფესიული საქმიანობის ხარისხის გაუმჯობესებისა და მეტი თავდაჯერებულობის შექმნის ან თვითდასაქმების შანსებს უკავშირდებოდა. აქვე აღსანიშნავია, რომ პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში უცხო ენისა და მეწარმეობის უნარების განმავითარებელი მოდულები ხორციელდება, რომელიც კურსდამთავრებულებს ამ მიზნის მიღწევაში ხელს უწყობს. აგრეთვე, ბევრი რესპონდენტი კომენტარებში აღნიშნავდა, რომ პროგრამაზე სწავლა მისი პირადი პროფესიული ინტერესების და მისწრაფებების გათვალისწინებით გადაწყვიტა.

სქემა 8 ჩამოთვლილი მიზეზებიდან, რამდენად მნიშვნელოვანი იყო თითოეული მათგანი პროფესიულ პროგრამაზე ჩაბარებისას? (რესპონდენტების %, N=3162)

სასწავლო პროცესი და სტუდენტების მხარდაჭერა

კვლევის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან განზომილებას კურსდამთავრებულთა მიერ სასწავლო პროცესისა და ორგანიზაციული ასპექტების შეფასება წარმოადგენდა. სტუდენტების მიერ სასწავლო პროცესის მიმდინარე შეფასებისაგან განსხვავებით, კურსდამთავრებულებს შესაძლებლობა ჰქონდათ რეტროსპექტულად, მთლიანობაში შეეფასებინათ პროგრამაზე სწავლის გამოცდილება.

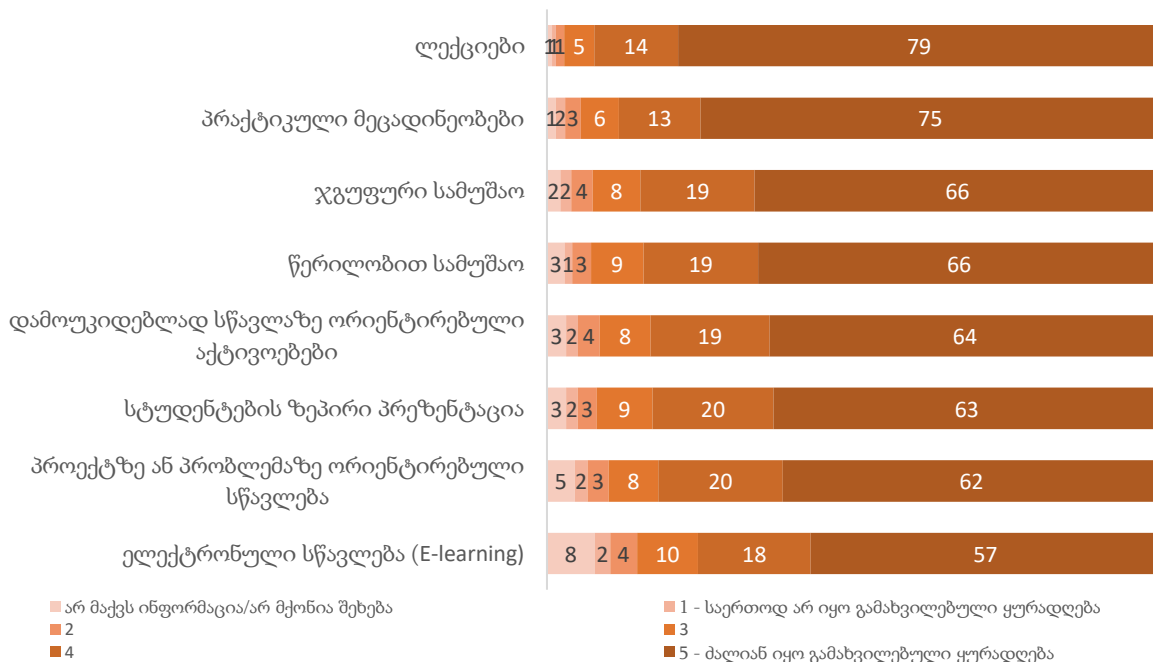
ამ კომპონენტის ფარგლებში ოთხი ასპექტი გვინტერესებდა: (1) სწავლა-სწავლების პროცესის სპეციფიკა და მეთოდები, (2) სასწავლო გარემო და რესურსები, (3) დაწესებულებასთან თანამშრომლობის მიმდინარე და სამომავლო ფორმები, (4) სტუდენტების დასაქმების ხელშეწყობა და მხარდაჭერის სხვა სერვისები.

სწავლების მეთოდები და მიდგომები

ამ კომპონენტში ჩვენი ინტერესის საგანს წარმოადგენდა იმის გარკვევა, თუ ძირითადად რომელი მეთოდების გამოყენებით მიმდინარეობს სწავლება პროფესიული პროგრამების ფარგლებში და რამდენად მრავალფეროვანია სწავლების მეთოდები.

რესპონდენტებმა ხუთქულიან სკალაზე განსაზღვრეს, რამდენად იყო გამახვილებული ყურადღება სწავლების პროცესში ისეთ ასპექტებზე, როგორცაა ფრონტალური სწავლება, პრაქტიკული მეცადინეობები, პროექტზე დაფუძნებული სწავლება, ელექტრონული სწავლება, ინდივიდუალური და ჯგუფური მუშაობა (სქემა 9).

სქემა 9 პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებაში სწავლისას, რამდენად იყო გამახვილებული ყურადღება სწავლა-სწავლების ქვემოთ ჩამოთვლილ ასპექტებზე? (რესპონდენტების %, N=3162)

კურსდამთავრებულთა შეფასებით, სწავლების ძირითად მეთოდებს წარმოადგენდა ლექციები, პრაქტიკული მეცადინეობები, ჯგუფური და წერიტი სამუშაო, თუმცა ნაკლებად გამოიყენებოდა ელექტრონული სწავლების მიდგომები. საინტერესოა, რომ რესპონდენტების საკმაოდ დიდი ნაწილის აზრით, აგრეთვე, ნაკლები ყურადღება ეთმობოდა პრობლემაზე დაფუძნებულ სწავლებას. რესპონდენტების 5% აღნიშნავს, რომ არ აქვს ინფორმაცია ან შეხება არ ჰქონია პროექტზე ან პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლების მიდგომასთან.

ზოგადად, კვლევის შედეგები სწავლების პროცესის გამრავალფეროვნების საჭიროებას პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლების მიდგომებით და ელ. ტექნოლოგიების უფრო ეფექტურად გამოყენების აუცილებლობაზე მიგვანიშნებს.

სასწავლო გარემო და რესურსები

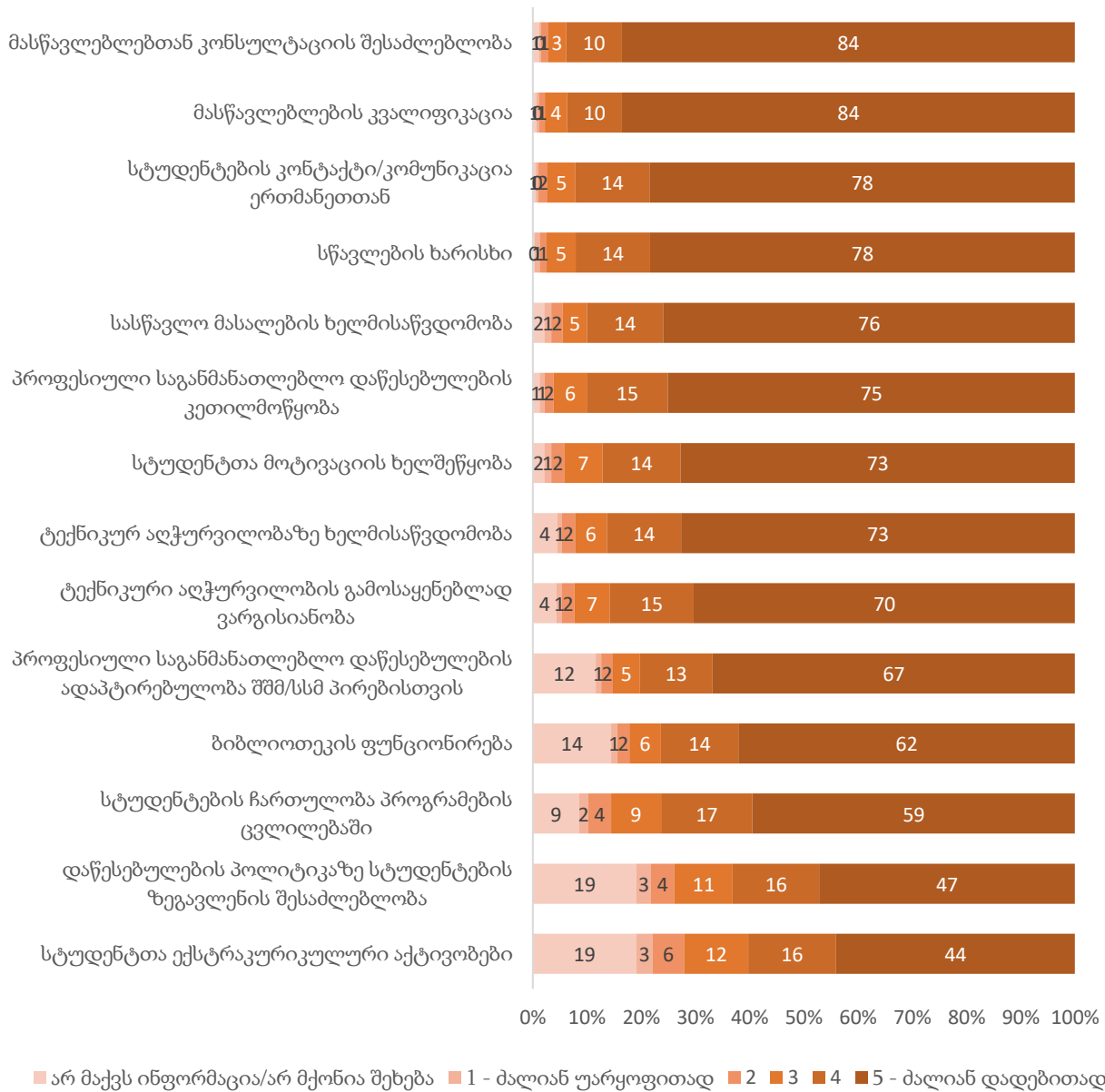
სასწავლო გარემოსა და რესურსების კომპონენტში ჩვენთვის საინტერესო იყო კურსდამთავრებულთა მოსაზრებები პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებაში არსებული სხვადასხვა სერვისისა და რესურსის შესახებ. რესპონდენტებს ვთხოვეთ, ხუთქულიან სკალაზე შეეფასებინათ ეს ასპექტები, სადაც 1 ნიშნავდა ძალიან უარყოფით შეფასებას, ხოლო 5- ძალიან დადებითს (*სქემა 10*).

კურსდამთავრებულების ყველაზე დიდი ნაწილი (84%) ძალიან დადებითად აფასებს მასწავლებლებთან კონსულტაციის შესაძლებლობასა და მასწავლებლების კვალიფიკაციას. ასევე, რესპონდენტების 75% ან მეტი ძალიან დადებითად აფასებს სტუდენტების კომუნიკაციას ერთმანეთთან, პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების ზოგად კეთილმოწყობას, სასწავლო მასალების ხელმისაწვდომობასა და სწავლების ხარისხს.

სტუდენტების შეფასებები შედარებით უფრო კრიტიკულია პროგრამების ცვლილებებში სტუდენტების ჩართულობასთან დაკავშირებით და, ასევე, დაწესებულების პოლიტიკაზე ზეგავლენის შესაძლებლობის კუთხით. კერძოდ, კურსდამთავრებულების ნახევარზე მეტს საერთოდ არ აქვს ინფორმაცია ან უარყოფითად აფასებს ამ ასპექტებში სტუდენტების ჩართულობის საკითხს.

კვლევის კიდევ ერთ საინტერესო მიგნებას წარმოადგენს ის, რომ კურსდამთავრებულები ნაკლებად ფლობენ ინფორმაციას ან ნაკლებად კმაყოფილები არიან ექსტრაკურსულური აქტივობებით. რესპონდენტების მეხუთედი აღნიშნავს, რომ არ აქვს ამ კუთხით ინფორმაცია ან არ ჰქონია შეხება ექსტრაკურსულური აქტივობებთან.

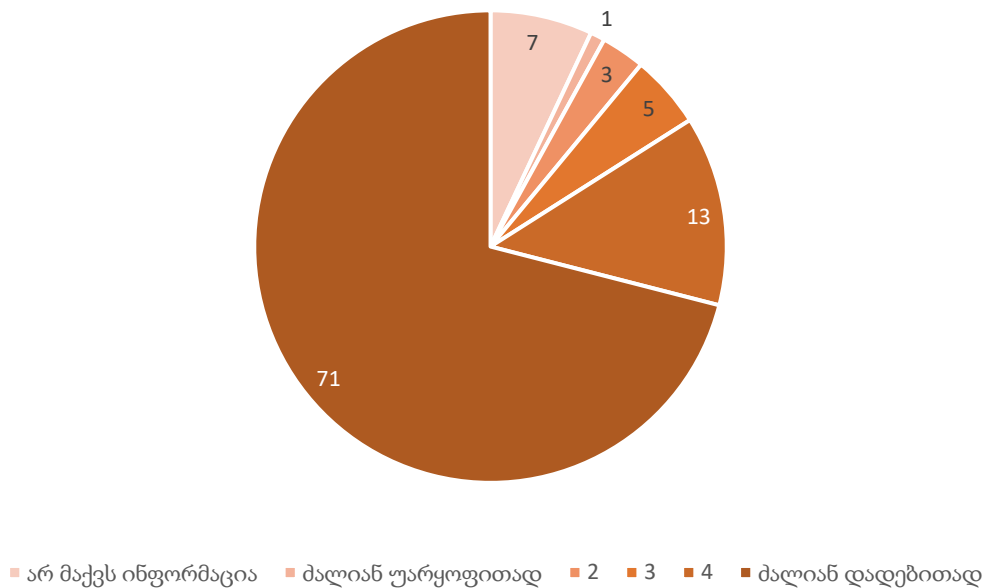
სქემა 10 როგორ შეაფასებთ სასწავლო გარემოსა და სწავლების პროცესთან დაკავშირებულ ქვემოთ წარმოდგენილ ასპექტებს? (რესპონდენტების %, N=3162)

ასევე, კურსდამთავრებულები ნაკლებად ფლობენ ინფორმაციას იმის შესახებ, თუ როგორ ფუნქციონირებს ბიბლიოთეკა და რამდენად ადაპტირებულია დაწესებულება შშმ/სსმ პირებისათვის (სქემა 10).

თუმცა, კვლევაში მონაწილე სსსმ და შშმ სტატუსის მქონე რესპონდენტები დადებითად აფასებენ დაწესებულების ადაპტირებულობას შშმ/სსსმ პირებისთვის, კერძოდ, 71% დაწესებულებას ამ კრიტერიუმის მიხედვით ძალიან დადებითად აფასებს (სქემა 11).

სქემა 11 შშმ/სსსმ პირების მიერ დაწესებულების ადაპტირებულობის შეფასება (რესპონდენტთა %, N=240)

პსდ-თან თანამშრომლობა (რეალობა და პერსპექტივები)

რესპონდენტებს, ასევე, ვკითხეთ, თუ რა ფორმით ურთიერთობენ ისინი ამჟამად პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებასთან და როგორ ისურვებდნენ ამ კომუნიკაციას მომავალში. კურსდამთავრებულთა პასუხებიდან ჩანს, რომ 30% საერთოდ არ აქვს კონტაქტი დაწესებულებასთან, თუმცა მომავალში თანამშრომლობის სურვილზე უარს გამოკითხულთა მხოლოდ 7% ამბობს. ამ ეტაპისათვის ურთიერთობის ძირითად ფორმას ელ. ფოსტა წარმოადგენს. პსდ-ების უმეტესობაში არ ფუნქციონირებს კურსდამთავრებულთა კლუბები.

ზოგადად, კურსდამთავრებულთა რესურსის გამოყენებისთვის, გამოკითხვის შედეგების თანახმად, დიდი პოტენციალი არსებობს. კურსდამთავრებულების ნახევარი (50%) გამოთქვამს სურვილს, ჩაერთოს სწავლებასა და კონსულტაციებში, ხოლო დაახლოებით მეოთხედი - მონაწილეობა მიიღოს კურსდამთავრებულთა გაერთიანებებში (24%).

ცხრილი 3. კომუნიკაციის ფორმები პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებასთან

	ჩამოთვლილთაგან, რა ტიპის კონტაქტი/კავშირი გაქვთ პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებასთან ამჟამად? (N=4170)		ჩამოთვლილთაგან, რა ტიპის კონტაქტი/კავშირი გსურთ გქონდეთ პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებასთან? (N=4653)	
	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების %	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების %
ელექტრონული ფოსტით მიმოწერა	1071	34%	1078	34%
კურსდამთავრებულთა შეხვედრები	888	28%	1050	33%
პროფესიული თანამშრომლობა (კონსულტაციები, სწავლება და სხვა)	752	24%	1556	49%
კურსდამთავრებულთა სხვადასხვა ჯგუფის წევრობა	614	19%	757	24%
არ მაქვს/ არ მსურს მქონდეს კავშირი პროფესიულ დაწესებულებასთან	843	27%	212	7%
სულ	4170	132%	4653	147%

დასაქმების ხელშეწყობა და სხვა მხარდაჭერი სერვისები

ბლოკის დასკვნით ნაწილში კურსდამთავრებულებმა ისევ ხუთქულიან სკალაზე შეაფასეს სერვისები, რომლებიც დასაქმების ხელშეწყობას და სტუდენტების მხარდაჭერას უკავშირდებოდა.

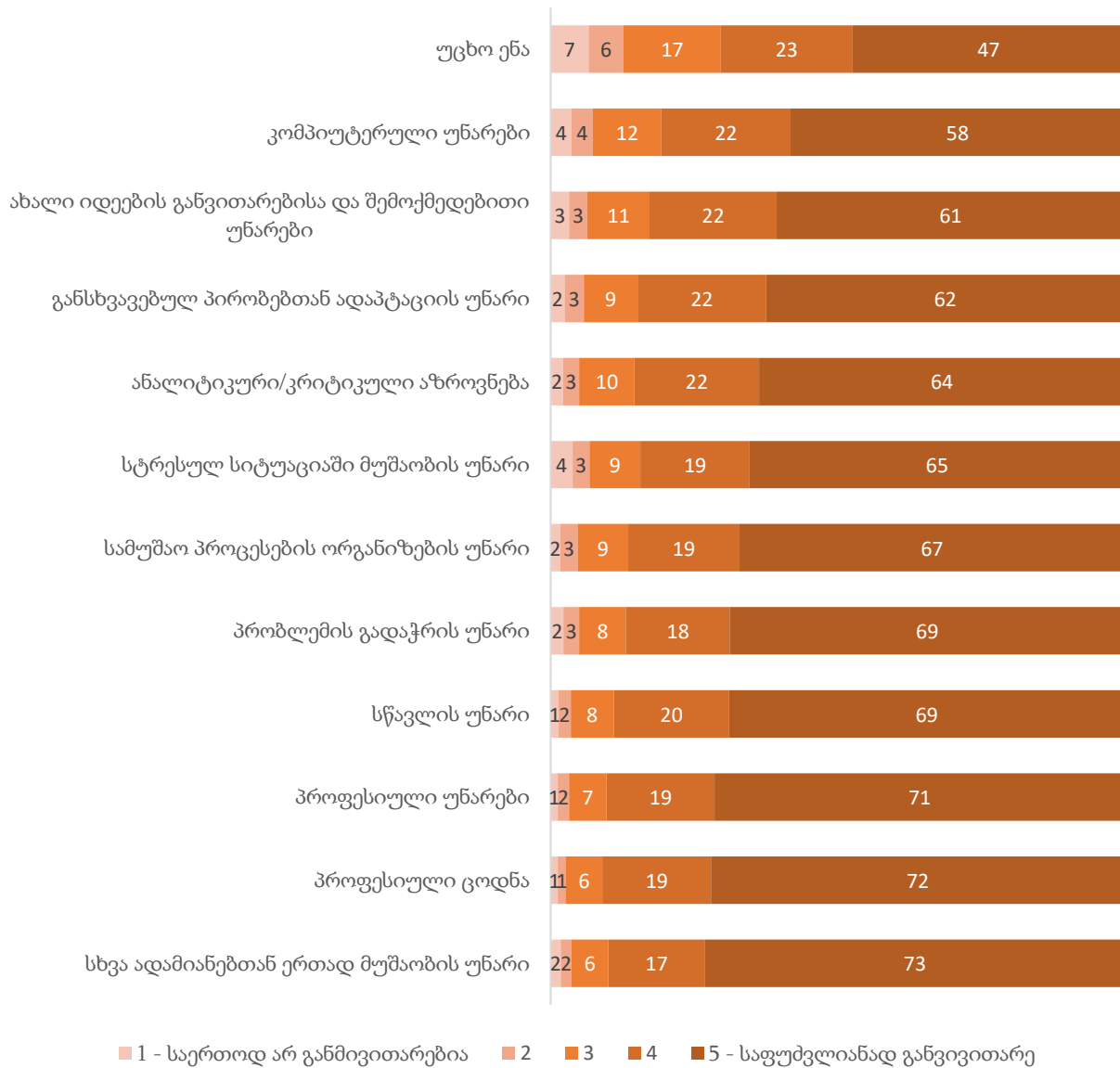
საინტერესოა, რომ კარიერის მართვის სპეციალისტთან კონსულტაციას კურსდამთავრებულთა ნახევარი არ აფასებს დადებითად. ასევე, შედარებით დაბალია კურსდამთავრებულთა მიერ სტაჟირების გამოცდილების და სტაჟირების შესაძლებლობების ძიების პროცესში დახმარების შეფასებები (სქემა 12).

ამ ასპექტებისგან განსხვავებით, კურსდამთავრებულთა უმეტესობა (88%-მდე) ძალიან დადებითად ან დადებითად აფასებს კავშირს პრაქტიკულ და თეორიულ კომპონენტებს შორის, თავად პრაქტიკის კომპონენტს, პროგრამის შინაარსის თანამედროვეობას და სამუშაო მოთხოვნებთან კავშირს. მონაცემების ინტერპრეტაციისას გასათვალისწინებელია, რომ კურსდამთავრებულთა ნაწილი სწავლის პარალელურად უკვე მუშაობდა მოცემული პროფესიული მიმართულებით. შესაძლოა, ამ მიზეზით ნაწილისთვის არ იყო რელევანტური სტაჟირების კომპონენტის შეფასება. თუმცა, ამავე დროს, უკვე დასაქმებული პირების მიერ პრაქტიკისა და თეორიის შეთავსების მაღალი შეფასება პროგრამის ძლიერ მხარედ შეიძლება მივიჩნიოთ.

კურსდამთავრებულთა კვლევა კომპეტენციების შეფასებისთვის ერთ-ერთი საინტერესო წყაროა, რადგან ყოფილი სტუდენტები პრაქტიკული გამოცდილებიდან გამომდინარე, რეტროსპექტულად აფასებენ სწავლის პროცესში შეძენილ ცოდნასა და უნარებს.

შედეგები აჩვენებს, რომ კურსდამთავრებულების უმრავლესობამ საფუძვლიანად განივითარა პროფესიული უნარები (71%) და პროფესიული ცოდნა (72%) და სხვა ადამიანებთან მუშაობის უნარი (73%). თუმცა, მეტად პრობლემურია ე.წ. ტრანსფერული უნარები - მაგალითად უცხო ენა და კომპიუტერული უნარები (სქემა 13).

სქემა 13 რამდენად შეიძინეთ/განივითარეთ ქვემოთ წარმოდგენილი უნარები/კომპეტენციები სწავლის პროცესში? (რესპონდენტების %, N=3162)

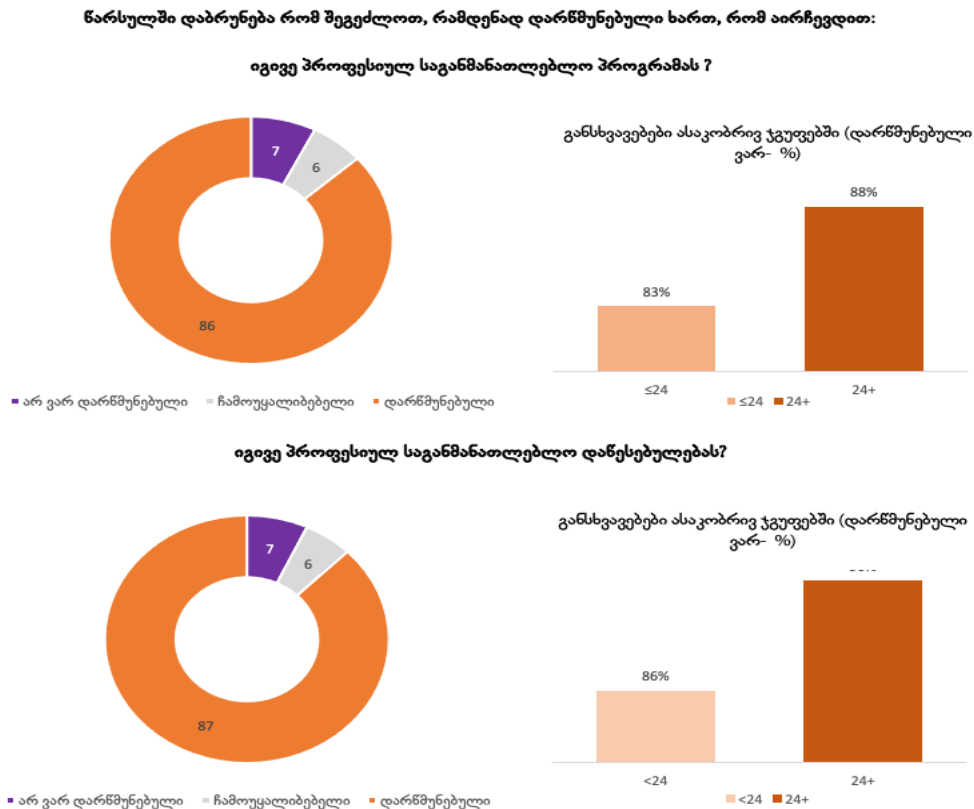
მაგალითად, მხოლოდ 47% მიიჩნევს, რომ საფუძვლიანად განვიითარა უცხო ენაზე კომუნიკაციის უნარი, კურსდამთავრებულთა 30-40% თვლის, რომ ნაკლებად შეძლო ახალი იდეების გენერირების და შემოქმედებითი უნარების, ანალიტიკური და კრიტიკული აზროვნების, განსხვავებულ, სტრესულ პირობებთან ადაპტაციის უნარის სრულყოფა.

სწავლით კმაყოფილების ზოგადი შეფასება

პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამაზე სწავლის ზოგადი შეფასებები 2020-2021 წლის კურსდამთავრებულებში ძირითადად მაღალი ან ძალიან მაღალია. გამოკითხულთა 85%-ზე მეტი სრულიად დარწმუნებულია, რომ არჩევანის ხელმეორედ გაკეთების შემთხვევაში, კვლავ აირჩევდა იგივე პროგრამასა და საგანმანათლებლო დაწესებულებას. (სქემა 14)

აქვე აღსანიშნავია, რომ 24 წელზე მეტი ასაკის მქონე რესპონდენტებს შორის უფრო დიდია იმ ადამიანთა წილი, ვინც კმაყოფილია პროფესიულ პროგრამაზე სწავლით (93%) ($\chi^2 (2, n = 2623) = 12.301, p < .01, \phi = .068$) და, შესაბამისად, მეტად დარწმუნებულიც, რომ ისევ იმავე პროგრამას (88%) ($\chi^2 (2, n = 2623) = 34.889, p < .001, \phi = .115$) და დაწესებულებას (90%) ($\chi^2 (2, n = 2623) = 12.417, p < .01, \phi = .069$) აირჩევდნენ, ვიდრე 24 წელზე ნაკლები ასაკის გამოკითხული კურსდამთავრებულები, სადაც იგივე მაჩვენებლები, შესაბამისად, (89%, 83%, 86%-ს) შეადგენს.

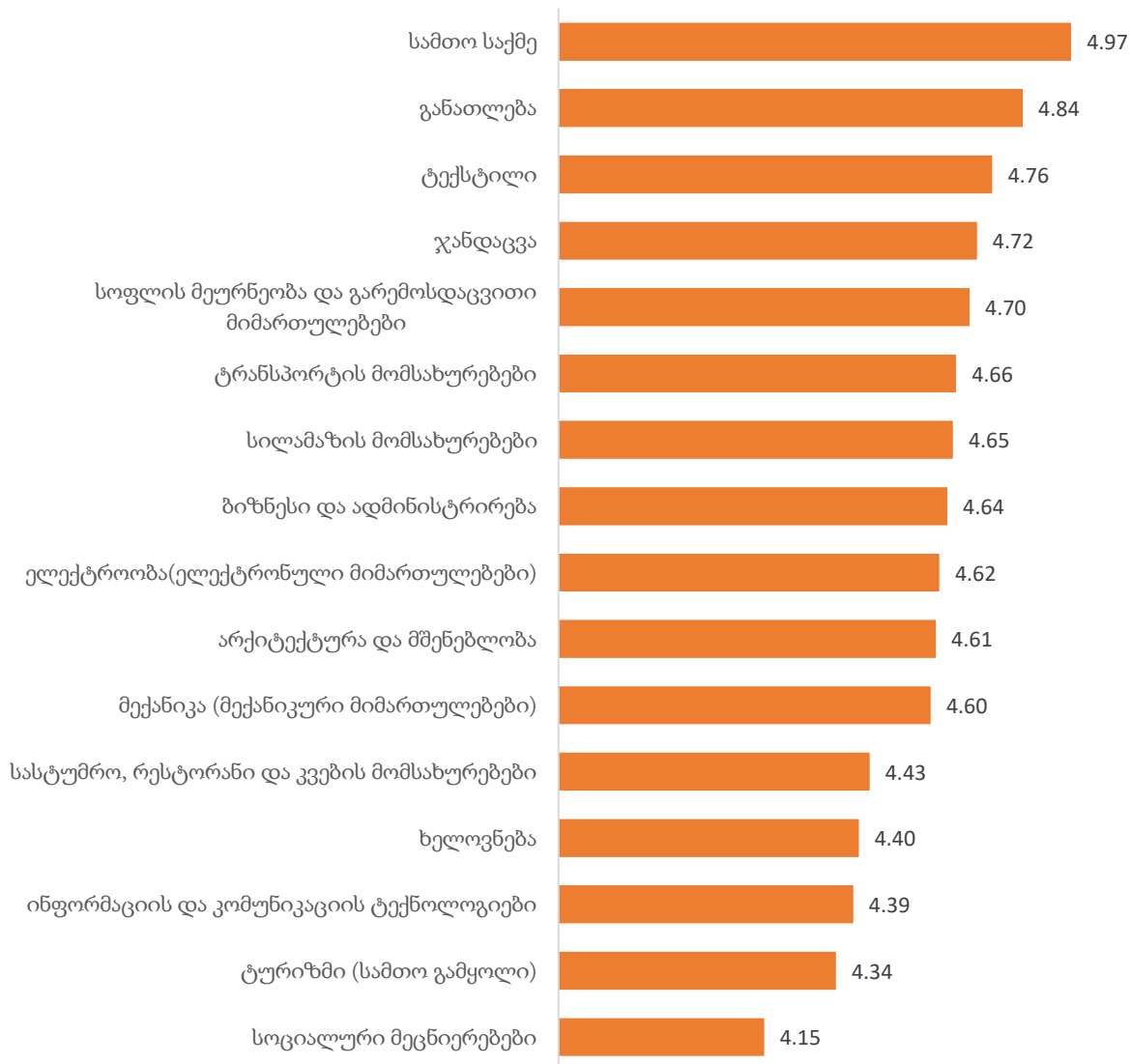
სქემა 14 პროგრამაზე სწავლის გამოცდილების რეტროსპექტული შეფასება (რესპონდენტების %, N=3162)

რესპონდენტების 90% ძალიან კმაყოფილია ან კმაყოფილია პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამაზე სწავლით (სქემა 14).

დარგების მიხედვით პროგრამაზე სწავლით ზოგადი კმაყოფილების შეფასებისას სტატისტიკურად არსებითი განსხვავება ზოგიერთ სფეროში გამოვლინდა, კერძოდ, სხვა მიმართულებებთან შედარებით უკმაყოფილოები პროგრამის ხარისხით არიან სოციალური მეცნიერებების, ხელოვნების, ინფორმაციისა და კომუნიკაციის ტექნოლოგიების, ტურიზმის და სასტუმრო, რესტორანის და კვების მიმართულებების კურსდამთავრებულები, ხოლო განსაკუთრებით კმაყოფილები არიან სამთო საქმის მიმართულებით პროგრამების კურსდამთავრებულები ($F=6.937, p<0.001$).

სქემა 15 რესპონდენტების მიერ პროგრამაზე სწავლით კმაყოფილების შეფასება დარგების მიხედვით (საშუალო მაჩვენებელი, 5 ძალიან მაღალი შეფასება), $N=3162$)

ასევე სტატისტიკურად მნიშვნელოვანი განსხვავება გამოვლინდა დაწესებულების ტიპის მიხედვით, კერძოდ, პროგრამით ძალიან კმაყოფილების წილი უფრო დაბალია საჯარო დაწესებულებების კურსდამთავრებულებში (73%), ვიდრე კერძო დაწესებულებების კურსდამთავრებულებში (81%) ($\chi^2(4, n=3162) = 31.645, p < .01, \phi = .1$). მცირე რაოდენობების გამო პროგრამის ტიპის მიხედვით შედარების გაკეთება ვერ მოხერხდა.

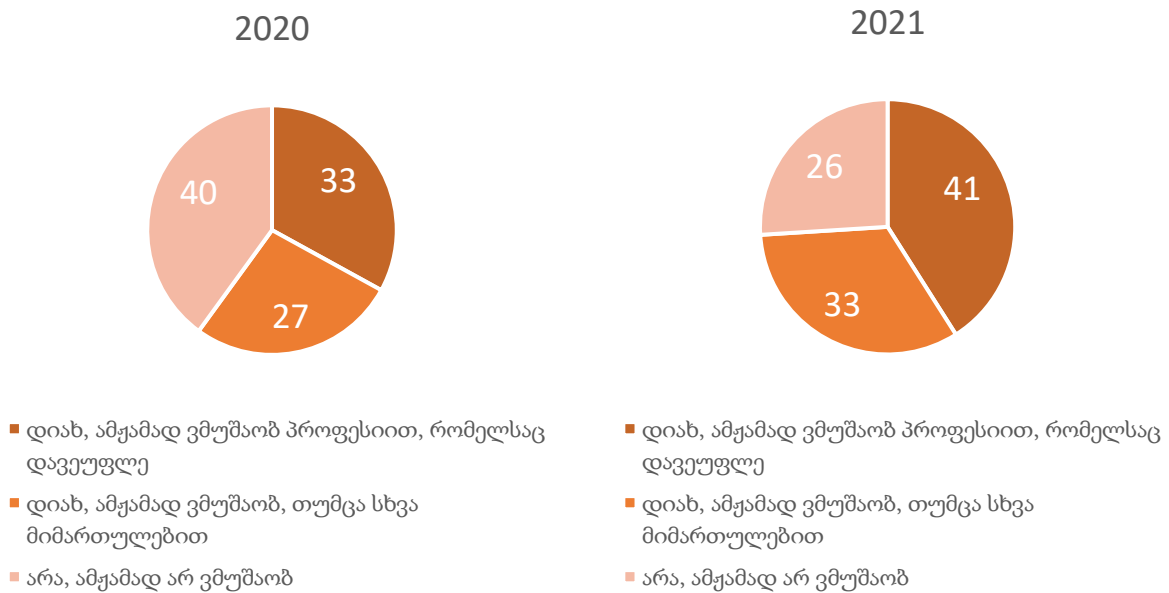
კურსდამთავრებულთა დასაქმება და სამუშაოს მახასიათებლები

დასაქმების ზოგადი მაჩვენებლები

კურსდამთავრებულთა დასაქმების მაჩვენებლები ერთი შეხედვით ოპტიმისტურად გამოიყურება.

2021 წლის კოჰორტაში გამოკითხულთა 41%-მა აღნიშნა, რომ ამჟამად მუშაობს პროფესიით, 32% მუშაობს სხვა მიმართულებით, ხოლო 26% ამჟამად არ არის დასაქმებული. რაც შეეხება 2020 წლის კოჰორტას, საკუთარი პროფესიით დასაქმებულთა წილი 34%-ია, 27% მუშაობს სხვა მიმართულებით, ხოლო 40% არ არის დასაქმებული.

სქემა 16 მუშაობთ თუ არა ამჟამად? (რესპონდენტების %, N=3157)

მონაცემების დროის ჭრილში ანალიზი აჩვენებს, რომ კურსდამთავრებულთა დასაქმების მაჩვენებლები იზრდება 2020 და 2021 წლის განმავლობაში და, ასევე, წინა წლებთან მიმართებით.

ცხრილი 4 კურსდამთავრებულთა დასაქმების მაჩვენებლები წლების მიხედვით

სწავლის დასრულების წელი	დასაქმების მაჩვენებელი	გამოკითხულთა რაოდენობა
2017	60%	N=642
2018	62%	N=704
2019	50%	N=1201
2020	60%	N=913
2021	74%	N=2249

წყარო: 2017,2018,2019 წლების კურსდამთავრებულთა კვლევების ანგარიშები
<https://mes.gov.ge/content.php?id=5962&lang=geo>

კერძოდ, წინა წლებში განხორციელებული კვლევების მონაცემებთან შედარებისას ჩანს, რომ კურსდამთავრებულთა დასაქმების საერთო მაჩვენებელი 2019 წლის ვარდნის შემდეგ 2020 წელს 2018 წლის ნიშნულს დაუბრუნდა (60%), ხოლო 2021 წელს კიდევ გაიზარდა (74%).

მიუხედავად ამ ერთი შეხედვით ოპტიმისტური სურათისა, გასათვალისწინებელია, რომ დასაქმების საერთო მაჩვენებლის უკან მნიშვნელოვანი დეტალები და ჯგუფებს შორის განსხვავებები იმალება.

პირველ რიგში აღსანიშნავია, რომ დასაქმებულთა შორის პროფესიით დასაქმებულთა წილი დაახლოებით ნახევარს შეადგენს, ხოლო დასაქმებულთა მეორე ნახევარი სხვა მიმართულებით არის დასაქმებული. ეს გარემოება შესაძლოა ე.წ. ჰორიზონტალურ და ვერტიკალურ არათავსებადობაზეც მიგვითითებდეს. პროფესიული განათლების რეფორმის მიზანს სწორედ პროფესიით დასაქმებულთა წილის ზრდა და ჰორიზონტალური და ვერტიკალური არათავსებადობის შემცირება წარმოადგენს. ჰორიზონტალური და ვერტიკალური არათავსებადობის საკითხებზე უფრო დეტალურად ანგარიშის სხვა თავებშია საუბარი.

ამასთანავე, პროფესიული განათლების ეფექტით განპირობებული დასაქმების ანალიზისათვის მნიშვნელოვანია იმ გარემოების გათვალისწინება, დასაქმებულია თუ არა კურსდამთავრებული იგივე სამუშაო ადგილზე, სადაც პროგრამაზე სწავლისას მუშაობდა. კერძოდ, შედეგები აჩვენებს, რომ დასაქმებულთა შორის დაახლოებით 30% არ ეძებდა სამსახურს, რადგან „განაგრძო მუშაობა იქ, სადაც სწავლის პროცესში იყო დასაქმებული“.

დასაქმების საერთო მაჩვენებლების ანალიზისას, აგრეთვე, გასათვალისწინებელია ის განსხვავებები, რომლებიც სხვადასხვა ჭრილში გამოვლინდა.

განსხვავებების პირველი ჯგუფი მიგვანიშნებს კურსდამთავრებულის მახასიათებლების კავშირზე დასაქმების ალბათობასთან. კერძოდ:

- დასაქმების და პროფესიით დასაქმების მაჩვენებელი უფრო დაბალია ახალგაზრდებში - 24 წელზე უფროსი კურსდამთავრებულების 46% იმავე პროფესიით მუშაობს, რომელზეც ისწავლა, ხოლო 24 წელზე უმცროს კურსდამთავრებულებში ეს მაჩვენებელი მხოლოდ 34%-ია. 24 წელზე უმცროსი კურსდამთავრებულების 36% დაუსაქმებელია, ხოლო 24 წელზე უფროს კურსდამთავრებულებში ეს მაჩვენებელი მხოლოდ 19%-ია. ეს განსხვავებები სტატისტიკურად მნიშვნელოვანია. ($\chi^2 (2, n = 2618) = 96.689, p < .001, \phi = .192$)
- კურსდამთავრებულთა დასაქმების მაჩვენებლებში სტატისტიკურად მნიშვნელოვანი სხვაობები გამოვლინდა სქესის ნიშნითაც, თუმცა ეს სხვაობა ძალიან მცირეა. კერძოდ, ქალების 40%-ია საკუთარი პროფესიით დასაქმებული და მამაკაცებიდან კი საკუთარი პროფესიით დასაქმებულთა წილი 44%-ს შეადგენს ($\chi^2 (2, n = 3157) = 28.721, p < .001, \phi = 0.095$).
- სოციალურად დაუცველ კურსდამთავრებულთა 38% დაუსაქმებელია, განსხვავებით არა სოციალურად დაუცველებისა, სადაც დაუსაქმებელთა მაჩვენებელი 25%-ია ($\chi^2 (2, n = 3157) = 22.451, p < .001, \phi = .084$).

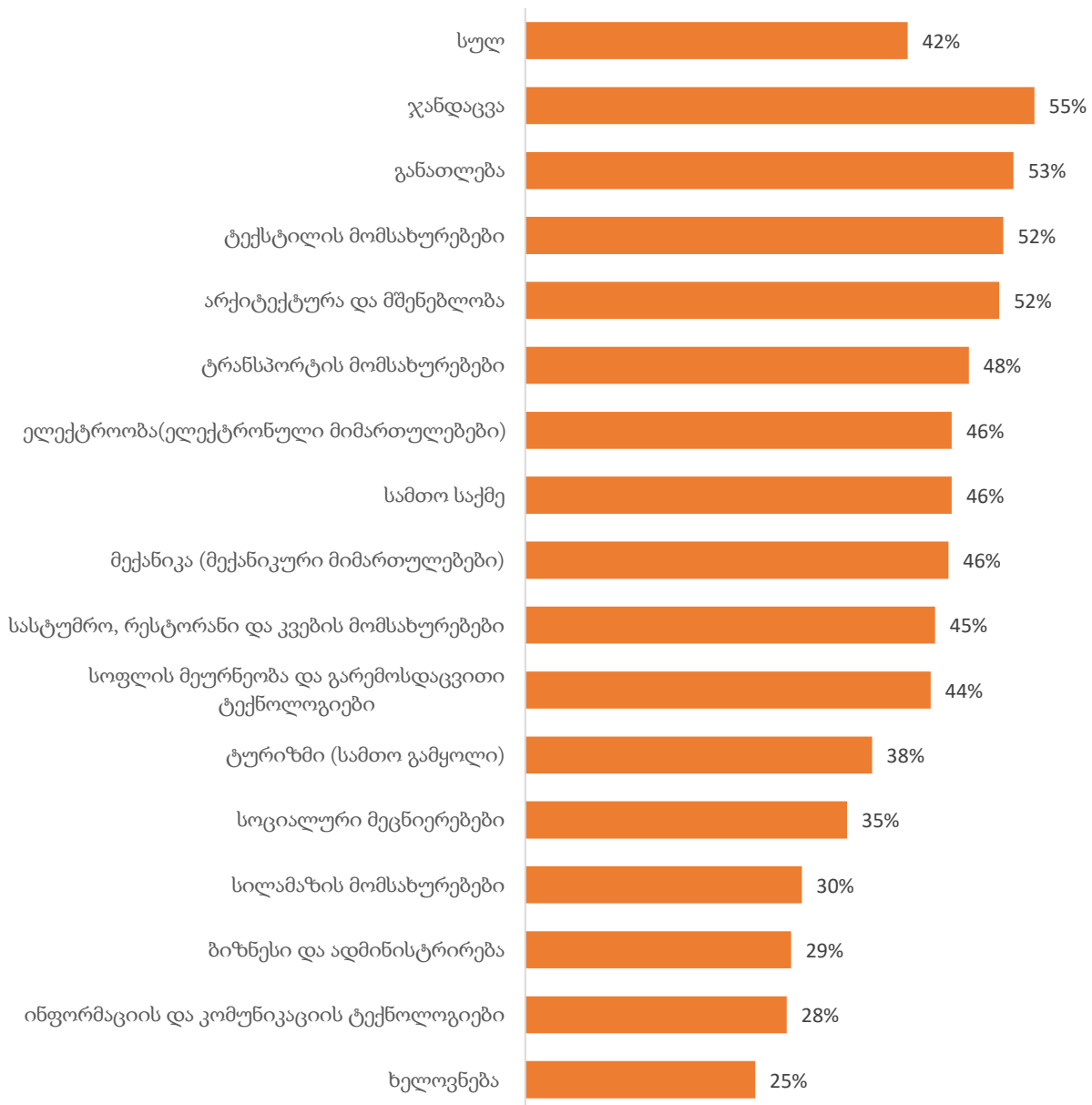
განსხვავებების მეორე ჯგუფი პროგრამის და დაწესებულების ტიპს მიემართება:

- პროფესიით დასაქმების მაჩვენებლები უფრო მაღალია დუალურ პროგრამებზე. დუალური პროგრამის კურსდამთავრებულების 74% დასაქმებულია იმ პროფესიით, რომელსაც დაეუფლა. ხოლო სხვა მოდულური პროგრამების კურსდამთავრებულებში ეს რიცხვი მხოლოდ 40%-ია ($\chi^2 (2, n = 3157) = 66.892, p < .001, \phi = .146$).
- კერძო პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების კურსდამთავრებულები (51%) უფრო მეტად საქმდებიან იმავე პროფესიით, რომელსაც დაეუფლნენ, ვიდრე საჯარო პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების კურსდამთავრებულები (39%) ($\chi^2 (2, n = 3157) = 41.290, p < .001, \phi = 0.114$).
- სტატისტიკურად მნიშვნელოვანი განსხვავება გამოვლინდა დარგების მიხედვითაც. კერძოდ, დარგების მიხედვით პროფესიით დასაქმების მაჩვენებელი 25%-დან 55%-მდე მერყეობს. ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი ჯანდაცვის, განათლების, ტექსტილის წარმოების და არქიტექტურისა და მშენებლობის მიმართულებების პროგრამებზე დასტურდება. დაბალი მაჩვენებლები კი დაფიქსირდა ხელოვნების, ინფორმაციისა და კომუნიკაციის ტექნოლოგიების, ბიზნესისა და ადმინისტრირების მიმართულებების

კურსდამთავრებულებში. ეს განსხვავებები სტატისტიკურად მნიშვნელოვანია (χ^2 (30, n = 3157) = 210.513, $p < .001$, $\phi = 0.258$.)

ჯგუფებს შორის განსხვავებები პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამებში გარკვეული გაუმჯობესების შეტანის აუცილებლობაზე, ისევე როგორც კონკრეტული ჯგუფების საჭიროებებზე მორგებული სერვისების განვითარების აუცილებლობაზე მიგვანიშნებს.

სქემა 17 კურსდამთავრებულთა საკუთარი პროფესიით დასაქმების მაჩვენებლები სფეროების მიხედვით

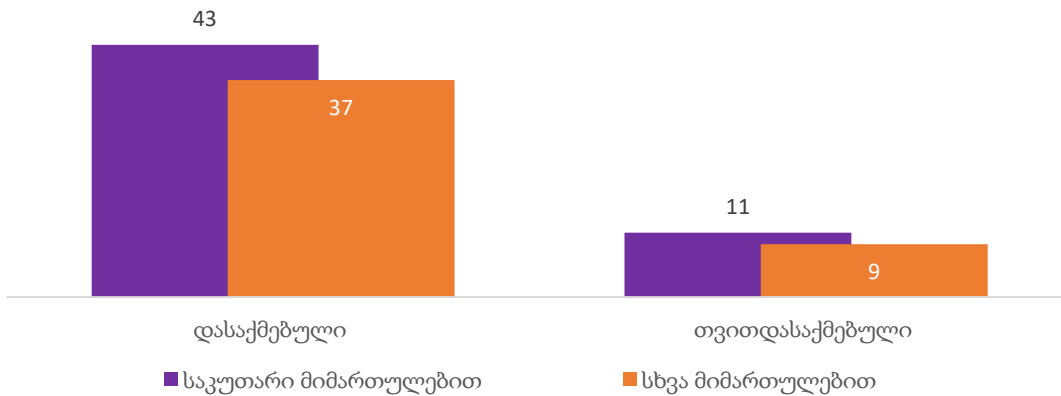

სამუშაოს მახასიათებლები

კვლევის ფარგლებში, ასევე, გვანტერესებდა დასაქმებულ კურსდამთავრებულთა სამუშაოს კონკრეტული მახასიათებლები. კერძოდ, დასაქმების ფორმა (დაქირავებით დასაქმება, თვითდასაქმება), რანგი, ხელფასი, მიმდინარე სამუშაოზე დაწინაურების ფაქტები. ასევე, დამატებით დაზუსტდა დამსაქმებელი ორგანიზაციის სტატუსი (კერძო, საჯარო, არასამთავრობო, სხვა), დამსაქმებელი ორგანიზაციის ზომა და მოქმედების არეალი (ადგილობრივი, ეროვნული, საერთაშორისო).

დასაქმებულ კურსდამთავრებულთა ორივე კოჰორტაში (2020, 2021) სამუშაოს მახასიათებლების შესახებ ეს მონაცემები იდენტურია, კერძოდ, ჭარბობს დაქირავებით დასაქმებულთა წილი. დასაქმებულ რესპონდენტთა 80% დაქირავებულია, ხოლო 20% თვითდასაქმებული. საკუთარი მიმართულებით დაქირავებულია 43%, ხოლო სხვა მიმართულებით - 37%. რაც შეეხება თვითდასაქმებას, რესპონდენტთა 11% თვითდასაქმებულია საკუთარი მიმართულებით, ხოლო 9% სხვა მიმართულებით (სქემა 18) .

სქემა 18 დასაქმებულ კურსდამთავრებულთა განაწილება დასაქმების სტატუსის და მიმართულების მიხედვით (რესპონდენტთა ვალიდური %, N=2526)

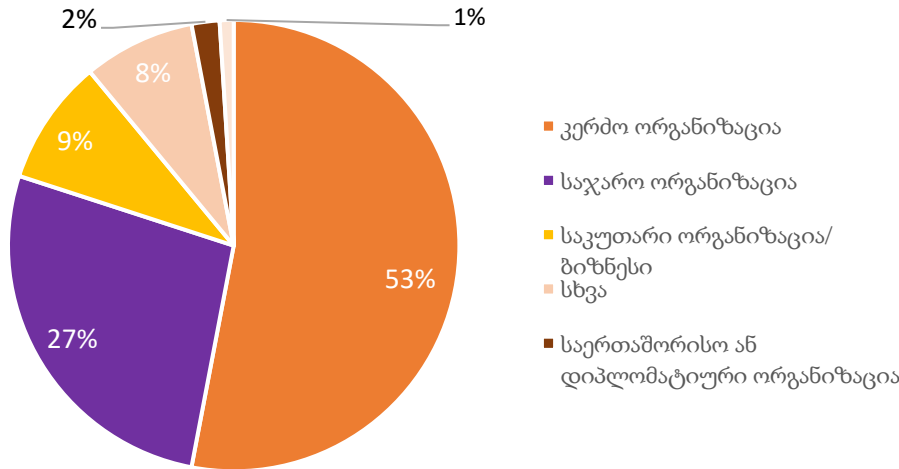

რესპონდენტებმა, აგრეთვე, მოგვაწოდეს ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ რომელ სექტორში არიან ისინი ამჟამად დასაქმებულნი. ჯამურად, ორივე კოჰორტის კურსდამთავრებულთა 27% საჯარო სექტორში მუშაობს, 53% - კერძო ორგანიზაციაში, ხოლო 9% -ს საკუთარი ბიზნესი აქვს (სქემა 19).

ორივე კოჰორტაში გამოკითხული რესპონდენტებიდან აბსოლუტურ უმრავლესობას (81%) არ აქვს გამოცდილება საზღვარგარეთ მუშაობის, სტაჟირების ან საზღვარგარეთ სამუშაოს ძიების მიმართულებით. უფრო კონკრეტულად, 65 %-ს არც ჰქონია მცდელობა, ხოლო 16%-ს არ აქვს გამოცდილება, თუმცა ჰქონია მცდელობა, ემუშავა საზღვარგარეთ. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების ადმინისტრაციის ინფორმაციის მიხედვით, კვლევაში მონაწილეობისთვის იმ რესპონდენტთა მოწვევა, რომლებიც ამჟამად საზღვარგარეთ არიან, ზოგადად რთული იყო. შესაბამისად, დაბალი მაჩვენებლები ამ

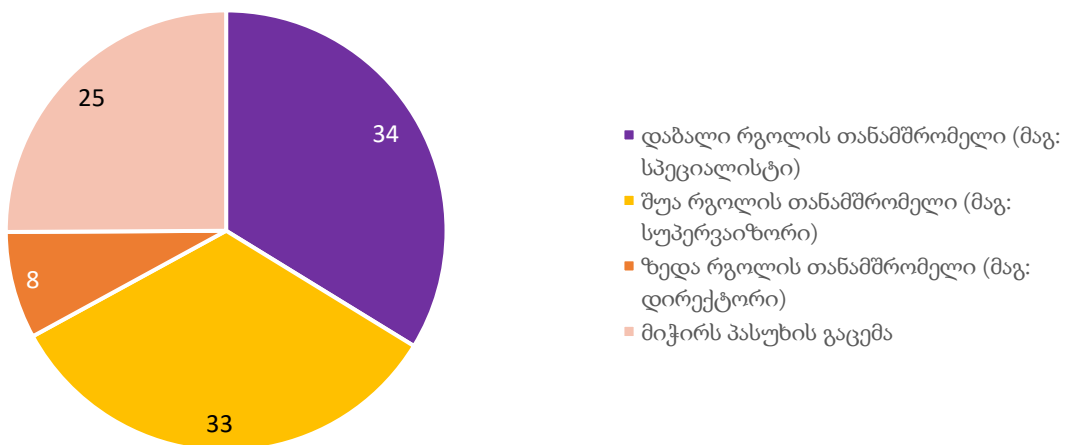
მიმართულებით შესაძლოა კურსდამთავრებულებთან დაკავშირების შეზღუდვებით არის განპირობებული.

სქემა 19 დასაქმებულ კურსდამთავრებულთა განაწილება დამსაქმებელი ორგანიზაციის ტიპის მიხედვით (რესპონდენტთა ვალიდური %, N=2351)

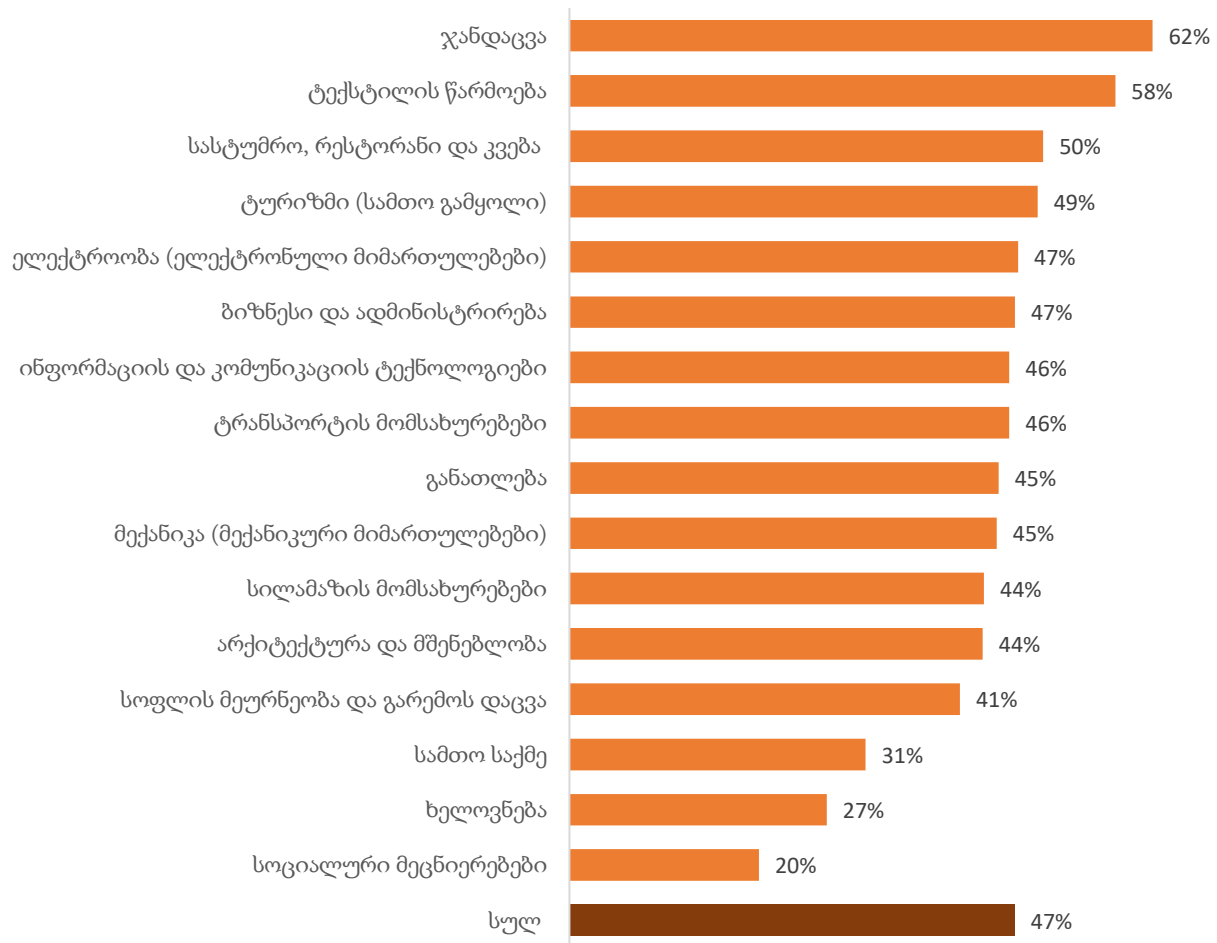
დასაქმებული კურსდამთავრებულების 34% დაბალი რგოლის თანამშრომელია, 33% - შუა რგოლის თანამშრომელი, ხოლო 8% - მაღალი რგოლის. რესპონდენტების მეოთხედს კი უჭირს საკუთარი სამუშაოს რანგის განსაზღვრა.

სქემა 20 დასაქმებულ კურსდამთავრებულთა განაწილება სამუშაოს რანგის მიხედვით (რესპონდენტთა ვალიდური %, N=2352)

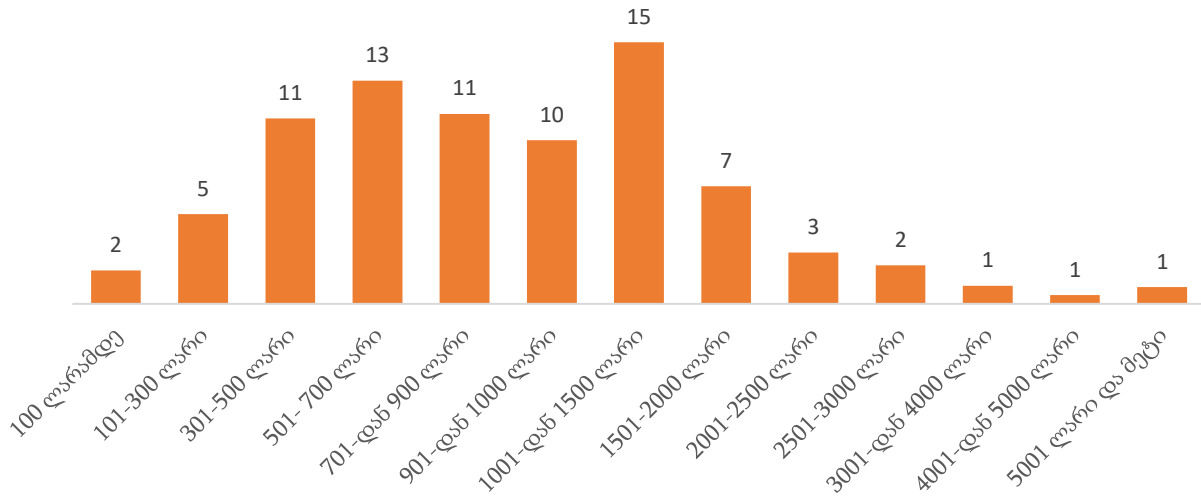
დასაქმებული რესპონდენტების 47% ამბობს, რომ დაწინაურდა პროგრამის დასრულების შემდეგ. აღსანიშნავია, რომ სტატისტიკურად მნიშვნელოვანი განსხვავებები სქესის, ასაკის, სსსმ სტატუსის მქონე პირებში არ გამოვლენილა. გარკვეული განსხვავებები ჩანს დარგების მიხედვით.

სქემა 21 დასაქმებულ კურსდამთავრებულთა კარიერულ კიბეზე ცვლილებები პროგრამის დასრულების შემდეგ (დავნიანური - რესპონდენტთა ვალიდური %, N= 2352)

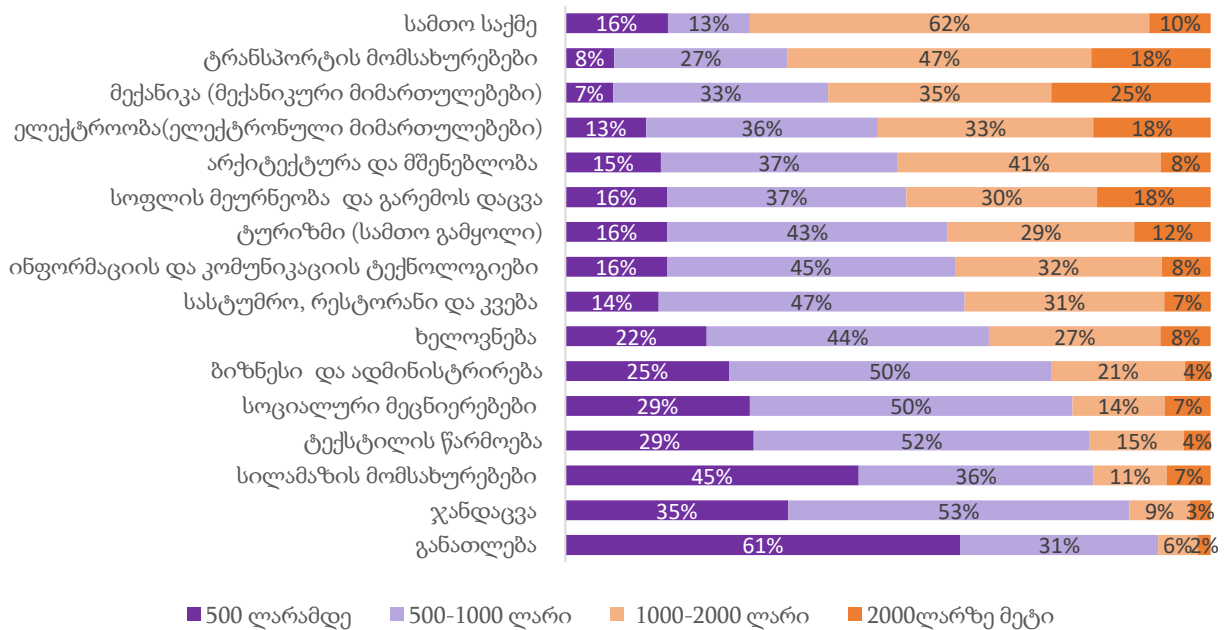
ორივე კოჰორტაში კურსდამთავრებულთა უმეტესობის ყოველთვიური ანაზღაურება 1500 ლარამდეა. ამასთანავე, ქალების ხელფასი შედარებით ნაკლებია კაცების ხელფასზე. ($\chi^2(12, n=2352) = 339.416, p < .001, \phi = .380$). კერძოდ, ქალების 78%-ის ყოველთვიური ანაზღაურება 1500 ლარზე ნაკლებია, ხოლო კაცებში იგივე მაჩვენებელი 57%-ია.

სქემა 22 ჩამოთვლილთაგან, რომელ კატეგორიაში ხვდება თქვენი ყოველთვიური ანაზღაურება ამჟამინდელ სამსახურში? (რესპონდენტთა %, N=2352)

გარკვეული განსხვავებები ჩანს დარგების მიხედვით - შედარებით მაღალ ხელფასს იღებენ სამთო საქმის, ტრანსპორტის მომსახურებების, მექანიკის მიმართულებების პროგრამების კურსდამთავრებულები, ხოლო შედარებით დაბალს - განათლების, სილამაზის მომსახურებების, ჯანდაცვისა და ტექსტილის წარმოების მიმართულებების კურსდამთავრებულები. ეს განსხვავებები სტატისტიკურად მნიშვნელოვანია ($\chi^2 (45, n = 1929) = 388.607, p < .001, \phi = .449$).

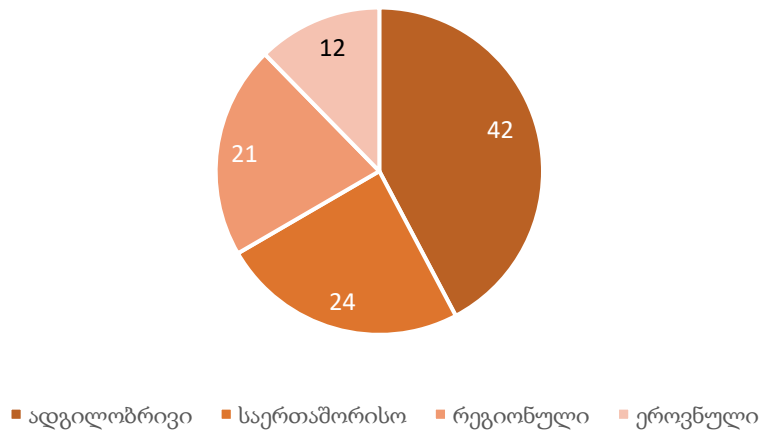
სქემა 23 ჩამოთვლილთაგან, რომელ კატეგორიაში ხვდება თქვენი ყოველთვიური ანაზღაურება ამჟამინდელ სამსახურში? დარგების ჭრილში (რესპონდენტთა %, N=2352)

დასაქმებულ კურსდამთავრებულთა 47% აღნიშნავს, რომ მისი ხელფასი პროგრამაზე სწავლის დასრულების შემდეგ გაიზარდა, 50%-ის ანაზღაურება არ შეცვლილა, ხოლო 2%-ის ანაზღაურება, რესპონდენტების ინფორმაციით, შემცირდა.

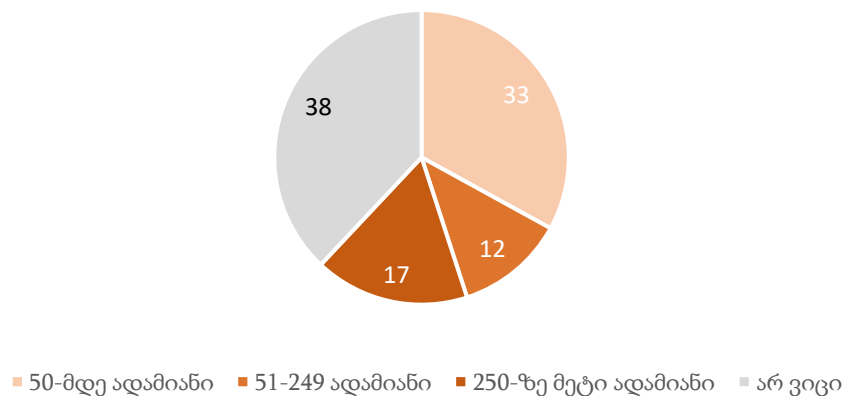
კურსდამთავრებულებს აგრეთვე ვკითხეთ, თუ რა მასშტაბზე მუშაობს ის ორგანიზაცია, რომელშიც ისინი ახლა მოღვაწეობენ. იმ რესპონდენტთა უმეტესობა (42%), ვინც უპასუხა ამ კითხვას, ადგილობრივი მასშტაბის ორგანიზაციაში მუშაობს. საინტერესოა, რომ დასაქმებული რესპონდენტების მეოთხედი მუშაობს საერთაშორისო მასშტაბის ორგანიზაციებში.

სქემა 24 ორგანიზაციის საქმიანობის მასშტაბი, რომელშიც მუშაობენ გამოკითხული კურსდამთავრებულები (N=2352,%)

კვლევის შედეგები ასევე აჩვენებს, რომ დასაქმებულ კურსდამთავრებულთა მესამედი (33%) მუშაობს ორგანიზაციაში, სადაც თანამშრომელთა რაოდენობა ორმოცდაათს არ აღემატება. მსხვილ ორგანიზაციებში (250-ზე მეტი თანამშრომელი) კურსდამთავრებულთა 17% მუშაობს.

სქემა 25 დაახლოებით, რამდენი ადამიანია დასაქმებული თქვენს ამჟამინდელ სამსახურში? (რესპონდენტის %, N=2316)

სამსახურის ძიება

კურსდამთავრებულთა კვლევის კიდევ ერთ მნიშვნელოვან განზომილებას წარმოადგენდა სამსახურის ძიების გამოცდილების შეფასება. ამ კომპონენტში იგულისხმებოდა როგორც პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებაში სწავლის პერიოდი, ისე პროგრამის დასრულების შემდგომი პროცესი.

პირველ რიგში რესპონდენტებს ვკითხეთ, ეძებდნენ თუ არა ისინი სამსახურს სწავლის პერიოდში ან სწავლის დასრულების შემდეგ. რესპონდენტებს შეეძლოთ რამდენიმე პასუხის შემოხაზვა.

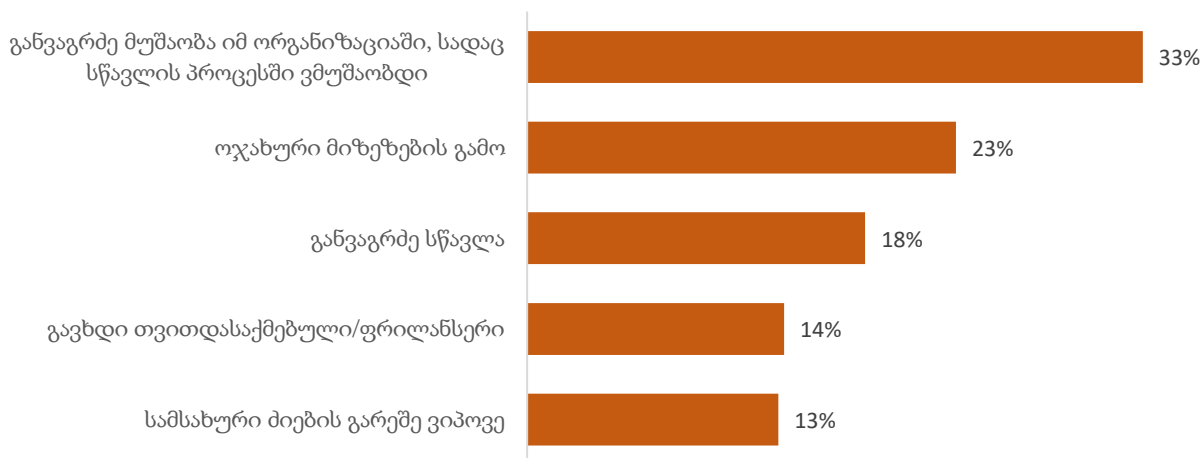
რესპონდენტების დაახლოებით მესამედი ეძებდა სამსახურს პროგრამაზე სწავლის პერიოდში ან პროგრამის დასრულების შემდეგ, ხოლო მეხუთედი ამჟამადაც ეძებს სამსახურს (ცხრილი 5).

ცხრილი 5. ეძებდით თუ არა სამუშაოს პროგრამაზე სწავლის ან პროგრამის დასრულების შემდეგ? (N= 2500)

	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების %
ვეძებდი სამსახურს პროგრამაზე სწავლის პერიოდში	851	27%
ვეძებდი სამსახურს პროგრამაზე სწავლის დასრულების შემდეგ	966	31%
ამჟამად ვეძებ სამსახურს	683	22%

რესპონდენტების ინფორმაციით, მესამედმა არ ეძება სამსახური პროგრამის დასრულების შემდეგ, რადგან განაგრძო მუშაობა იმ სამსახურში, სადაც სწავლის პროცესში მუშაობდა, 14% გახდა თვითდასაქმებული ან ფრილანსერი, დაახლოებით მეხუთედმა (18%) განაგრძო სწავლა, ხოლო 13%-მა სამსახური ძიების გარეშე იპოვა. აღსანიშნავია, რომ რესპონდენტთა მეხუთედმა ოჯახური მიზეზების გამო არ ეძება სამსახური.

სქემა 26 მიზეზები, რის გამოც კურსდამთავრებულები არ ეძებდნენ სამუშაოს (რესპონდენტების %, N=2201/1163)

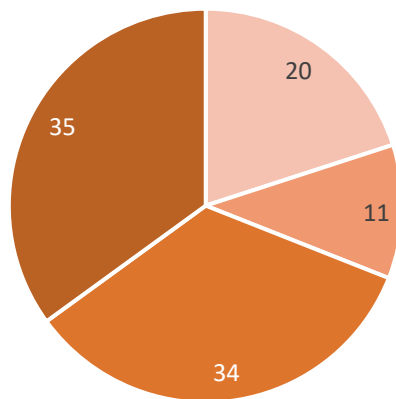

რაც შეეხება იმ კურსდამთავრებულებს, რომლებიც პროგრამაზე სწავლისას ან მისი დასრულების შემდეგ ეძებდნენ სამსახურს, მათგან ნახევარი ამჟამად საკუთარი პროფესიითაა დასაქმებული, ხოლო 32% სხვა მიმართულებით. დაუსაქმებელთა წილი ამ ქვეჯგუფში 18%-ს შეადგენს.

კურსდამთავრებულთაგან 240 არც დასაქმებულია და არც ეძებს სამსახურს. მათი ნახევარი (49%) ამის მიზეზად ოჯახურ მიზეზებს ასახელებს, 28% სწავლის გაგრძელებას, ხოლო დანარჩენმა 23%-მა არ უპასუხა მოცემულ შეკითხვას.

კვლევის ფარგლებში, აგრეთვე, დავინტერესდით სამსახურის ძიების სპეციფიკით. კერძოდ, დასაქმებულ რესპონდენტებს ვკითხეთ, რამდენ ხანს ეძებდნენ ისინი ბოლო სამსახურს. ეს ინდიკატორი ირიბად მიგვანიშნებს ბაზარზე პროფესიული პროგრამების კურსდამთავრებულების მიმართ არსებულ მოთხოვნაზე. კურსდამთავრებულთა პასუხები ამ კითხვაზე საინტერესოდ განაწილდა. რესპონდენტების მესამედზე მეტს (35%) ბოლო სამსახურის მოსაძებნად 1 თვეზე ნაკლები დასჭირდა, ჯამურად 6 თვეზე ნაკლები დრო დასჭირდა სამსახურის მოსაძებნად კურსდამთავრებულების 70%-ს, რაც იმაზე მიგვანიშნებს, რომ კურსდამთავრებულთა დიდი ნაწილისთვის სამსახურის პოვნა სირთულეს არ წარმოადგენდა. თუმცა, აღსანიშნავია, რომ გამოიკვეთა კიდევ ერთი ჯგუფი, რომელშიც კურსდამთავრებულთა მეხუთედია (20%) გაერთიანებული. ეს ჯგუფი სამსახურს 1 წელზე წელზე მეტხანს ეძებდა. სწავლის დასრულების შემდეგ სამუშაოს ძიებისთვის 6 თვეზე ნაკლები დასჭირდათ სასტუმრო, რესტორანი და კვების მომსახურებების, ტექსტილის წარმოების და ჯანდაცვის მიმართულებების კურსდამთავრებულებს. 1 წელზე მეტი ხნის განმავლობაში კი სამსახურს ეძებდნენ ბიზნესისა და ადმინისტრირების, განათლების და სოფლის მეურნეობისა და გარემოს დაცვის მიმართულებების კურსდამთავრებულები. ეს განსხვავებები სტატისტიკურად მნიშვნელოვანია. ($\chi^2(45, n = 2951) = 139.273, p < .001, \phi = 0.261$).

სურათი 27 რამდენი ხნის განმავლობაში ეძებდით/ეძებთ ბოლო სამსახურს? გაითვალისწინეთ ის დროც, თუკი სამსახურს პროგრამის დასრულებამდე ეძებდით (რესპონდენტთა %, N=2051)

■ 1 წელზე მეტი ხნის განმავლობაში ■ 6 - დან 12 თვემდე ■ 1 - დან 6 თვემდე ■ 1 თვეზე ნაკლებს

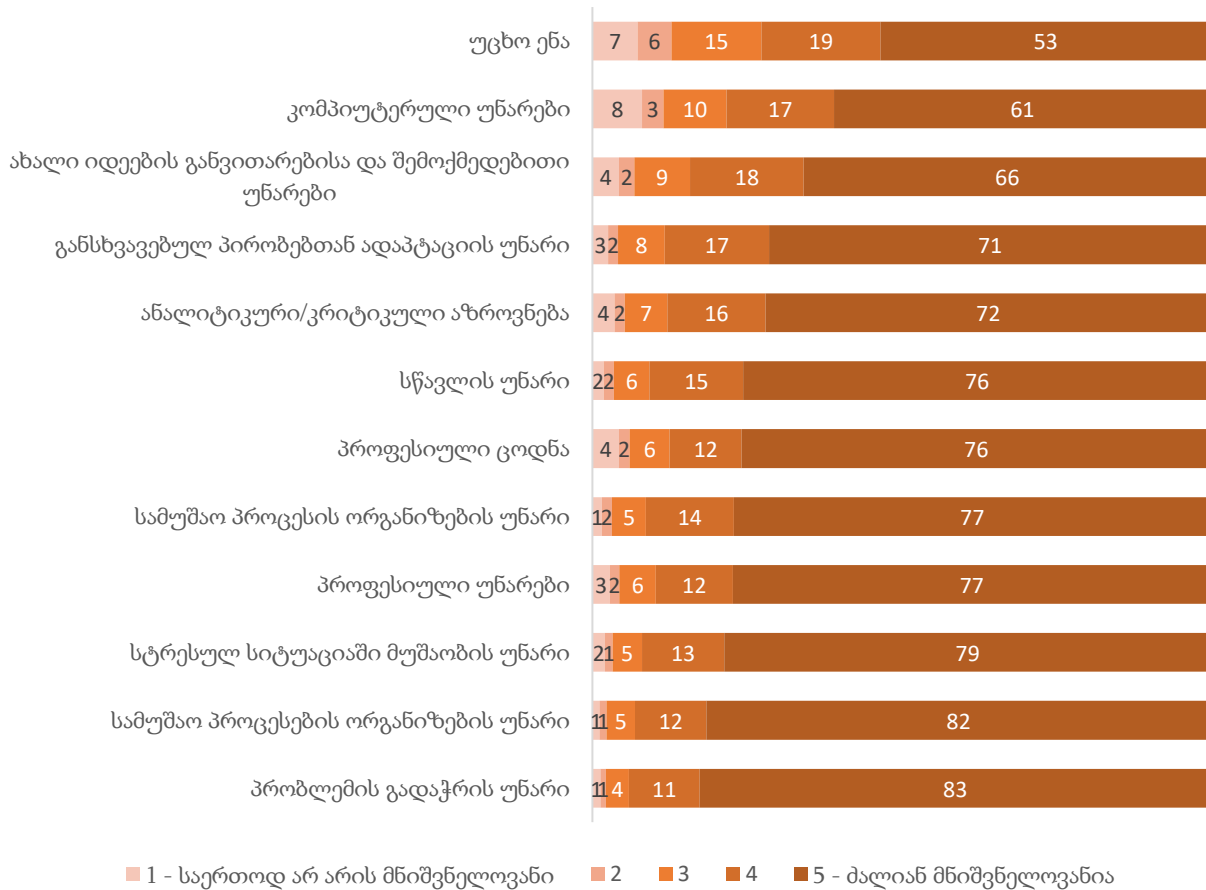
სამუშაოსა და სწავლის შედეგების ურთიერთკავშირი

შეძენილი კომპეტენციების შესაბამისობა ბაზრის მოთხოვნებთან

კურსდამთავრებულთა კვლევის კიდევ ერთ მნიშვნელოვან მიზანს წარმოადგენს იმის გარკვევა, თუ რამდენად შეესაბამება სწავლის პროცესში შეძენილი კომპეტენციები სამუშაო ბაზრის მოთხოვნებს. ამ მიზნით რესპონდენტებს დავუსვით კითხვები რამდენიმე მნიშვნელოვანი მიმართულებით.

პირველ რიგში კურსდამთავრებულებს ვკითხეთ, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია სხვადასხვა კომპეტენცია მათი მიმდინარე სამუშაოსთვის. რესპონდენტებს შეეძლოთ შეეფასებინათ ჩამონათვალში მოცემული კომპეტენციები ხუთქულიან სკალაზე (1 - საერთოდ არ არის მნიშვნელოვანი, 5- ძალიან მნიშვნელოვანია). საინტერესოა, რომ პროფესიულ უნარებსა და ცოდნაზე უფრო ხშირად ძალიან მნიშვნელოვანი კომპეტენციების რიცხვში რესპონდენტები აღნიშნავდნენ ისეთი გამჭოლ კომპეტენციებს, როგორცაა სამუშაო პროცესების ორგანიზებისა და პრობლემის გადაჭრის უნარები (შესაბამისად, 81.6% და 82.6%).

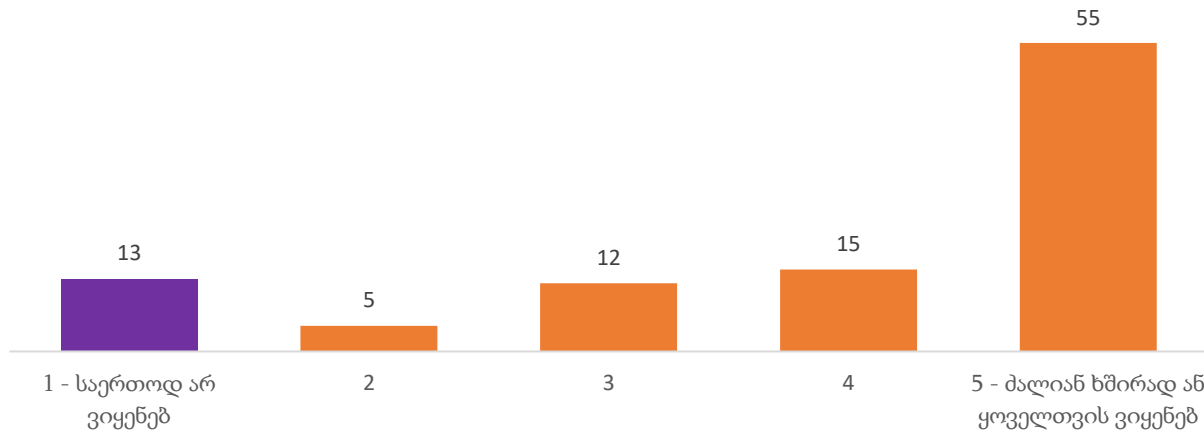
სქემა 28 ქვემოთ ჩამოთვლილი კომპეტენციების შესაბამისობა გამოკითხულთა სამუშაოსთან (N=2361, რესპონდენტების %)

კვლევის კიდევ ერთ მიგნებას წარმოადგენს ის, რომ უცხო ენისა ცოდნა და კომპიუტერული უნარები შედარებით ნაკლები რესპონდენტისთვის აღმოჩნდა ძალიან მნიშვნელოვანი მიმდინარე სამუშაოს შესრულებისას.

მიუხედავად იმისა, რომ დასაქმებული რესპონდენტების ნაწილი პროფესიით არ მუშაობს, რესპონდენტთა უმრავლესობა (70%) იყენებს მიმდინარე საქმიანობაში პროგრამაზე სწავლისას მიღებულ ცოდნასა და უნარებს. ამ შემთხვევაშიც, სავარაუდოდ, კურსდამთავრებულები გამჭოლ კომპეტენციებს გულისხმობენ.

სქემა 29 რამდენად ხშირად იყენებთ თქვენ ამჟამინდელ სამსახურში პროგრამაზე სწავლისას მიღებულ ცოდნასა და უნარებს? (N=2361, რესპონდენტების %)

საინტერესოა, რომ პროგრამის ტიპის მიხედვითაც მნიშვნელოვანი განსხვავება გამოვლინდა ამ კითხვაში. კერძოდ, უნარებისა და ცოდნის სამუშაოზე აქტიურად გამოყენებაზე დუალური, ანუ სამუშაოზე დაფუძნებული სწავლების კურსდამთავრებულების უფრო დიდი წილი (86%) მიუთითებს ვიდრე სხვა მოდულური პროგრამების კურსდამთავრებულები (69%) ($\chi^2(2, n = 2361) = 16.575, p < .001, \phi = .084$)

ჰორიზონტალური და ვერტიკალური თავსებადობა

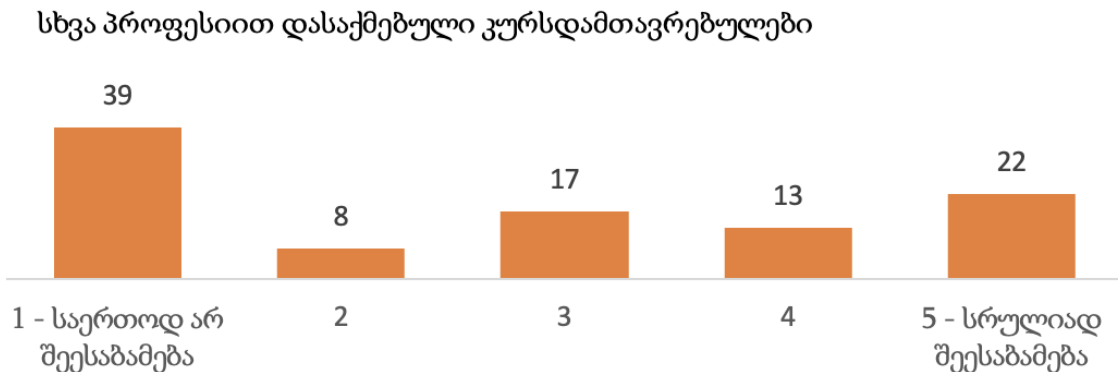
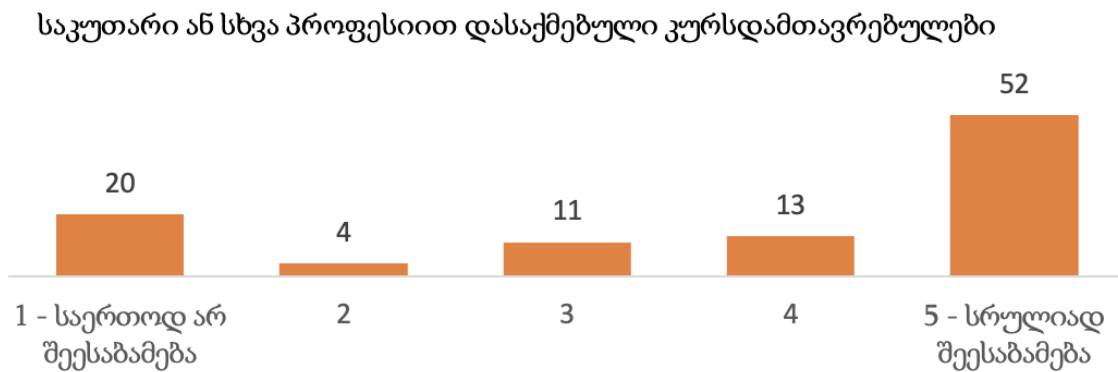
რესპონდენტებს, ასევე, ვკითხეთ, თუ რამდენად შეესაბამება მათი ამჟამინდელი სამუშაო იმ პროფესიას, რომელსაც დაეუფლნენ. ეს ინდიკატორი ე.წ. ჰორიზონტალურ თავსებადობაზე მიგვითითებს. ჰორიზონტალურ თავსებადობაში იგულისხმება მიმდინარე საქმიანობის შინაარსობრივი შესაბამისობა შეძენილ პროფესიასთან.

რესპონდენტები იყენებდნენ ხუთქულიან სკალას (1 - საერთოდ არ შეესაბამება, 5 - სრულიად შეესაბამება). დასაქმებულ რესპონდენტთა ნახევრის (52%) აზრით, ამჟამინდელი საქმიანობა სრულად შეესაბამება დაუფლებულ პროფესიას, მეხუთედი მიიჩნევს, რომ შესაბამისობა

საერთოდ არ არის, ხოლო დანარჩენი რესპონდენტების პასუხები (28,2%) ამ ორ უკიდურეს პოზიციას შორის არის მოქცეული.

აღსანიშნავია, რომ იმ კურსდამთავრებულთა შორის, რომლებიც ამჟამად თავისი პროფესიით არ არიან დასაქმებულები (N=1019), პროგრამაზე სწავლისას ათვისებული ცოდნისა და უნარების სამუშაოსთან თავსებადობაზე 35.4% მიუთითებს. გამოკითხულთა თითქმის ნახევარი (47.1%) კი აღნიშნავს, რომ მათი სამუშაო და პროფესია ერთმანეთს მცირედ ან საერთოდ არ შეესაბამება.

სქემა 30 რამდენად შეესაბამება თქვენი სამუშაო მიღებულ ცოდნას? (რესპონდენტების %, N=2361)

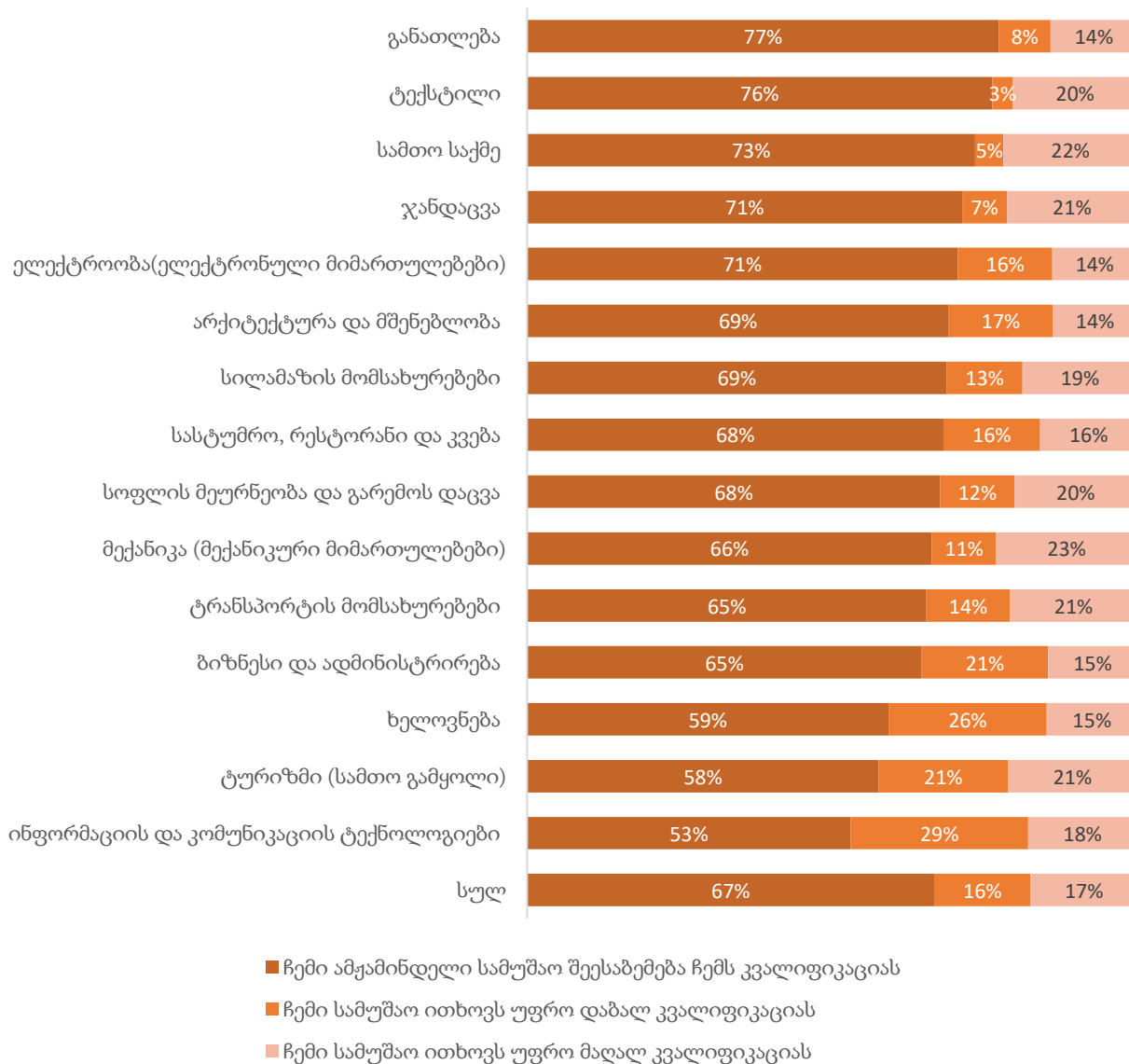
ამ ბლოკის ფარგლებში კიდევ ერთ საკვლევ ასპექტს წარმოადგენდა ე.წ. ვერტიკალური თავსებადობის საკითხი - ითხოვს თუ არა მიმდინარე სამუშაო უფრო მაღალ ან დაბალ კვალიფიკაციას შეძენილთან მიმართებაში. დასაქმებული რესპონდენტების 67% თვლის, რომ ამ ასპექტში ამჟამინდელი სამუშაო შეესაბამება მის კვალიფიკაციას, 16%-ის აზრით, სამუშაო ითხოვს უფრო დაბალ კვალიფიკაციას, ხოლო 17% -ის აზრით - უფრო მაღალ კვალიფიკაციას.

აღსანიშნავია, რომ დუალური პროგრამების კურსდამთავრებულები უფრო მეტად (79%) მიუთითებენ, რომ მათი ამჟამინდელი სამუშაო მათ პროფესიულ კვალიფიკაციას შეესაბამება, ვიდრე სხვა მოდულური ტიპის (66%), ხოლო სხვა მოდულური ტიპის პროგრამების

კურსდამთავრებულების უფრო დიდი წილი (18%) მიუთითებს, რომ მათი სამუშაო იმაზე მეტ კვალიფიკაციას მოითხოვს, ვიდრე ისინი ფლობენ (იგივე მაჩვენებელი დუალური პროგრამის ტიპის კურსდამთავრებულებში 11%-ია). ეს განსხვავებები სტატისტიკურად მნიშვნელოვანია ($\chi^2 (2, n = 2361) = 9.333, p < .05, \phi = 0.063$).

აგრეთვე, ჩანს გარკვეული განსხვავებები დარგების მიხედვითაც. სამუშაოსა და მიღებული კვალიფიკაციის შესაბამისობაზე ყველაზე მეტად განათლების პროგრამების კურსდამთავრებულები მიუთითებენ. ბიზნესის და ადმინისტრირების, ინფორმაციისა და კომუნიკაციის, ხელოვნების კურსდამთავრებულები კი აღნიშნავენ, რომ მათი სამუშაო უფრო დაბალ კვალიფიკაციას ითხოვს, ვიდრე მათ აქვთ. ეს განსხვავებები სტატისტიკურად მნიშვნელოვანია ($\chi^2 (2, n = 2361) = 105.04, p < .001, \phi = 0.211$).

სქემა 31 ამჟამინდელი სამუშაოს მოთხოვნების და მიღებული ცოდნის შესაბამისობა დარგების ჭრილში

იმ რესპონდენტებიდან, რომლებმაც აღნიშნეს, რომ მათი ამჟამინდელი სამუშაო არ შეესაბამება მათ მიერ შესწავლილ პროფესიას, ამ კონკრეტულ სამუშაოზე დაწყების მიზეზად უმეტესობამ (26%) აღნიშნა, რომ ეს სამსახური დროებითია და დასაქმებულები პარალელურად აგრძელებენ სამსახურის ძიებას, სხვა მიზეზებად კი მოქნილი სამუშაო გრაფიკი და ანაზღაურება დასახელდა.

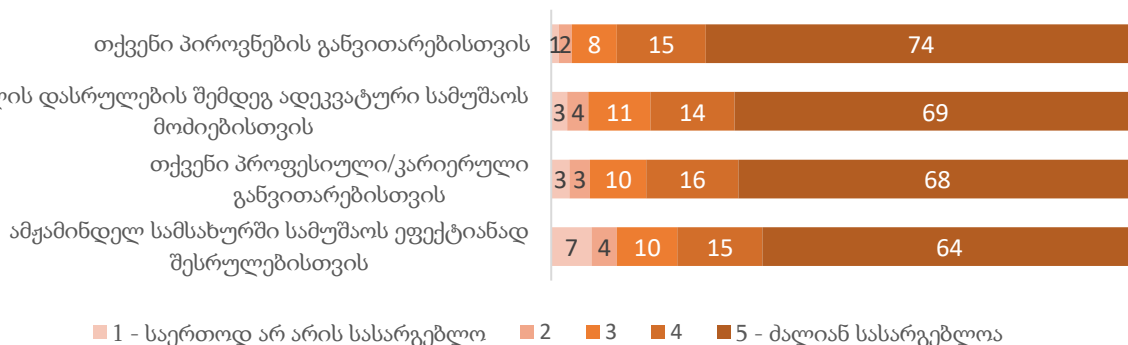
ცხრილი 9 იმ შემთხვევაში, თუ თქვენი სამუშაო არ შეესაბამება პროფესიას, რომელსაც დაეუფლეთ, რატომ გადაწყვიტეთ ამ სამუშაოზე მუშაობის დაწყება? N=796)

	ვალიდური %	რაოდენობა
ეს სამსახური უბრალოდ დროებითია. მე კვლავ ვეძებ სხვა სამსახურს	26%	209
ამჟამინდელი სამსახური მოქნილ სამუშაო გრაფიკს მთავაზობს	17%	136
ამ სამსახურში ანაზღაურება მაღალია	15%	116
ამჟამინდელი სამსახური საშუალებას მაძლევს ვიმუშაო ჩემთვის მოსახერხებელი ადგილიდან	13%	105
ამჟამინდელი სამსახური საშუალებას მაძლევს საკმარისი დრო მქონდეს ოჯახისთვის/შვილებისთვის	13%	101
პროგრამის დასრულების შემდეგ ჩემი ინტერესები შეიცვალა	10%	79
ეს სამსახური უსაფრთხოების გარანტიას მაძლევს	6%	50
სულ		796

ბლოკის ბოლოს კურსდამთავრებულებს ვთხოვეთ შეეფასებინათ, რამდენად სასარგებლო იყო მათი პროფესიული პროგრამა მათი მიზნების ჭრილში. რესპონდენტებს უნდა შეეფასებინათ ჩამონათვალიდან სხვადასხვა ასპექტი ხუთქულიან სკალაზე (1- სრულიად უსარგებლო, 5 - ძალიან სასარგებლო).

კვლევის საინტერესო მიგნებას წარმოადგენს ის ფაქტი, რომ რესპონდენტების ყველაზე დიდი წილი ძალიან სასარგებლოდ მიიჩნევს განვლილ პროგრამას, პირველ რიგში, პიროვნული განვითარებისთვის, ხოლო შემდეგ მომავალი სამსახურის მოძიებისა და პროფესიული/კარიერული განვითარებისათვის.

სქემა 32 მთლიანობაში, რამდენად სასარგებლო იყო თქვენ მიერ გავლილი პროფესიული პროგრამა ქვემოთ წარმოდგენილი მიზნებისთვის? (რესპონდენტების ვალიდური %, N=2361)

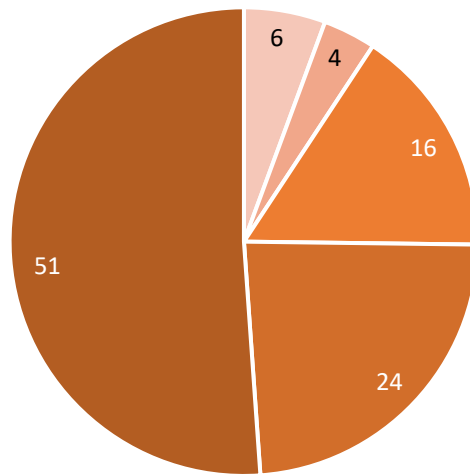

კარიერული ორიენტაცია და შრომითი კმაყოფილება

კურსდამთავრებულთა კვლევის კიდევ ერთ განზომილებას რესპონდენტების შრომითი კმაყოფილება და შემდგომი კარიერული გეგმები წარმოადგენდა.

რესპონდენტებმა ხუთქულიან სკალაზე შეაფასეს მიმდინარე სამუშაოთი კმაყოფილება (1-სრულიად უკმაყოფილო, 5 - ძალიან კმაყოფილი). გამოკითხულთა ნახევარზე მეტი (51%) ძალიან კმაყოფილია სამუშაოთი, ხოლო 6 % - სრულიად უკმაყოფილო.

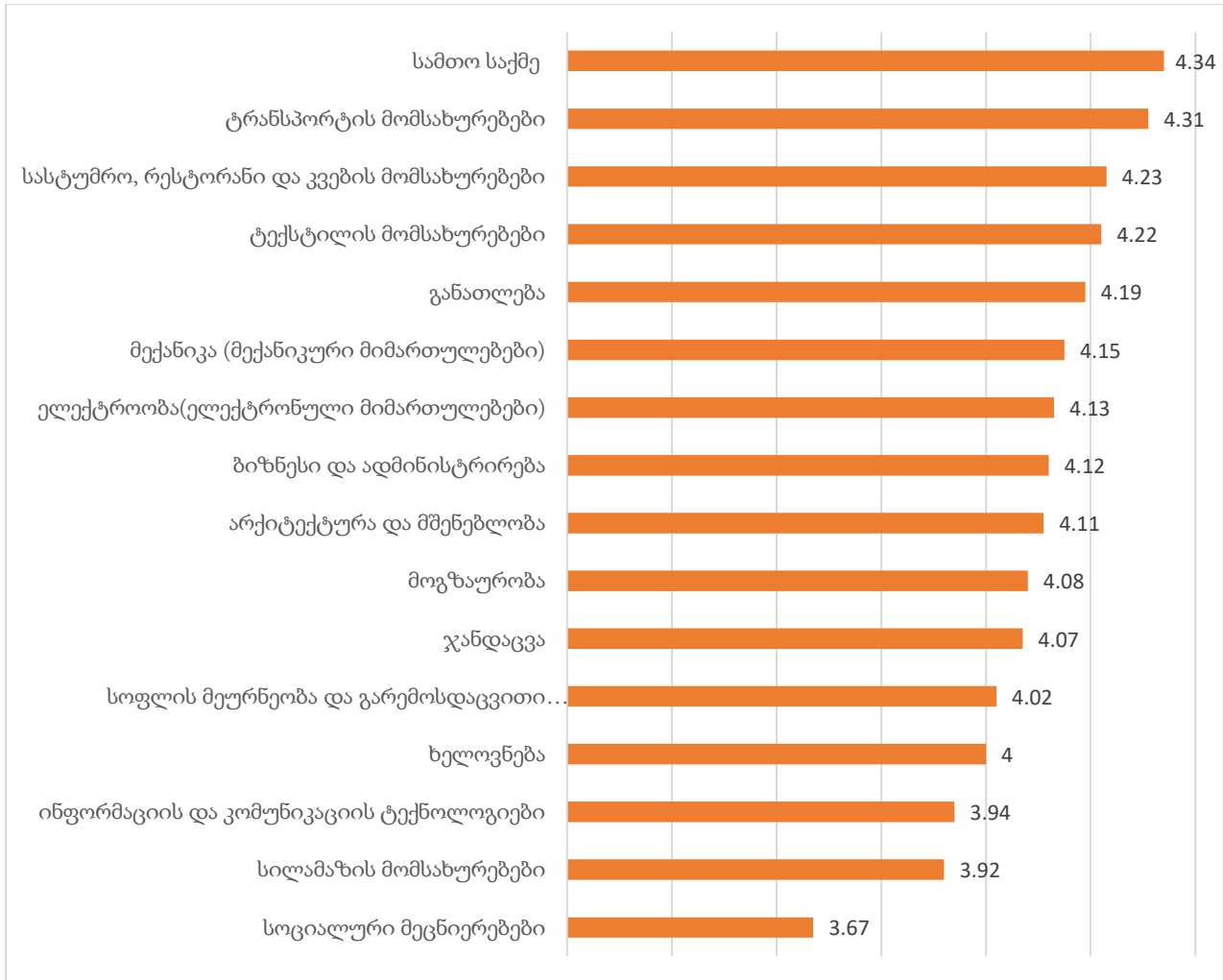
სქემა 33 რამდენად კმაყოფილი ხართ თქვენი ამჟამინდელი სამუშაოთი? N=2361

■ 1 - სრულიად უკმაყოფილო ვარ ■ 2 ■ 3 ■ 4 ■ 5 - ძალიან კმაყოფილი ვარ

ასევე, განსხვავები გამოვლინდა დარგების მიხედვით. ამჟამინდელი სამუშაოთი ყველაზე კმაყოფილები არიან სამთო საქმის და ტრანსპორტის მომსახურებების კურსდამთავრებულები, ხოლო ყველაზე დიდ უკმაყოფილებას გამოთქვამენ სოციალური მეცნიერებების, სილამაზის მომსახურებების და ინფორმაციის და კომუნიკაციების ტექნოლოგიების კურსდამთავრებულები ($F=1.4, p<0.05$).

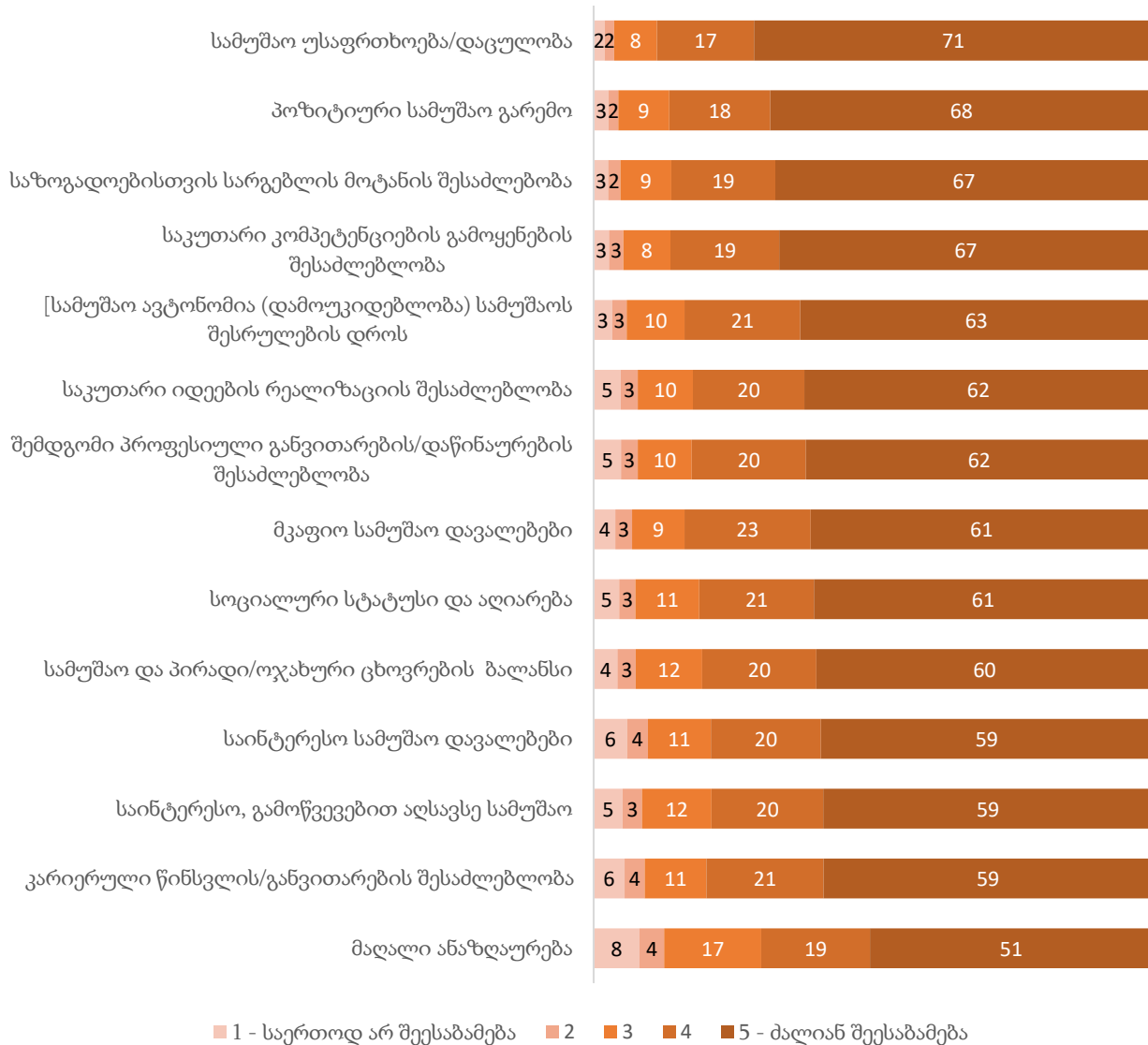
სქემა 34 რესპონდენტების კმაყოფილება ამჟამინდელი სამუშაოთი დარგების ჭრილში N=2361

კურსდამთავრებულებს, აგრეთვე, ვკითხეთ თუ რომელი პროფესიული ასპექტები შეესაბამება მათ ამჟამინდელ სამსახურს. რესპონდენტებს მოცემული ჰქონდათ ასპექტების ჩამონათვალი, რომლებიც უნდა შეეფასებინათ ხუთქულიან სკალაზე (1- საერთოდ არ შეესაბამება, 5 - ძალიან შეესაბამება).

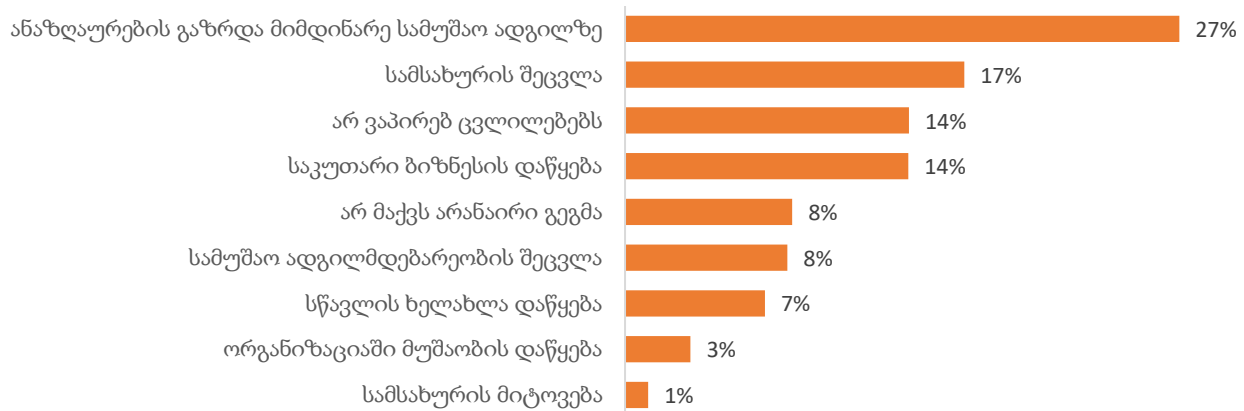
რესპონდენტების ყველაზე დიდმა ნაწილმა (65%-ზე მეტმა) შემდეგი სამუშაო ასპექტების არსებობა აღნიშნა: სამუშაო უსაფრთხოება, პოზიტიური სამუშაო გარემო, საზოგადოებისთვის სარგებლის მოტანის შესაძლებლობა და საკუთარი კომპეტენციების გამოყენება. ასპექტების რანჟირებულ სიაში ბოლო ადგილზე აღმოჩნდა კარიერული წინსვლის/განვითარების შესაძლებლობა და მაღალი ანაზღაურება.

სქემა 35 ქვემოთ ჩამოთვლილი რომელი პროფესიული ასპექტები შეესაბამება თქვენს ამჟამინდელ სამუშაო სიტუაციას? (რესპონდენტთა %, N=2413)

კურსდამთავრებულებს, აგრეთვე, ვკითხეთ მათი სამომავლო კარიერული გეგმების შესახებ. რესპონდენტთა მეოთხედზე მეტი (27%) გეგმავს ანაზღაურების გაზრდას მიმდინარე სამუშაო ადგილზე. ასევე დასაქმებულთა საკმაოდ დიდი ნაწილი (17%) ფიქრობს სამსახურის შეცვლას 14% კი საკუთარი ბიზნესის დაწყებას. რესპონდენტების 7%-მა დააფიქსირა სწავლის გაგრძელების სურვილი, როგორც სამომავლო პერსპექტივა, ხოლო რესპონდენტების 20%-ზე მეტი ამ ეტაპზე არ აპირებს ცვლილებებს (ან არ აქვს მიმდინარე გეგმა კარიერული განვითარების მიმართულებით).

სქემა 36 ჩამოთვლილთაგან, რა ტიპის ცვლილებებს გეგმავთ თქვენს შემდგომ კარიერულ განვითარებაში?
(რესპონდენტთა %, N=3162)

კურსდამთავრებულთა მიერ სამომავლო გეგმებთან დაკავშირებით საინტერესო და სტატისტიკურად არსებითი სხვაობები გამოვლინდა ზოგიერთ ჭრილში. კერძოდ, ანაზღაურების გაზრდას უფრო მეტად გეგმავენ 24 წელს ზემოთ (29%) კურსდამთავრებულები, ვიდრე 24 წელს ქვემოთ (21%). ($\chi^2 (1, n = 2623) = 21.523, p < .001, \phi = -.091$). ასევე, კაცები (28%) უფრო მეტად გეგმავენ ანაზღაურების გაზრდას, ვიდრე ქალები (24%). ($\chi^2 (1, n = 3162) = 6.92, p < .001, \phi = -.047$). გარდა ამისა, საკუთარი ბიზნესის დაწყებას კაცები (16%) უფრო მეტად გეგმავენ, ვიდრე ქალები (10%). ($\chi^2 (1, n = 3162) = 19.843, p < .001, \phi = -.079$).

რაც შეეხება სწავლის სფეროების მიხედვით განსხვავებებს, არქიტექტურისა და მშენებლობის (90%) და ტექსტილის წარმოების (93%) სტუდენტების თითქმის სრული უმრავლესობა არ ფიქრობს სამსახურის შეცვლაზე. ამის საპირისპიროდ კი, ინფორმაციისა და კომუნიკაციების ტექნოლოგიის (24%) კურსდამთავრებულთა მეოთხედი და სოციალური მეცნიერებების კურსდამთავრებულთა 40% გეგმავს სამუშაოს შეცვლას და ამ მიმართულებების კურსდამთავრებულთა მონაცემები სტატისტიკურად მნიშვნელოვნად განსხვავდება სხვა სფეროებისგან ($\chi^2 (1, n = 3162) = 47.833, p < .001, \phi = .123$).

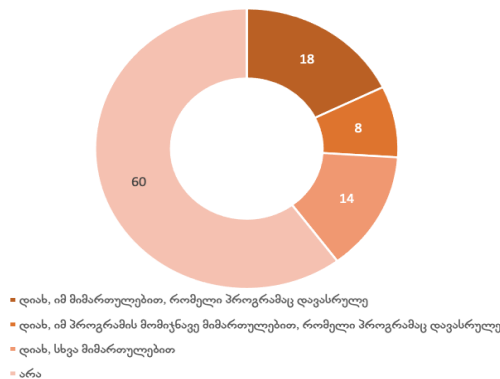
შეკითხვაზე გეგმავთ თუ არა ანაზღაურების გაზრდას, დადებითად პასუხობენ სამთო საქმის კურსდამთავრებულთა ნახევარი (50%) და ჯანდაცვის 30%. ამ მიმართულებების კურსდამთავრებულთა მონაცემები სტატისტიკურად მნიშვნელოვნად განსხვავდება სხვა სფეროებისგან ($\chi^2 (1, n = 3162) = 58.444, p < .001, \phi = .136$).

- აღსანიშნავია, რომ პროგრამების კურსდამთავრებულების ნაწილი კვლავ აგრძელებს სწავლას. 40% აღნიშნავს, რომ პროგრამის დასრულების შემდეგ გაიარა პროფესიული ტრენინგები/შემდგომი გადამზადების კურსები. მათ შორის, 26%-მა იმავე ან მომიჯნავე მიმართულებით, დანარჩენებმა კი სხვა მიმართულებით განაგრძეს სწავლა. 27% პროგრამის დასრულების შემდეგ სწავლობს ან უკვე დაასრულა პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამა. 23% კი სწავლობს ან დაასრულა სწავლა უმაღლეს

საგანმანათლებლო დაწესებულებაში. 24 წელს ქვემოთ ასაკის მქონე რესპონდენტების 30%-მდე აგრძელებს სწავლას უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებაში, 24 წელს ზემოთ ასაკის რესპონდენტებიდან კი 20%-მდე ($\chi^2 (1, n=2623)=40.613$ $p<.001$, $\phi =0.124$). ასევე, სტატისტიკურად არსებითია სქესის მიხედვით განსხვავება იმ კურსდამთავრებულთა შორის, რომლებმაც უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებაში სწავლა გააგრძელეს, კერძოდ, უფრო მეტი მამრობითი სქესის წარმომადგენელმა განაგრძო სწავლა უსდ-ში (53.4%) ($\chi^2 (1, n =3162)= 8.570$, $p<.01$, $\phi =0.053$). იმ რესპონდენტების ნახევარი, ვინც სწავლის დასრულების შემდეგ სწავლა პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებაში გააგრძელა ამაჟამად დასაქმებულია საკუთარი პროფესიით ($\chi^2 (2, n =3157) = 19.969$, $p<.001$, $\phi =0.080$.) ანალოგიური სურათია იმ რესპონდენტებში, ვინც გაიარა პროფესიული კურსები/ გადამზადების კურსები, მათი 52% ამაჟამად დასაქმებულია საკუთარი პროფესიით. ($\chi^2 (2, n =3157) = 159.268$, $p<.001$, $\phi =0.225$)

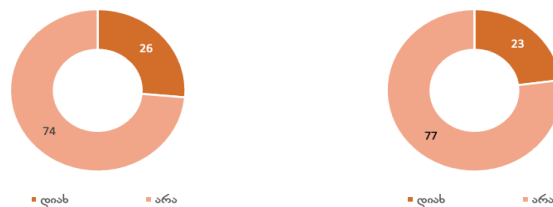
სქემა 37 პროგრამის შემდეგ სწავლის გაგრძელების გამოცდილება? (რესპონდენტთა %, N=3162)

პროგრამის დასრულების შემდეგ, ხომ არ გავივლიათ პროფესიული ტრენინგები/შემდგომი გადამზადების კურსები? (%)

პროგრამის დასრულების შემდეგ, ხომ არ გააგრძელებთ სწავლას :

პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამაზე უმაღლეს საგანმანათლებლო პროგრამაზე

კითხვარის ბოლო მოცემულ კომენტარების ნაწილში, რესპონდენტების უმეტესობა დადებით უკუკავშირს აწვდის პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებას. ზოგიერთი მათგანი ისურვებდა მეტ სტაჟირებასა და პრაქტიკას, წამახალისებელ მექანიზმებს, რომლებიც ხელს შეუწყობდა კერძო ბიზნესის წამოწყებას, თეორიული მასალის ონლაინ სწავლებას, სტუდენტების დასაქმების უფრო მეტად ხელშეწყობას, სახელმწიფოსგან და ბიზნესისგან მეტ მხარდაჭერას, მეტ გაცვლით პროგრამებსა და გასვლით გაკვეთილებს.

ძირითადი მიგნებები და
რეკომენდაციები

ძირითადი მიგნებები

კურსდამთავრებულთა სწავლის მოტივაცია, სწავლით კმაყოფილება და პსდ-თან ურთიერთობის პერსპექტივები

- 2020-2021 წლის კურსდამთავრებულთა კოჰორტაში რესპონდენტების უმეტესობას (82%) პროფესიულ პროგრამაზე სწავლის მაღალი ან ძალიან მაღალი მოტივაცია ჰქონდა. კვლევაში მონაწილე რესპონდენტთა 90%-ზე მეტს არასოდეს უფიქრია სწავლის მიტოვება.
- თუმცა, სწავლის მოტივაციაში გამოვლინდა გარკვეული განსხვავებები ასაკის მიხედვით - მაჩვენებლები უფრო დაბალია ახალგაზრდა (24 წლამდე) კურსდამთავრებულებში. მიუხედავად იმისა, რომ სწავლის მოტივაციის მხრივ სქესის მიხედვით განსხვავებები არ ჩანს, მდებრობითი სქესის კურსდამთავრებულებში უფრო დიდია იმ ადამიანთა წილი, ვინც განიხილავდა სწავლის მიტოვებას იმის გამო, რომ პროგრამა არ შეესაბამებოდა მათ მოლოდინებს.
- ზოგადად, სწავლის მიტოვების შესაძლო მიზეზებს შორის ყველაზე ხშირად სწორედ პროგრამის მოლოდინებთან შეუსაბამობა დასახელდა (25%).
- საინტერესო ტენდენციას წარმოადგენს ის, რომ რესპონდენტების ყველაზე დიდმა ნაწილმა პროფესიულ პროგრამაზე ჩაბარების გადაწყვეტილება პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების რეპუტაციისა და საგანმანათლებლო პროგრამისადმი ინტერესის გათვალისწინებით მიიღო. პროგრამაზე სწავლის გადაწყვეტილების მიღებისას შედარებით ნაკლები მნიშვნელობა ენიჭებოდა პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების მდებარეობას, ისევე როგორც მშობლებისა და ახლობლების რჩევას. ასევე, ნაკლებად მნიშვნელოვანი ფაქტორების ნუსხაში მოექცა დასაქმების მაღალი ალბათობა. შესაძლოა ვივარაუდოთ, რომ კურსდამთავრებულების დიდი ნაწილი უფრო საკუთარი მისწრაფებებითა და ინტერესებით ხელმძღვანელობდა, ვიდრე ბაზარზე არსებული ამჟამინდელი ვითარებით.
- აღსანიშნავია, რომ პროგრამაზე სწავლის დაწყების მომენტისთვის რესპონდენტების დიდ ნაწილს უკვე ჰქონდა სამსახური (იმავე პროფესიული მიმართულებით) ან საკუთარი საქმე. კურსდამთავრებულების დიდი ნაწილისთვის პროფესიულ პროგრამაზე სწავლა მიმდინარე პროფესიული საქმიანობის ხარისხის გაუმჯობესებისა და მეტი თავდაჯერებულობის შექმნის ან თვითდასაქმების შანსებს უკავშირდებოდა. ჩაბარების დამატებით მიზეზებს შორის რესპონდენტებმა დაასახელეს: უკვე არსებული ცოდნისა და გამოცდილების გაღრმავება, ახალი ადამიანების, კოლეგების, პროფესიონალების გაცნობის შესაძლებლობა, პრაქტიკისა და თეორიული ცოდნის შეთავსება.

- პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამაზე სწავლის ზოგადი შეფასებებიც 2020-2021 წლის კურსდამთავრებულებში ძირითადად მაღალი ან ძალიან მაღალია. რესპონდენტების 90% ძალიან კმაყოფილია ან კმაყოფილია პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამაზე სწავლით. ასევე, გამოკითხულთა 80%-ზე მეტი სრულიად დარწმუნებულია, რომ არჩევანის ხელმეორედ გაკეთების შემთხვევაში, კვლავ აირჩევდა იგივე პროგრამასა და საგანმანათლებლო დაწესებულებას.
- თუმცა ამ განზომილების მიხედვითაც ვხედავთ გარკვეულ განსხვავებებს ასაკის ნიშნით. აქაც, უფრო ახალგაზრდა კურსდამთავრებულები (24 წლამდე) უფრო ნაკლებად არიან კმაყოფილნი პროგრამით და, შესაბამისად, ნაკლებად დარწმუნებულნიც, რომ ისევ ამავე პროგრამასა და დაწესებულებას აირჩევდნენ. პროგრამის კმაყოფილების ჭრილში არაერთგვაროვანია სურათი დარგების მიხედვითაც.
- კვლევის შედეგების თანახმად, ასევე, მაღალია კურსდამთავრებულების ჰსდ-თან თანამშრომლობის გაგრძელების სურვილი. რესპონდენტების 90%-ზე მეტი გამოთქვამს ამა თუ იმ ფორმით ჰსდ-თან მომავალში თანამშრომლობის მოტივაციას. ელ. ფოსტით ტრადიციული კომუნიკაციის გარდა, კურსდამთავრებულთა ნახევარზე მეტი ისურვებდა ჰსდ-თან უფრო მრავალმხრივ პროფესიულ თანამშრომლობას და სწავლების პროცესში ჩართვას.

სასწავლო პროცესის და სტუდენტების მხარდაჭერის სერვისების შეფასება

- აგრეთვე მაღალია კურსდამთავრებულთა მიერ სასწავლო პროცესის შეფასება. გამოკითხულები განსაკუთრებით კმაყოფილნი არიან მასწავლებლებთან კონსულტაციის შესაძლებლობით და მასწავლებლების კვალიფიკაციით. ასევე, მაღალი შეფასებები დაფიქსირდა პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების ზოგად კეთილმოწყობის, სასწავლო მასალების ხელმისაწვდომობისა და სწავლების ხარისხის კომპონენტებში. გამოკითხულთა უმეტესობა (90%-მდე) ძალიან დადებითად ან დადებითად აფასებს კავშირს პრაქტიკულ და თეორიულ კომპონენტებს შორის, თავად პრაქტიკის კომპონენტს, პროგრამის შინაარსის თანამედროვეობას და სამუშაო მოთხოვნებთან კავშირს.
- სტუდენტების შეფასებები შედარებით უფრო კრიტიკულია ტექნიკური აღჭურვილობის გამართულობის ასპექტებთან მიმართებაში. ასევე, კურსდამთავრებულების გარკვეული ნაწილი ნაკლებად დადებითად აფასებს ბიბლიოთეკის ფუნქციონირებას და ნაკლებად ფლობს ინფორმაციას დაწესებულების შშმ/სსსმ პირებისთვის ადაპტირებულობის შესახებ. საინტერესოა, რომ თავად შშმ/სსსმ პირები დაწესებულების ადაპტირების ხარისხს დადებითად აფასებენ.
- საყურადღებოა, რომ სერვისების და მხარდაჭერი გარემოს ფორმირების თვალსაზრისით, გასაუმჯობესებელ ასპექტებს წარმოადგენს ექსტრაკურსული

აქტივობები და კარიერული განვითარების სერვისები. რესპონდენტების მეხუთედი აღნიშნავს, რომ არ ჰქონია შეხება ექსტრაკურსულურ აქტივობებთან. ასევე, სასწავლებლის მხრიდან დასაქმების/სამუშაოს ძიების პროცესში დახმარებას კურსდამთავრებულთა მხოლოდ ნახევარი აფასებს ძალიან დადებითად.

- კვლევის შედეგები, ასევე, გვაწვდის ინფორმაციას სასწავლო პროცესის მრავალფეროვნების გაზრდის მიმართულებით გადასადგმელი ნაბიჯების შესახებ: კურსდამთავრებულთა შეფასებით, პროგრამაზე სწავლის პერიოდში ნაკლებად გამოიყენებოდა ელექტრონული სწავლების მიდგომები, ნაკლები ყურადღება ეთმობოდა პრობლემაზე დაფუძნებულ სწავლებას. კურსდამთავრებულების რეკომენდაციით, თეორიული მასალა შესაძლებელია ელ. ლექციების სახით იყოს მიწოდებული.
- კიდევ ერთ სტრატეგიულად მნიშვნელოვან საკითხს როგორც კურსდამთავრებულთა, ისე სტუდენტთა გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ინტეგრირების ფორმების განვითარება წარმოადგენს. გამოკითხულები ნაკლებად ფლობენ ინფორმაციას იმის შესახებ, თუ როგორ შეიძლება ჩაერთონ დაწესებულებისათვის მნიშვნელოვანი ცვლილებების დაგეგმვის ან პროფესიული პროგრამის გაუმჯობესების პროცესებში.

კომპეტენციები

- კვლევის საინტერესო მიგნებას წარმოადგენს ის ფაქტი, რომ რესპონდენტების ყველაზე დიდი წილი ძალიან სასარგებლოდ მიიჩნევს განვლილ პროგრამას, პირველ რიგში, პიროვნული განვითარებისთვის, ხოლო შემდეგ მომავალი პროფესიული/კარიერული განვითარებისა და სამსახურის მოძიებისათვის.
- კურსდამთავრებულების უმრავლესობა (70%-ზე მეტი) მიიჩნევს, რომ საფუძვლიანად განივითარა პროფესიული უნარები და ცოდნა, თუმცა მეტ აქცენტს ისურვებდა ე.წ. ტრანსფერულ უნარებზე, მაგალითად უცხო ენასა და კომპიუტერული უნარებზე. ასევე, კურსდამთავრებულთა დიდი ნაწილი თვლის, რომ ნაკლებად შეძლო ახალი იდეების გენერირების და შემოქმედებითი უნარების, ანალიტიკური და კრიტიკული აზროვნების, განსხვავებულ, სტრესულ პირობებთან ადაპტაციის უნარის სრულყოფა.
- საინტერესოა, რომ შეძენილი კომპეტენციების მიმდინარე სამუშაოს ჭრილში ანალიზის პროცესშიც, პროფესიულ უნარებსა და ცოდნაზე უფრო ხშირად რესპონდენტები აღნიშნავენ ისეთი გამჭოლი კომპეტენციების აუცილებლობას, როგორცაა სხვა ადამიანებთან ერთად მუშაობა და პრობლემის გადაჭრა.
- მიუხედავად იმისა, რომ უცხო ენის ცოდნა და კომპიუტერული უნარები შედარებით ნაკლები რესპონდენტისთვის აღმოჩნდა ძალიან მნიშვნელოვანი მიმდინარე სამუშაოს შესრულებისას, ისინი ამ მიმართულებების განვითარებას სასწავლო პროგრამაში

სტრატეგიულად მნიშვნელოვან ამოცანად მიიჩნევენ. შესაძლოა ვივარაუდოთ, რომ რესპონდენტები არა ბაზარზე არსებული ამჟამინდელი ვითარებიდან გამომდინარე, არამედ მათი პროფესიული განვითარების სამომავლო პერსპექტივაზე დაყრდნობით მსჯელობდნენ.

დასაქმება

- დასაქმების საერთო მაჩვენებლის ზრდის დინამიკა ბოლო წლების განმავლობაში დადებითია - პროფესიული განათლების პროგრამების კურსდამთავრებულთა დასაქმების მაჩვენებლები 2019 წლის ვარდნის შემდეგ 2020 წელს 2018 წლის საწყის ნიშნულს დაუბრუნდა, ხოლო 2021 წელს კიდევ უფრო გაიზარდა, თუმცა ამ პოზიტიური ტენდენციის უკან მნიშვნელოვანი დეტალები და განსხვავებები იმალება.
- პირველ რიგში გასათვალისწინებელია ე.წ. ჰორიზონტალური და ვერტიკალური არათავსებადობის მაღალი მაჩვენებელი - მიუხედავად იმისა, რომ კურსდამთავრებულთა უმეტესობა (74%) კვლევის მომენტისთვის დასაქმებულია, მათგან მხოლოდ 41% მუშაობს საკუთარი პროფესიით, რაც ნიშნავს, რომ დასაქმებულთა დიდი ნაწილის შემთხვევაში ვლინდება ჰორიზონტალური ან ვერტიკალური არათავსებადობის საკითხი.
- დასაქმებული კურსდამთავრებულების მეხუთედი მიიჩნევს, რომ ამჟამინდელი საქმიანობა საერთოდ არ შეესაბამება დაუფლებულ პროფესიას, ხოლო მესამედის აზრით გარკვეული შეუსაბამობები არსებობს. 16%-ის აზრით, სამუშაო ითხოვს უფრო დაბალ კვალიფიკაციას, ხოლო 17% -ის აზრით - უფრო მაღალ კვალიფიკაციას. ეს მიგნება მიგვანიშნებს იმაზე, რომ ბაზარზე არსებული მოთხოვნის თავისებურებები (მათ შორის კონკრეტული კომპეტენციების განვითარების საკითხი) პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამებში უკეთ ასახვას საჭიროებს.
- პროფესიით დასაქმების მაჩვენებლებში ვლინდება გარკვეული განსხვავებები ასაკობრივი ჯგუფებისა და სოციალური სტატუსის მიხედვით. კერძოდ, პროფესიით დასაქმების მაჩვენებლები უფრო დაბალია ახალგაზრდებში (≤ 24 წ) და სოციალურად დაუცველ კურსდამთავრებულებში. ეს მიგნება კონკრეტულ ჯგუფებზე მორგებული დასაქმების ხელშეწყობის ორგანიზებული ფორმების გაუმჯობესების საჭიროებაზე მიგვანიშნებს.
- პროფესიით დასაქმების მაჩვენებლებში ასევე ვხედავთ სხვაობას პროფესიული პროგრამის ტიპის, პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების სტატუსის და დარგების მიხედვითაც - მაჩვენებელი უფრო მაღალია დუალურ პროგრამებში და კერძო პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების შემთხვევაში.

- ვერტიკალური თავსებადობის კუთხით პრობლემები გამოვლინდა ინფორმაციის და ტექნოლოგიების, ბიზნესისა და ადმინისტრირების, სოციალური მეცნიერებების და ხელოვნების მიმართულებებით (სავარაუდოდ, ეს ის მიმართულებებია, სადაც ბაზარი უმაღლესი განათლების კურსდამთავრებულებით არის გაჯერებული და, შესაბამისად, პროფესიული პროგრამების კურსდამთავრებულები ისეთ სამუშაოზე არიან დასაქმებულნი, სადაც მათ კვალიფიკაციასთან შედარებით დაბალი კვალიფიკაციაა საჭირო. ვერტიკალური და ჰორიზონტალური თავსებადობის ეს და სხვა გამოწვევები პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამების ბაზრის მოთხოვნებთან რელევანტურობის გაზრდის საჭიროებას აჩვენებს.
- მიუხედავად ჰორიზონტალური და ვერტიკალური არათავსებადობის მაღალი მაჩვენებლებისა, დასაქმებული კურსდამთავრებულების უმრავლესობა (70%) აღნიშნავს, რომ იყენებს მიმდინარე საქმიანობაში პროგრამაზე სწავლისას მიღებულ ცოდნასა და უნარებს - აქ ისინი, სავარაუდოდ, ე.წ. ტრანსფერულ უნარებს გულისხმობენ. ტრანსფერული უნარების განვითარება პროფესიული განათლების ფარგლებში ერთგვარ მაკომპენსირებელ მექანიზმად შეგვიძლია წარმოვიდგინოთ, რომელიც კურსდამთავრებულებს შემდგომ განვითარებასა და წინსვლაში ეხმარება.
- დასაქმებული კურსდამთავრებულების 32% დაბალი რგოლის თანამშრომელია, 39% - შუა რგოლის თანამშრომელი, ხოლო 9% - მაღალი რგოლის. 19%-ს უჭირს საკუთარი სამუშაოს რანგის განსაზღვრა.
- დასაქმებული რესპონდენტების 47% ამბობს, რომ დაწინაურდა პროგრამის დასრულების შემდეგ.
- კურსდამთავრებულთა ნახევრის (52%) ყოველთვიური ანაზღაურება 1000 ლარამდეა, 1500 ლარამდე ანაზღაურებას იღებს დასაქმებულ კურსდამთავრებულთა 15%, 1500-დან 2000 ლარის დიაპაზონში მერყეობს დასაქმებულ კურსდამთავრებულთა 7%-ის ანაზღაურება, ხოლო უფრო მაღალი ანაზღაურება (2000 ლარზე მეტი) აქვს დასაქმებულ რესპონდენტთა 8%-ს. დასაქმებულ კურსდამთავრებულთა 47% აღნიშნავს, რომ მისი ხელფასი პროგრამაზე სწავლის დასრულების შემდეგ გაიზარდა, 50%-ის ანაზღაურება არ შეცვლილა, ხოლო 2%-ის ანაზღაურება, რესპონდენტების ინფორმაციით, შემცირდა.
- დასაქმებულ რესპონდენტთა უმეტესობა (42%) ადგილობრივი მასშტაბის ორგანიზაციაში მუშაობს. გამოკითხულთა მესამედი (33%) მუშაობს ორგანიზაციაში, სადაც თანამშრომელთა რაოდენობა ორმოცდაათს არ აღემატება, 12%-ის საქმიანობა უკავშირდება ორგანიზაციებს, რომელთა ზომა 50-დან 250 თანამშრომლამდე მერყეობს, დიდი ზომის ორგანიზაციებში მუშაობს დასაქმებულ კურსდამთავრებულთა 17%, დანარჩენებს უჭირთ ორგანიზაციის ზისტი ზომის დასახელება.

სამუშაოს ძიების დინამიკა

- იმ კურსდამთავრებულთა წილი, რომელიც სწავლის პროცესში ან სწავლის დასრულების შემდეგ ეძებდა სამსახურს, გამოკითხულთა მხოლოდ მეხუთედს შეადგენს.
- მათგან, ვინც არ ეძებდა სამსახურს, 33%-მა განაგრძო მუშაობა იმ სამსახურში, სადაც სწავლის პროცესში მუშაობდა, 23%-მა ოჯახური მიზეზების გამო არ ეძებდა სამუშაო, დაახლოებით მეხუთედმა (18%) განაგრძო სწავლა, ხოლო 13%-მა სამსახური ძიების გარეშე იპოვა.
- აღსანიშნავია, რომ პროგრამების კურსდამთავრებულების ნაწილი კვლავ აგრძელებს სწავლას. 30% აღნიშნავს, რომ პროგრამის დასრულების შემდეგ გაიარა პროფესიული ტრენინგები/შემდგომი გადამზადების კურსები. 32% პროგრამის დასრულების შემდეგ სწავლობს ან უკვე დაასრულა პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამა, ხოლო 23% სწავლობს ან დაასრულა სწავლა უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებაში. იმ რესპონდენტების ნახევარი, ვინც სწავლის დასრულების შემდეგ სწავლა პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებაში გააგრძელა ან გაიარა პროფესიული კურსები/გადამზადების კურსები ამჟამად დასაქმებულია საკუთარი პროფესიით.
- რესპონდენტების მესამედზე მეტს ბოლო სამსახურის მოსაძებნად 1 თვეზე ნაკლები დასჭირდა, ჯამურად 6 თვეზე ნაკლები დასჭირდა კურსდამთავრებულების 70%-ს, რაც იმაზე მიგვანიშნებს, რომ კურსდამთავრებულთა დიდი ნაწილისთვის სამსახურის პოვნა სირთულეს არ წარმოადგენდა. თუმცა, არის კურსდამთავრებულთა კიდევ ერთი დიდი ჯგუფი (20%), რომელიც სამსახურს 1 წელზე მეტხანს ეძებდა. რესპონდენტების გამოცდილებით, სამუშაოს მოძიების ყველაზე ეფექტური გზა აღმოჩნდა დამოუკიდებელი კონტაქტი დამსაქმებელთან (რესპონდენტების 12%) და სამუშაო განცხადებები (რესპონდენტების 12%), რაც დასაქმების ხელშეწყობის ორგანიზაციული ფორმების განვითარების საჭიროებაზე მიგვანიშნებს. სამუშაოს ძიების ხანგრძლივობაში გარკვეული განსხვავებები გამოვლინდა დარგების ჭრილში.

შრომითი კმაყოფილება

- გამოკითხულთა 51% ძალიან კმაყოფილია სამუშაოთი, ხოლო 6% - სრულიად უკმაყოფილო. სხვა გამოკითხულთა პასუხები ამ ორ კატეგორიას შორის არის მოქცეული.
- რესპონდენტების ყველაზე დიდი ნაწილისთვის (65%-ზე მეტისთვის) სამუშაოთი კმაყოფილების განმსაზღვრელი ძირითადი ფაქტორებია პოზიტიური სამუშაო გარემო, საზოგადოებისთვის სარგებლის მოტანის შესაძლებლობა, სამუშაო უსაფრთხოება. საინტერესოა, რომ პროფესიული ასპექტების მნიშვნელოვნების მიხედვით რანჟირებულ სიაში ბოლო ადგილზე აღმოჩნდა მაღალი ანაზღაურება, ასევე, შედარებით ნაკლები

რესპონდენტი ანიჭებდა ძალიან დიდ მნიშვნელობას კარიერული წინსვლის/განვითარების შესაძლებლობას.

- ზოგადად, კურსდამთავრებულების პასუხებიდან ჩანს ტენდენცია, რომ რესპონდენტების დიდი ნაწილი უპირატესობას უფრო საკუთრი იდეების რეალიზაციასა და საზოგადოებრივ სარგებელს ანიჭებს, ვიდრე მაღალ ანაზღაურებას, სოციალურ სტატუსსა და აღიარებას.

მიმართულებები შემდგომი მუშაობისათვის

კურსდამთავრებულთა კვლევის შედეგები განათლების პოლიტიკის ფორმირებასა და განხორციელებაში ჩართული მხარეებისთვის რამდენიმე თვალსაზრისით არის საინტერესო.

პირველ რიგში, მათი ნაწილი პროფესიული განათლების პოლიტიკის დღის წესრიგში არსებულ ბევრ ისეთ მიმართულებაზე ამახვილებს ყურადღებას, რომლებიც 2022 წლის მდგომარეობით უკვე ხორციელდება საქართველოში. შედეგები კიდევ ერთხელ ხაზს უსვამს ამ მიმართულებებით საქართველოში მიმდინარე და განხორციელებული ინიციატივების მნიშვნელოვნებას.

ამასთანავე, კვლევის მიგნებების ნაწილი მიანიშნებს ისეთი ინტერვენციების გატარების აუცილებლობაზე, რომლებიც საქართველოში ჯერ დაგეგმვის ფაზაზეა. მნიშვნელოვანია, ყველა დაინტერესებული მხარის ძალისხმევით კონსოლიდაცია ამ ინიციატივების სწორად დაგეგმვისა და თანმიმდევრული განხორციელებისათვის.

კერძოდ, კვლევის შედეგების თანახმად მნიშვნელოვანია:

- პროფესიით დასაქმების მაჩვენებლების გაზრდა და უნარების ვერტიკალური და ჰორიზონტალური არათავსებადობის პრობლემის შემცირება. მიუხედავად იმისა, რომ კურსდამთავრებულთა დასაქმების ზოგადი მაჩვენებლები კურსდამთავრებულებში იზრდება, პრობლემას წარმოადგენს ის ფაქტი, რომ გამოკითხულთა დიდი ნაწილი მიიჩნევს, რომ მათ მიერ განვლილი პროგრამა შინაარსობრივად მცირედ ან საერთოდ არ შეესაბამება მიმდინარე სამუშაოს ან ითხოვს უფრო დაბალ ან უფრო მაღალ კვალიფიკაციას.

უნარების ვერტიკალური და ჰორიზონტალური არათავსებადობის საკითხი აქტუალურია არა მხოლოდ საქართველოში, არამედ ევროპის მასშტაბითაც, რადგან, კვლევების თანახმად, ის უარყოფითად აისახება სამუშაო ძალის ხარისხზე, დასაქმების მაჩვენებლებზე, სამუშაო ძალის ზოგად პროდუქტიულობასა და კონკურენტუნარიანობაზე. გარდა ამისა, ვერტიკალური და ჰორიზონტალური

არათავსებადობა იწვევს სამუშაოთი კმაყოფილებისა და კარიერული წინსვლის შესაძლებლობების შემცირებას.^{17 18 19}

დღეისათვის საქართველო მონაწილეობს უნარების ევროპული დღის წესრიგის ფარგლებში უნარების განვითარებისა და პროგნოზირების მექანიზმების სრულყოფის ინიციატივებში. საქართველო, ასევე, რეგულარულად აგროვებს მონაცემებს უნარების არათავსებადობის შესახებ სტანდარტიზებული საერთაშორისო მეთოდოლოგიით.

კურსდამთავრებულთა კვლევის მომავალ ციკლებში მნიშვნელოვანია დაიხვეწოს უნარების არათავსებადობის შესახებ მონაცემთა შეგროვების სტრატეგიები და ამ საკითხზე სხვა ჩართულ უწყებებთან თანამშრომლობისა და კომუნიკაციის ფორმები (ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო, სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, დარგობრივი უნარების ორგანიზაციები, დასაქმების ხელშეწყობის სააგენტო).

მნიშვნელოვანია, რომ ადგილობრივი და საერთაშორისო ინიციატივების ფარგლებში ყველა ჩართული აქტორის მიერ შეძენილი გამოცდილება და ცოდნა უფრო ეფექტურად იქნას ინტეგრირებული პროფესიული განათლების პოლიტიკის დაგეგმვისა და შეფასების მიმართულებით.

- **დასაქმების ხელშეწყობის ორგანიზებული ფორმების განვითარება და სპეციალური ჯგუფების საჭიროებებზე მორგებული სერვისების განვითარება**

კურსდამთავრებულთა კვლევის ფარგლებში გამოვლენილი ეს საჭიროება ხაზს უსვამს საქართველოში პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების დონეზე მიმდინარე და დაგეგმილი ორგანიზაციული ცვლილებების მნიშვნელოვნებას და სტუდენტთა დასაქმების ხელშეწყობის ორგანიზაციული ფორმების მრავალფეროვნებისა და ეფექტურობის გაზრდის აუცილებლობას

ეს ინიციატივები, თავის მხრივ, ეხმიანება დასაქმების ხელშეწყობის ორგანიზებული ფორმების განვითარების ევროპულ პრიორიტეტს - ევროპის 14 ქვეყანაში განხორციელებული კვლევის თანახმად, დასაქმების ხელშეწყობი ღონისძიებები პროვაიდერი ორგანიზაციების დონეზე განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ფაქტორია სტუდენტთა დასაქმების და უნარების სამუშაო ბაზრის მოთხოვნებთან თავსებადობის საერთო მაჩვენებლების გაუმჯობესებისთვის.^{20 21}

¹⁷ European Commission. (2020). European Skills Agenda for sustainable competitiveness, social fairness and resilience.

¹⁸ European Training Foundation. (2021). Skills4Jobs.

¹⁹ OECD/European Union. (2018). Skills mismatch and productivity in the EU.

²⁰ CEDEFOP. (2017). Improving the employability of VET graduates: The role of guidance.

²¹ OECD. (2019). Getting Skills Right: Future-Ready Adult Learning Systems.

საქართველოში ამ მიმართულებით შემდგომი მუშაობის ფარგლებში მნიშვნელოვანია ორგანიზაციულ დონეზე დასაქმების ხელშემწყობი ზოგადი პროცესების განვითარება (გამოფენები, დამსაქმებელთან შეხვედრები და ა.შ.) და, ასევე, კონკრეტულ სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან სისტემური თანამშრომლობის გაღრმავება დასაქმების საკითხებში (დასაქმების სააგენტო).

- **ბაზრის საჭიროებების იდენტიფიცირების ორგანიზაციული და სისტემური მექანიზმების განვითარება**

პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების ორგანიზაციული განვითარების კიდევ ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს შრომის ბაზრის საჭიროებების დადგენის მიმართულებით შესაძლებლობების გაძლიერება.

უნარების სააგენტოსთან თანამშრომლობითა და საქართველოში მოქმედი გამოცდილი კვლევითი ორგანიზაციების დახმარებით მომდევნო წლების განმავლობაში შეიქმნება და გამოიცდება შრომის ბაზრის მოკვლევის ერთიანი მეთოდოლოგია პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების დონეზე, რაც შრომის ბაზრის ლოკალური საჭიროებების უკეთ იდენტიფიცირებისა და პროგრამებში გათვალისწინების შესაძლებლობას შექმნის. ამასთანავე, გაძლიერდება პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების შესაძლებლობები მოკვლევის ეფექტურად განხორციელებისა და მონაცემების ანალიზის კუთხით.

სისტემის დონეზე მნიშვნელოვანია გაძლიერდეს კომუნიკაცია ყველა ჩართულ უწყებას შორის შრომის ბაზრის მონაცემების შეგროვებისა და ამ მონაცემების პოლიტიკის დაგეგმვისა და შეფასების პროცესებში უკეთესად ინტეგრირებისთვის.

დარგობრივი უნარების ორგანიზაციებთან და საინიციატივო ჯგუფებთან თანამშრომლობით ამჟამად მიმდინარეობს მუშაობა კვალიფიკაციების შემუშავებისა და რევიზიის ახალ მექანიზმზე.

ეკონომიკის სამინისტროს, საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის, დასაქმების ხელშეწყობის სააგენტოს, განათლების მართვის საინფორმაციის სისტემის და უნარების სააგენტოს თანამშრომლობით იგეგმება ერთიანი მონაცემთა ბანკის შექმნა, რომელიც მონაცემთა ანალიზის და სამომავლო ტენდენციების პროგნოზირების შესაძლებლობას შექმნის.

- **პროფესიული მომზადებისა და გადამზადების პროგრამების განვითარება**

ის ფაქტი, რომ დასაქმებული პირების დიდი წილი სწავლობს გრძელვადიან პროგრამებზე შესაძლებელია მიგვანიშნებდეს, რომ სისტემაში უნდა გაფართოვდეს პროფესიული გადამზადების უფრო მოქნილი და სწრაფი შესაძლებლობები (სასერტიფიკატო პროგრამები). მნიშვნელოვანია, რომ სადიპლომო პროგრამებთან

ერთად (რომლებიც, ძირითადად, სკოლიდან პირდაპირი ტრანზიციით გადმოსულ პირთათვის არის განკუთვნილი) პროფესიულმა საგანმანათლებლო დაწესებულებებმა განავითარონ იმავე პროფესიაში უფრო მეტი სასერტიფიკატო პროგრამა ზრდასრულებისთვის. მოკლევადიანი პროგრამები დააჩქარებს დასაქმებული პირების პროდუქტიულობის ზრდას და ტრანსფერს ეკონომიკაში.

ამასთანავე, პროფესიული მომზადება-გადამზადების პროგრამების შემუშავებისას მნიშვნელოვანია პოტენციური ბენეფიციარების საჭიროებების და მიმდინარე სამუშაო გრაფიკის უკეთ გათვალისწინება.

იმისათვის, რომ სამუშაოს პარალელურად სწავლამ ან მუშაობამ არ შეაფერხოს სასწავლო პროცესი, მნიშვნელოვანია მუშაობის პარალელურად სწავლის ხელშემწყობი მექანიზმების განვითარება და ამ ხელშემწყობი მექანიზმების ახალგაზრდებისა და ზრდასრულების საჭიროებებზე უკეთ მორგება.

- **კურსდამთავრებულთა და სტუდენტთა აზრის კვლევის შედეგების ხარისხის შიდა მართვის სისტემაში ინტეგრირების ხელშეწყობა**

პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხარისხის უზრუნველყოფის მიზნებისთვის საყურადღებოა ყველა მონაცემი, რაც სტუდენტების პარალელურ დასაქმებას ან სწავლას და, ასევე, საკუთარი პროფესიით დასაქმების მაჩვენებლებს ეხება.

მნიშვნელოვანია, დაიხვეწოს ამ ინფორმაციის ინტეგრირების მექანიზმები პროგრამების და სერვისების ხარისხის გაუმჯობესების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში.

- **ელექტრონული ტექნოლოგიების გამოყენების ხელშეწყობა სასწავლო პროცესში**

კურსდამთავრებულთა უკუკავშირი სასწავლო პროცესში საინფორმაციო ტექნოლოგიების არასაკმარის გამოყენებაზე მიუთითებს, მაშინ როდესაც ტექნოლოგიების სწორად ინტეგრირება სწავლებისა და სწავლის გამოცდილების, ჩართულობისა და მოტივაციის გაზრდის ეფექტურ ინსტრუმენტად მიიჩნევა.²²

ევროკომისიის განათლებისა და ტრენინგის ჩარჩო დოკუმენტი ხაზს უსვამს ICT-ის გამოყენების მნიშვნელობას ინოვაციური პედაგოგიური მიდგომების მხარდასაჭერად და ციფრული უნარების გასაუმჯობესებლად პროფესიული განათლების სფეროში. კომისია ასევე რეკომენდაციას უწევს ღია საგანმანათლებლო რესურსების (OER) გამოყენებას პროფესიული განათლების შემსწავლელთათვის მაღალი ხარისხის საგანმანათლებლო მასალების ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად.²³

²² European Commission. (2013). Opening up Education: Innovative Teaching and Learning for All Through New Technologies and Open Educational Resources.

²³ European Commission. (2018). Education and Training 2020: Report on the Implementation of the ET 2020 Strategic Framework.

აზიის განვითარების ბანკის მხარდაჭერით უნარების სააგენტო ამჟამად მუშაობს ელექტრონული პლატფორმის განვითარებაზე ციფრული სწავლების ხელშესაწყობად.

პრიორიტეტის დასახვის და საკითხზე კონცეპტუალური მუშაობის პარალელურად მნიშვნელოვანია პროცესისთვის მნიშვნელოვანი ტექნიკური რესურსებისა და მხარდამჭერი სერვისების უზრუნველყოფა, მასწავლებლებისა და ინსტრუქტორების შესაძლებლობების გაძლიერება, ადგილობრივ კონტექსტზე მორგებული გადაწყვეტების პილოტირება და ეტაპობრივი დანერგვა

- **სპეციალური ჯგუფების საჭიროებებზე მორგებული ინფრასტრუქტურის და სერვისების განვითარება**

კურსდამთავრებულთა კვლევის შედეგები გარკვეული ჯგუფებისთვის პროფესიული განათლების სარგებლის ხელმისაწვდომობის ხარვეზებზე მიუთითებს. კერძოდ, კვლევის ფარგლებში გამოიკვეთა განსხვავებები კონკრეტულ ასაკობრივი ჯგუფების, სქესის, ისევე როგორც სხვადასხვა სპეციალური საჭიროების მიხედვით.

მნიშვნელოვანია, გაგარძელდეს მუშაობა სოციალურად დაუცველი სტუდენტებისათვის, ეროვნული უმცირესობების, სხვადასხვა ტიპის სპეციალური საჭიროების მქონე სტუდენტებისათვის სპეციალური მხარდამჭერი სერვისებისა და ინფრასტრუქტურის განვითარების მიმართულებით.

ასევე, კვლევის შედეგების თანახმად, მნიშვნელოვანია სტუდენტების და, ზოგადად, ყველა დაინტერესებული მხარის (პედაგოგები, ადმინისტრაცია) ცნობიერების ამაღლება ინკლუზიური გარემოს მახასიათებლების და მნიშვნელოვნების, ისევე როგორც ამ გარემოს შექმნის ეფექტური სტრატეგიების შესახებ.^{24 25}

- **სასწავლო პროგრამების შინაარსში სხვა ე.წ. ტრანსფერული უნარების კომპონენტის გაძლიერება**

ეს მიმართულება გულისხმობს მეტ აქცენტს დროის დაგეგმვის, პრობლემების გადაჭრის, კომუნიკაციის, უცხო ენისა და კომპიუტერული უნარების განვითარებაზე. მნიშვნელოვანია, რომ ამ კომპეტენციების განვითარება მოხდეს სისტემურად, როგორც პროგრამის, ისე ექსტრაკურსული აქტივობების ფარგლებში და არ შემოისაზღვროს მხოლოდ სპეციალურად ამ მიზნისთვის განკუთვნილი კურსებით. ეს ამოცანა პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების მასწავლებლების მიერ სასწავლო გეგმაზე შეთანხმებულ მუშაობას მოითხოვს.

²⁴ European Commission. (2020). Supporting Vulnerable Learners in Vocational Education and Training: Key Features of Successful Policy

²⁵ UNESCO. (2017). A Guide for Ensuring Inclusion and Equity in Education

- **პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში კარიერული განვითარების სერვისების ხელმისაწვდომობის გაზრდა**

კარიერული განვითარების ფარგლებში მუშაობა, პირველ რიგში, გულისხმობს თავად სერვისების მრავალფეროვნების გაზრდას, ისევე როგორც ამ სერვისების შესახებ ინფორმაციის გავრცელების სტრატეგიების სრულყოფას. მნიშვნელოვანია, რომ ეს მიმართულება არ შემოიფარგლოს მხოლოდ პროფესიული პროგრამების მიმდინარე სტუდენტებით, არამედ გავრცელდეს კურსდამთავრებულებსა და პოტენციურ სტუდენტებზე - განსაკუთრებით ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის მოსწავლეებზე.

მნიშვნელოვანია დაიხვეწოს უნარების თავსებადობის შესახებ ინფორმაციის შეგროვების სისტემური მექანიზმები იმგვარად, რომ შესაძლებელი იყოს მათი გამოყენება პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების კარიერული განვითარების სერვისების გაუმჯობესებისათვის.

- **პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ექსტრაკურსული აქტივობების სრულყოფა**

ამ მიმართულებითაც მნიშვნელოვანია, ერთი მხრივ სერვისების მრავალფეროვნების გაზრდა, ხოლო მეორე მხრივ - ამ სერვისების შესახებ ინფორმაციის გავრცელების ეფექტური გზების დანერგვა. პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების განვითარების ახალი კონცეფციის თანახმად, ვსდ არა მხოლოდ სტუდენტების, არამედ მთლიანად თემის წარმომადგენლების უწყვეტი განათლების ცენტრს უნდა წარმოადგენდეს. შესაბამისად, ექსტრაკურსული სერვისები თავად კოლეჯის სტუდენტების და, ასევე, თემის წარმომადგენლებს უნდა სთავაზობდეს გამჭოლი კომპეტენციების განვითარების შესაძლებლობას და, ასევე, ემსახურებოდეს ვსდ-ს და დაინტერესებული მხარეების დაახლოებას, თემის შეკვრას და პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების ორგანიზაციული კულტურის განვითარებას.

- **კურსდამთავრებულებისა და სტუდენტების ჩართვა პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების განვითარებაში, კურსდამთავრებულთა ქსელების განვითარება**

კვლევის შედეგები მკაფიოდ აჩვენებს, რომ კურსდამთავრებულებში მაღალია სურვილი, მონაწილეობა მიიღონ დაწესებულების განვითარებაში და შეინარჩუნონ კონტაქტი ვსდ-თან სწავლის დასრულების შემდეგ. შესაბამისად, საგანმანათლებლო დაწესებულების ამოცანაა, შესთავაზოს კურსდამთავრებულებს უფრო მრავალფეროვანი ფორმები გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მონაწილეობისათვის და სწავლების პროცესში უფრო აქტიური ჩართულობისათვის.

პროფესიით დასაქმებული კურსდამთავრებულები, თავის მხრივ, ბიზნეს სექტორის წარმომადგენლებად შეიძლება მოვიაზროთ, რომლებიც აქტიურად შეიძლება ჩაერთონ კვალიფიკაციების რევიზიის, სტუდენტების შერჩევის, სასწავლო პროცესის წარმართვის

და შეფასების, სტუდენტების სტაჟირების და მიღებული კომპეტენციების შეფასების პროცესებში. კურსდამთავრებულთა დადებითი დამოკიდებულებები საგანმანათლებლო დაწესებულებისა და საგანმანათლებლო პროგრამის მიმართ და მათი მზაობა, დაეხმარონ პსდ-ს შემდგომ განვითარებაში, ამ მიმართულებებით ნაყოფიერი თანამშრომლობის კარგი საწინდარია.

მნიშვნელოვანია, რომ პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებებში გაგრძელდეს მუშაობა ამგვარი ქსელების ფორმირებისა და გაძლიერების მიმართულებით. ეს ხელს შეუწყობს საქართველოში პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების და პროგრამების განვითარების საქმისთვის რესურსების კონსოლიდაციას და დააჩქარებს პროფესიული განათლების განვითარების ტემპს ქვეყანაში.

იმედს გამოვთქვამთ, რომ კურსდამთავრებულთა ქსელების განვითარებასთან ერთად, ასევე, გაიზრდება კურსდამთავრებულთა კვლევებში გამოპასუხების მაჩვენებელი, მოწოდებული უკუკავშირის ხარისხი და დასახული მიზნების პრაქტიკაში წარმატებით დანერგვის შესაძლებლობები.

დანართები

დანართი 1: ცხრილები

სწავლის მოტივაცია

ცხრილი 1. ჩამოთვლილი მიზეზებიდან, რამდენად მნიშვნელოვანი იყო თითოეული მათგანი პროფესიულ პროგრამაზე ჩაბარებისას? (რესპონდენტების %, N=3162)

	საერთოდ არ არის მნიშვნელოვანი	არ არის მნიშვნელოვანი	ნეიტრალური	მნიშვნელოვანია	ძალიან მნიშვნელოვანია
სხვა	21	6	10	14	50
სახლთან სიახლოვე	17	6	12	14	51
პროფესიული საგ. დაწესებულების მდებარეობა	12	5	10	16	56
მშობლების/ახლობლების რჩევა	13	6	10	13	57
დასაქმების მაღალი შანსი	4	4	8	15	70
პროფესიული საგ. დაწესებულების კარგი რეპუტაცია	2	2	5	13	78
საინტერესო სასწავლო პროგრამა	2	1	3	11	83

ცხრილი 2. როგორ შეაფასებდით თქვენს სწავლის მოტივაციას პროგრამაზე სწავლის განმავლობაში? (N=3162)

	N	რესპონდენტების %
ძალიან დაბალი	15	.5
დაბალი	37	1.2
საშუალო	533	16.9
მაღალი	1452	45.9
ძალიან მაღალი	1125	35.6

ცხრილი 3. პროგრამაზე სწავლისას, გიფიქრიათ სწავლის მიტოვებაზე? (N=3162)

	N	რესპონდენტების %
დიახ	260	8.2
არა	2902	91.8

ცხრილი 4. პროგრამაზე სწავლისას, გიფიქრიათ სწავლის მიტოვებაზე? (N=296)

	N	რესპონდენტების %
პროგრამა არ შეესაბამოდა ჩემს მოლოდინებს	76	25.27%
ოჯახური მიზეზების გამო	67	23.19%
სწავლის დროს დავსაქმდი	50	17.13%
სასწავლო პროგრამა ვერ პასუხობდა ბაზრის მოთხოვნებს	40	13.35%
ტრანსპორტირების პრობლემა	33	10.62%
სასწავლო პროგრამის დაძლევა მიჭირდა	13	4.38%
ბინის ქირისა და კომუნალურების გადახდა მიჭირდა	10	3.30%
ვერ შევძელი სწავლის საფასურის გადახდა	7	2.76%

სასწავლო გარემო და სწავლის გამოცდილება

ცხრილი 5. პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებაში სწავლისას, რამდენად იყო გამახვილებული ყურადღება სწავლა-სწავლების ქვემოთ ჩამოთვლილ ასპექტებზე? (რესპონდენტების %, N=3162)

	არ მაქვს ინფორმაცია/არ მქონია შეხება	1 - საერთოდ არ იყო გამახვილებული ყურადღება	2	3	4	5 - ძალიან იყო გამახვილებული ყურადღება
ელექტრონული სწავლება (E-learning)	8	2	4	10	18	57
პროექტზე ან პრობლემაზე ორიენტირებული სწავლება	5	2	3	8	20	62
სტუდენტების ზეპირი პრეზენტაცია	3	2	3	9	20	63
დამოუკიდებლად სწავლაზე ორიენტირებული აქტივობები	3	2	4	8	19	64
წერილობით სამუშაო	3	1	3	9	19	66
ჯგუფური სამუშაო	2	2	4	8	19	66
პრაქტიკული მეცადინეობები	1	2	3	6	13	75
ლექციები	1	1	1	5	14	79

ცხრილი 6. სასწავლო გარემოსა და სწავლების პროცესთან დაკავშირებული ასპექტების შეფასება (რესპონდენტების %, N=3162)

	არ მაქვს ინფორმაცია/არ მქონია შეხება	1 - ძალიან უარყოფითად	2	3	4	5 - ძალიან დადებითად
სტუდენტთა ექსტრაკურსული აქტივობები	19	3	6	12	16	44
დაწესებულების პოლიტიკაზე სტუდენტების ზეგავლენის შესაძლებლობა	19	3	4	11	16	47
სტუდენტების ჩართულობა პროგრამების ცვლილებაში	9	2	4	9	17	59
ბიბლიოთეკის ფუნციონირება	14	1	2	6	14	62
პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების ადაპტირებულობა შშმ/სსმ პირებისთვის	12	1	2	5	13	67
ტექნიკური აღჭურვილობის გამოსაყენებლად ვარგისიანობა	4	1	2	7	15	70
ტექნიკურ აღჭურვილობაზე ხელმისაწვდომობა	4	1	2	6	14	73
სტუდენტთა მოტივაციის ხელშეწყობა	2	1	2	7	14	73
პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების კეთილმოწყობა	1	1	2	6	15	75
სასწავლო მასალების ხელმისაწვდომობა	2	1	2	5	14	76
სწავლების ხარისხი	0	1	1	5	14	78
სტუდენტების კონტაქტი/კომუნიკაცია ერთმანეთთან	1	0	2	5	14	78
მასწავლებლების კვალიფიკაცია	1	0	1	4	10	84
მასწავლებლებთან კონსულტაციის შესაძლებლობა	1	0	1	3	10	84

ცხრილი 7. სასწავლო დაწესებულების მხრიდან შემოთავაზებული სერვისების შეფასება (რესპონდენტების %, N=3162)

	0 არ მაქვს ინფორმაცია/არ მქონია შეხება	1 - ძალიან უარყოფითად	2	3	4	5 - ძალიან დადებითად
კარიერის მართვის სპეციალისტთან კონსულტაცია	17	3	4	8	15	54
სტაჟირება	13	3	4	9	16	54
დაწესებულების მხრიდან სტაჟირების შესაძლებლობების მიერ პროცესში დახმარება	13	3	4	8	14	57
სასწავლებლის მხრიდან დასაქმების/სამუშაოს მიერ პროცესში დახმარება	8	4	4	9	15	60
პროგრამის შინაარსის თანამედროვეობა და პრაქტიკულ სამუშაო მოთხოვნებთან კავშირი	3	1	3	8	18	67
პრაქტიკული კომპონენტი	3	1	2	8	17	69
კავშირი თეორიული და პრაქტიკული სწავლების კომპონენტებს შორის	2	1	2	8	17	71

ცხრილი 8. სასწავლო დაწესებულებასთან კომუნიკაციის ფორმა (რესპონდენტების %, N=3162)

	ჩამოთვლილთაგან, რა ტიპის კონტაქტი/კავშირი გაქვთ პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებასთან ამჟამად? (N=4600)		ჩამოთვლილთაგან, რა ტიპის კონტაქტი/კავშირი გსურთ გქონდეთ პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებასთან? (N=4123)	
	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების %	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების %
ელექტრონული ფოსტით მიმოწერა	1066	34	1056	34
კურსდამთავრებულთა შეხვედრები	1038	33	875	28
კურსდამთავრებულთა სხვადასხვა ჯგუფის წევრობა	748	24	613	20
პროფესიული თანამშრომლობა (კონსულტაციები, სწავლება და სხვა)	1538	49	733	23
არ მაქვს/ არ მსურს მქონდეს კავშირი პროფესიულ დაწესებულებასთან	210	7	847	27
სულ	4600	155%	4123	170%

ცხრილი 9. წარსულში დაბრუნება რომ შეგეძლოთ, რამდენად დარწმუნებული ხართ, რომ იგივე პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამას აირჩევდით? (რესპონდენტთა %, N=3162)

	რესპონდენტთა %	N
1 - საერთოდ არ ვარ დარწმუნებული	5	171
2	2	64
3	6	192
4	11	343
5 - სრულიად დარწმუნებული ვარ	76	2392
სულ	100	3162

ცხრილი 10. წარსულში დაბრუნება რომ შეგეძლოთ, რამდენად დარწმუნებული ხართ, რომ იგივე პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებას აირჩევდით? (რესპონდენტების %, N=3162)

	რესპონდენტთა %	N
1 - საერთოდ არ ვარ დარწმუნებული	5	160
2	2	60
3	6	176
4	11	344
5 - სრულიად დარწმუნებული ვარ	77	2422
სულ	100	3162

ცხრილი 11. გაიხსენეთ სწავლის პერიოდი და შეაჯამეთ, მთლიანობაში, რამდენად კმაყოფილი ხართ აღნიშნული პროფესიულ პროგრამაზე სწავლით? (რესპონდენტების %, N=3162)

	რესპონდენტთა	%	N
1 - საერთოდ არ ვარ კმაყოფილი		1	42
2		2	57
3		7	212
4		15	470
5 - სრულიად კმაყოფილი ვარ		75	2381
სულ		100	3162

კომპეტენციები

ცხრილი 12. რამდენად შეიძინეთ/განივითარეთ ქვემოთ წარმოდგენილი უნარები/კომპეტენციები სწავლის პროცესში? (რესპონდენტების %, N=3162)

	1 საერთოდ არ განვივითარებია	2	3	4	5 საფუძვლიანად განვივითარე
უცხო ენა	7	6	17	23	47
კომპიუტერული უნარები	4	4	12	22	58
ახალი იდეების განვითარებისა და შემოქმედებითი უნარები	3	3	11	22	61
განსხვავებულ პირობებთან ადაპტაციის უნარი	2	3	9	22	62
ანალიტიკური/კრიტიკული აზროვნება	2	3	10	22	64
სტრესულ სიტუაციაში მუშაობის უნარი	4	3	9	19	65
სამუშაო პროცესების ორგანიზების უნარი	2	3	9	19	67
პრობლემის გადაჭრის უნარი	1	2	8	20	69
სწავლის უნარი	1	2	8	20	69
პროფესიული უნარები	1	2	7	19	71
პროფესიული ცოდნა	1	1	6	19	72
სხვა ადამიანებთან ერთად მუშაობის უნარი	2	2	6	17	73

დასაქმება და სამუშაოს ძიება

ცხრილი 13. ჩამოთვლილთაგან, რომელია თქვენი სტატუსი ამჟამად? (N=3157)

	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების %
დიახ, ამჟამად ვმუშაობ პროფესიით, რომელსაც და	1313	42%
დიახ, ამჟამად ვმუშაობ, თუმცა სხვა მიმართულებ	1035	33%
არა, ამჟამად არ ვმუშაობ	809	26%
სულ	3157	100%

ცხრილი 14. ეძებდით თუ არა სამუშაოს პროგრამაზე სწავლის ან პროგრამის დასრულების შემდეგ? (N=3663)

	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების %
ვეძებდი სამსახურს პროგრამაზე სწავლის პერიოდში	851	27%
ვეძებდი სამსახურს პროგრამაზე სწავლის დასრულების შემდეგ	966	31%
ამჟამად ვეძებ სამსახურს	683	22%
არ ვეძებ/ვეძებდი სამსახურს	1163	37%
სულ	3663	116%

ცხრილი 15. იმ შემთხვევაში, თუ პროგრამის დასრულების შემდეგ არ ეძებდით სამსახურს, რა იყო ამის მიზეზი? (N=2201)

	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების %
განვარგე მუშაობა იმ ორგანიზაციაში, სადაც სწავლის პროცესში ვმუშაობდი	718	33%
ოჯახური მიზეზების გამო	499	23%
განვარგე სწავლა	393	18%
გავხდი თვითდასაქმებული/ფრილანსერი	299	14%
სამსახური ძიების გარეშე ვიპოვე	292	13%
სულ	2201	100%

ცხრილი 16. რამდენი ხნის განმავლობაში ეძებდით/ეძებთ ბოლო სამსახურს? გაითვალისწინეთ ის დროც, თუკი სამსახურს პროგრამის დასრულებამდეც ეძებდით (N=2028)

	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების %
1 თვეზე ნაკლებ ხანს	704	35
1-დან 6 თვემდე	694	34
6-დან 12 თვემდე	216	11
1 წელზე მეტი ხნის განმავლობაში	414	20
სულ	2028	100.0

ცხრილი 17. თუ პროგრამაზე სწავლისას/სწავლის დასრულების შემდეგ დასაქმდით, ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან, რომელი აღმოჩნდა ყველაზე წარმატებული მეთოდი სამსახურის მოსაძიებლად? (N=3162)

	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების %	რესპონდენტების ვალიდური %
სამუშაო განცხადებები/რეკლამა (მაგ. გაზეთში, ი	242	7.7	12
მშობლებისა და ახლობლების კავშირების დახმარ	168	5.3	8
მეგობრებისა და სხვა სტუდენტების კავშირების	153	4.8	8
დამოუკიდებელი კონტაქტი დამსაქმებელთან	241	7.6	12
სწავლების პერიოდში გავლილი სტაჟირების პროგრამის საშუალებით	197	6.2	10
სხვა სტაჟირების პროგრამის საშუალებით	39	1.2	2
დასაქმების ფორუმის საშუალებით	63	2	3
საჯარო დასაქმების ცენტრის საშუალებით	38	1.2	2
კერძო დასაქმების ცენტრის საშუალებით	49	1.5	2
ინტერნეტისა და სოციალური ქსელის (მაგ, ფეისბუქი)	169	5.3	8
ჩემი პროფ. საგ. დაწესებულების (კარიერის მართვის) სერვისების დახმარებით	149	4.7	7
ჩემი პროფ. საგ. დაწესებულების მასწავლებლის დახმარებით	199	6.3	10
სხვა	344	10.9	17
ჯამი	2051	64.9	100
არ უპასუხა	1111	35.1	
სულ	3162	100	

ცხრილი 18. რა გამოცდილება გაქვთ საზღვარგარეთ მუშაობასთან დაკავშირებით? (N=3038)

	პასუხების რაოდენობა	ვალიდური %
არ მაქვს მსგავსი გამოცდილება და არ მქონია მცდელობა	2059	68%
არ მაქვს სამუშაო გამოცდილება, თუმცა მქონია მცდელობა	507	17%
მაქვს სამუშაო გამოცდილება	472	16%
სულ	3038	100%

ცხრილი 19. როდის დაიწყეთ მუშაობა ამჟამინდელ სამსახურში? (N=3162)

	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების %	რესპონდენტების ვალიდური %	რესპონდენტების კუმულატიური %
პროგრამაზე სწავლის დაწყებამდე	78	2.5	55	54.9
პროგრამაზე სწავლის პერიოდში	31	1	22	76.8
პროგრამის დასრულების შემდეგ 1-დან 3 თვეში	18	0.6	13	89.4
პროგრამის დასრულების შემდეგ 4-დან 6 თვეში	2	0.1	1	90.8
პროგრამის დასრულების შემდეგ 7-დან 9 თვეში	3	0.1	2	93
პროგრამის დასრულების შემდეგ 10-დან 12 თვეში	3	0.1	2	95.1
პროგრამის დასრულების შემდეგ 1 წლის შემდეგ	7	0.2	5	100
ჯამი	142	4.5	100	
არ უპასუხა	3020	95.5		
სულ	3162	100		

ცხრილი 20. ჩამოთვლილთაგან, რა ტიპის ორგანიზაციაში მუშაობთ ამჟამად? (N=3162)

	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების %	რესპონდენტების ვალიდური %
საჯარო/სახელმწიფო	628	20	27
კერძო	1253	40	53
საკუთარი ორგანიზაცია/ბიზნესი (ვარ თვითდასაქ)	212	7	9
არასამთავრობო ორგანიზაცია (NGO)	23	1	1
საერთაშორისო და დიპლომატიური ორგანიზაცია	39	1	2
სხვა	196	6	8
არ უპასუხა	811	26	
სულ	3162	100	100

ცხრილი 21. ეკონომიკის რომელ სექტორში ხართ ამჟამად დასაქმებული? მონიშნეთ ერთი პასუხი, საიდანაც ყველაზე მეტ შემოსავალს იღებთ (N=3162)

	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების %	რესპონდენტების ვალიდური %
ჟურნალისტიკა და მაუწყებლობა	11	0	0
ბეჭდური ტექნოლოგიები	15	0	1
წყალმომარაგება და წყალანიერება	19	1	1
ტელეკომუნიკაციები	20	1	1
ავტომობილებისა და სპეციალიზირებული ტექნიკის	28	1	1
სამშენსრულებლო და ვიზუალური ხელოვნება	31	1	1
დამამუშავებელი და სამთო-მოპოვებითი მრეწველ	39	1	2
მოგზაურობა, განთავსება და ტურიზმი	48	2	2
პერსონალური მომსახურება	52	2	2
ბიზნესის მართვა და ადმინისტრირება	56	2	2
სარესტორნო და კვების სერვისები	62	2	3
გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვა	63	2	3
ელექტროენერჯისა და კონდიციონირებული ჰაერის მ	69	2	3
ინფორმაციული ტექნოლოგიები	71	2	3
ტრანსპორტი, დისტრიბუცია და ლოგისტიკა	72	2	3
ინჟინერია და ტექნოლოგიები	88	3	4
ფინანსები და ბუღალტერია	112	4	5
სოფლის მეურნეობა - აგრობიზნესი, მემცენარეობა	143	5	6
კვებისა და სასურსათო წარმოება	153	5	7
ჯანდაცვა	159	5	7
მშენებლობა და სამშენებლო რემონტი, მონტაჟი და	192	6	8
განათლება და ტრენინგი	207	7	9
სხვა	642	20	27
სულ პასუხი გასცა	2352	74	
პასუხი არ გასცა	810	26	
სულ	3162	100	100

ცხრილი 22. გთხოვთ, მიუთითოთ ჩამოთვლილთაგან რომელს შეესაბამება თქვენი სამუშაო პოზიცია? (N=3162)

	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების %	რესპონდენტების ვალიდური %
დაბალი რგოლის თანამშრომელი (მაგ: სპეციალისტი)	794	25.1	33.8
შუა რგოლის თანამშრომელი (მაგ: სუპერვაიზორი)	783	24.8	33.3
ზედა რგოლის თანამშრომელი (მაგ: დირექტორი...)	185	5.9	7.9
მიჭირს პასუხის გაცემა	590	18.7	25.1
არ უპასუხა	810	25.6	
სულ	3162	100	

ცხრილი 23. გთხოვთ, მიუთითოთ მოხდა თუ არა ცვლილება თქვენს კარიერულ კიბეზე პროგრამის დასრულების შემდეგ პერიოდში (N=3162)

	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების %
დიახ, დავწინაურდი	1105	47
არ შეცვლილა	1247	53
ჯამი	2352	100
არ უპასუხა	810	
სულ	3162	

ცხრილი 24. მოხდა თუ არა ცვლილება თქვენს ანაზღაურებაში პროგრამის დასრულების შემდეგ პერიოდში? (N=3162)

	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების %	რესპონდენტების ვალიდური %
გაიზარდა	1116	35.3	47.4
შემცირდა	52	1.6	2.2
არ შეცვლილა	1184	37.4	50.3
ჯამი	2352	74.4	100.0
არ უპასუხა	810	25.6	
სულ	3162	100.0	

ცხრილი 25. ჩამოთვლილთაგან, რომელ კატეგორიაში ხვდება თქვენი ყოველთვიური ანაზღაურება ამჟამინდელ სამსახურში? (N=3162)

	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების %
100 ლარამდე	46	2
101-300 ლარი	124	5
301-500 ლარი	256	11
501- 700 ლარი	308	13
701-დან 900 ლარი	262	11
901-დან 1000 ლარი	226	10
1001-დან 1500 ლარი	361	15
1501-2000 ლარი	162	7
2001-2500 ლარი	71	3
2501-3000 ლარი	53	2
3001-დან 4000 ლარი	25	1
4001-დან 5000 ლარი	12	1
5001 ლარი და მეტი	23	1
უარი პასუხზე	423	18
არ უპასუხა	810	
სულ	3162	

ცხრილი 26. ჯამში, თქვენი ჩათვლით, რამდენი ადამიანია დასაქმებული თქვენ ამჟამინდელ სამსახურში? (N=3162)

	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების %	რესპონდენტების ვალიდური %
50-მდე ადამიანი	776	24.5	33.0
51-249 ადამიანი	283	9.0	12.0
250-ზე მეტი ადამიანი	399	12.6	17.0
არ ვიცი	894	28.3	38.0
ჯამი	2352	74.4	100.0
არ უპასუხა	810	25.6	
სულ	3162	100.0	

ცხრილი 28. რამდენად მნიშვნელოვანია თქვენი ამჟამინდელი სამუშაოს შესასრულებლად ქვემოთ წარმოდგენილი უნარების/კომპეტენციების ფლობა? (რესპონდენტების ვალიდური %, N=2361)

	1 - საერთოდ არ არის მნიშვნელოვანი	2	3	4	5 - ძალიან მნიშვნელოვანია	
პრობლემის გადაჭრის უნარი	1	1	4	11	83	
სამუშაო პროცესების ორგანიზების უნარი	1	1	5	12	82	
სტრესულ სიტუაციაში მუშაობის უნარი	2	1	5	13	79	
პროფესიული უნარები	3	2	6	12	77	
სამუშაო პროცესის ორგანიზების უნარი	1	2	5	14	77	
პროფესიული ცოდნა	4	2	6	12	76	
სწავლის უნარი	2	2	6	15	76	
ანალიტიკური/კრიტიკული აზროვნება	4	2	7	16	72	
განსხვავებულ პირობებთან ადაპტაციის უნარი	3	2	8	17	71	
ახალი იდეების განვითარებისა და შემოქმედებითი უნარები	4	2	9	18	66	
კომპიუტერული უნარები	8	3	10	17	61	
უცხო ენა	7	6	15	19	53	

ცხრილი 27. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან, რა მასშტაბებზე მუშაობს ორგანიზაცია, რომელშიც ამჟამად მუშაობთ? (N=3162)

	რაოდენობა	ვალიდური %
ადგილობრივი	994	42.3
საერთაშორისო	573	24.4
რეგიონული	495	21.0
ეროვნული	290	12.3
არ უპასუხა	810	
სულ	3162	

ცხრილი 29. რამდენად ხშირად იყენებთ თქვენ ამჟამინდელ სამსახურში პროგრამაზე სწავლისას მიღებულ ცოდნასა და უნარებს? (რესპონდენტების ვალიდური %, N=2361)

	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების ვალიდური %
1 - საერთოდ არ ვიყენებ	308	13
2	109	5
3	289	12
4	347	15
5 - ძალიან ხშირად ან ყოველთვის ვიყენებ	1308	55
სულ	2361	100

ცხრილი 30. თქვენი აზრით, რამდენად შეესაბამება თქვენი ამჟამინდელი სამუშაო თქვენს პროფესიულ კვალიფიკაციას (რესპონდენტების ვალიდური %, N=2361)

	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების ვალიდური %
ჩემი ამჟამინდელი სამუშაო შეესაბამება ჩემს კვალიფიკაციას	1576	67
ჩემი სამუშაო ითხოვს უფრო დაბალ კვალიფიკაციას	373	16
ჩემი სამუშაო ითხოვს უფრო მაღალ კვალიფიკაციას	412	17

ცხრილი 31. რამდენად შეესაბამება თქვენი ამჟამინდელი სამუშაო იმ პროფესიას, რომელსაც დაეუფლეთ? (რესპონდენტების ვალიდური %, N=2361)

	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების ვალიდური %
1 - საერთოდ არ შეესაბამება	471	20
2	99	4
3	260	11
4	306	13
5 - სრულიად შეესაბამება	1225	52

ცხრილი 32. იმ შემთხვევაში, თუ თქვენი სამუშაო არ შეესაბამება პროფესიას, რომელსაც დაეუფლეთ, რატომ გადაწყვიტეთ ამ სამუშაოზე მუშაობის დაწყება? (N=796)

	პასუხების რაოდენობა	რესპონდენტების %
ეს სამსახური უსაფრთხოების გარანტიას მაძლევს	50	6%
პროგრამის დასრულების შემდეგ ჩემი ინტერესები შეიცვალა	79	10%
ამჟამინდელი სამსახური საშუალებას მაძლევს საკმარისი დრო მქონდეს ოჯახისთვის/შვილებისთვის	101	13%
ამჟამინდელი სამსახური საშუალებას მაძლევს ვიმუშაო ჩემთვის მოსახერხებელი ადგილიდან	105	13%
ამ სამსახურში ანაზღაურება მაღალია	116	15%
ამჟამინდელი სამსახური მოქნილ სამუშაო გრაფიკს მთავაზობს	136	17%
ეს სამსახური უბრალოდ დროებითია. მე კვლავ ვეძებ სხვა სამსახურს	209	26%
სულ	796	100%

ცხრილი 33. მთლიანობაში, რამდენად სასარგებლო იყო თქვენ მიერ გავლილი პროფესიული პროგრამა ქვემოთ წარმოდგენილი მიზნებისთვის? (რესპონდენტების ვალიდური %, N=2361)

	1 - საერთოდ არ არის სასარგებლო	2	3	4	5 - ძალიან სასარგებლოა	
ამჟამინდელ სამსახურში სამუშაოს ეფექტიანად შესრულებისთვის	7	4	10	15	64	
სწავლის დასრულების შემდეგ ადეკვატური სამუშაოს მოძიებისთვის	3	4	11	14	69	
თქვენი მომავალი პროფესიული/კარიერული განვითარებისთვის	3	3	10	16	68	
თქვენი პიროვნების განვითარებისთვის	1	2	8	15	74	

სამუშაოთი კმაყოფილება

ცხრილი 34. ქვემოთ ჩამოთვლილი რომელი პროფესიული ასპექტები შეესაბამება თქვენს ამჟამინდელ სამუშაო სიტუაციას? (N=2413)

	1 - საერთოდ არ არის მნიშვნელოვანი	2	3	4	5 - ძალიან მნიშვნელოვანი
მაღალი ანაზღაურება	8	4	17	19	51
კარიერული წინსვლის/განვითარების შესაძლებლობა	6	4	11	21	59
საინტერესო, გამოწვევებით აღსავსე სამუშაო	5	3	12	20	59
საინტერესო სამუშაო დავალებები	6	4	11	20	59
სამუშაო და პირადი/ოჯახური ცხოვრების ბალანსი	4	3	12	20	60
სოციალური სტატუსი და აღიარება	5	3	11	21	61
მკაფიო სამუშაო დავალებები	4	3	9	23	61
შემდგომი პროფესიული განვითარების/დაწინაურების შესაძლებლობა	5	3	10	20	62
საკუთარი იდეების რეალიზაციის შესაძლებლობა	5	3	10	20	62
[სამუშაო ავტონომია (დამოუკიდებლობა) სამუშაოს შესრულების დროს	3	3	10	21	63
საკუთარი კომპეტენციების გამოყენების შესაძლებლობა	3	3	8	19	67
საზოგადოებისთვის სარგებლის მოტანის შესაძლებლობა	3	2	9	19	67
პოზიტიური სამუშაო გარემო	3	2	9	18	68
სამუშაო უსაფრთხოება/დაცულობა	2	2	8	17	71

ცხრილი 35. რამდენად კმაყოფილი ხართ თქვენი ამჟამინდელი სამუშაოთი? (N=2361)

	რაოდენობა	რესპონდენტების კალიდური %
1 - სრულიად უკმაყოფილო ვარ	133	6
2	86	4
3	376	16
4	559	24
5 - ძალიან კმაყოფილი ვარ	1207	51
სულ	2361	100%

ცხრილი 36. პროგრამის დასრულების შემდეგ, ხომ არ გაგივლიათ პროფესიული ტრენინგები/შემდგომი გადამზადების კურსები(N=3162)

	რაოდენობა	რესპონდენტების ვალიდური %
დიახ	1259	40%
არა	1903	60%
სულ	3162	100%

ცხრილი 37. პროგრამის დასრულების შემდეგ, გააგრძელეთ თუ არასწავლა პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებაში? (N=3162)

	რაოდენობა	რესპონდენტების ვალიდური %
დიახ	834	26%
არა	2328	74%
სულ	3162	100%

ცხრილი 38. პროგრამის დასრულების შემდეგ გააგრძელეთ თუ არა სწავლა პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებაში? (N=3162)

	რაოდენობა	რესპონდენტების ვალიდური %
დიახ	834	26.4
არა	2328	73.6
სულ	3162	100

ცხრილი 39. პროგრამის დასრულების შემდეგ სწავლის გაგრძელება დასაქმების სტატუსებთან მიმართებით

	გააგრძელა სწავლა პსდ-ში (N=829)	გაიარა პროფესიული ტრენინგები/შემდგომი გადამზადების კურსები (N=1256)
დიახ, ამჟამად ვმუშაობ პროფესიით, რომელსაც დაეუფლეთ	47%	54%
დიახ, ამჟამად ვმუშაობ, თუმცა სხვა მიმართულებით	32%	30%
არა, ამჟამად არ ვმუშაობ	21%	16%

დემოგრაფიული ნაწილი
ცხრილი 40. სქესი

	რაოდენობა	%
მამრობითი	1537	48.6
მდედრობითი	1625	51.4
სულ	3162	100.0

ცხრილი 41. დამთავრების წელი

	რაოდენობა	%
2020	913	28.9
2021	2249	71.1
სულ	3162	100.0

ცხრილი 42. კურსდამთავრებულების განაწილება დარგების მიხედვით

მიმართულება	კვლევაში ჩართული რესპონდენტები რაოდენობა	სულ კურსდამთავრებულთა რაოდენობა	რესპონდენტთა განაწილება დარგების მიხედვით შერჩევაში (%)
არქიტექტურა და მშენებლობა	225	541	42%
ბიზნესი და ადმინისტრირება	535	1659	32%
განათლება	145	330	44%
ელექტრობა(ელექტრონული მიმართულებები)	304	794	38%
სილამაზის მომსახურებები	113	369	31%
ინფორმაციის და კომუნიკაციის ტექნოლოგიები	309	1184	26%
მექანიკა (მექანიკური მიმართულებები)	126	461	27%
მოგზაურობა	114	350	33%
სამთო საქმე	69	180	38%
სასტუმრო, რესტორანი და კვება	176	492	36%
სოფლის მეურნეობა	246	688	36%
სოციალური მეცნიერებები	20	61	33%
ტექსტილის მომსახურებები	75	171	44%
ტრანსპორტის მომსახურებები	200	836	24%
ხელოვნება	124	303	41%
ჯანდაცვა	381	1991	19%
სულ	3162	10410	30%

ცხრილი 43. კურსდამთავრებულების განაწილება პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების ტიპის მიხედვით

საჯარო	რაოდენობა	%
კერძო	773	24.4
სულ	3162	100

ცხრილი 44. რომელ ქვეყანაში დაიბადეთ?

	რაოდენობა	%
საქართველო	3068	97.0
სხვა	94	3.0
სულ	3162	100.0

ცხრილი 45. კურსდამთავრებულების მიერ მიღწეული განათლების უმაღლესი საფეხური

	რაოდენობა	%
პროფესიული განათლება	2062	65.2
უმაღლესი განათლება (ბაკალავრი)	792	25.0
უმაღლესი განათლება (მაგისტრი)	279	8.8
უმაღლესი განათლება (დოქტორი)	29	0.9
სულ	3162	100

ცხრილი 46. კურსდამთავრებულების მშობლების მიერ მიღწეული განათლების უმაღლესი საფეხური

	მამის მიერ მიღწეული განათლების დონე		დედის მიერ მიღწეული განათლების დონე	
	რაოდენობა	ვალიდური %	რაოდენობა	ვალიდური %
განათლების გარეშე	63	2.0	47	1.5
დაწყებითი განათლება	49	1.5	46	1.5
საბაზო განათლება	66	2.1	70	2.2
საშუალო განათლება	772	24.4	708	22.4
პროფესიული განათლება	877	27.7	841	26.6
უმაღლესი განათლება (ბაკალავრი, მაგისტრი, დოქტორი)	1060	33.5	1227	38.8
არ ვიცი	275	8.7	223	7.1
სულ	3162	100.0	3162	100.0

ცხრილი 47. რომელ ქვეყანაში (ძირითადად) დაასრულეთ სკოლა?

	რაოდენობა	%
საქართველო	3079	97.4
სხვა	83	2.6
სულ	3162	100.0

ცხრილი 48. სად მდებარეობდა სკოლა, რომელით თქვენ დაამთავრეთ?

	რაოდენობა	%
ქალაქი	1733	54.8
სოფელი	1429	45.2
სულ	3162	100.0

ცხრილი 49. გთხოვთ, მონიშნოთ თქვენი ეთნიკური წარმომავლობა

	რაოდენობა	%
ქართველი	2988	94.5
აზერბაიჯანელი	62	2.0
სომეხი	55	1.7
ოსი	8	.3
აფხაზი	3	.1
სხვა	46	1.5
სულ	3162	100.0

ცხრილი 50. რომელ ქვეყანაში ცხოვრობთ ამჟამად?

	რაოდენობა	%
საქართველო	3105	99.3%
სხვა	57	1.8%

ცხრილი 51. რომელ რეგიონში ცხოვრობთ?

	რაოდენობა	%
რაჭა-ლეჩხუმი და ქვემო სვანეთი	537	17.3
აფხაზეთი	9	0.3
გურია	70	2.3
იმერეთი	402	12.9
კახეთი	438	14.1
ქვემო ქართლი	179	5.8
მცხეთა-მთიანეთი	85	2.7
რაჭა-ლეჩხუმი და ქვემო სვანეთი	32	1.0
სამაჩაბლო	1	0.0
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	259	8.3
სამცხე-ჯავახეთი	110	3.5
შიდა-ქართლი	213	6.9
თბილისი	770	24.8
სულ	3105	100
სხვა	57	
სულ	3162	

კითხვები ქრილებში

ცხრილი 52. სწავლის მოტივაცია ასაკის ქრილში

	<24	24+	χ ²	Phi	p value
ძალიან დაბალი/დაბალი	17	20	31.040 ^a	.109	.000
	.6	-.6			
საშუალო	237	209			
	5.5	-5.5			
მაღალი/ძალიან მაღალი	833	1307			
	-5.5	5.5			
სულ	1087	1536			

ცხრილი 53. პროგრამის შეუსაბამობა კურსდამთავრებულთა მოლოდინებთან სქესის ქრილში

	ქალი	კაცი	χ ²	Phi	p value
არ შეესაბამებოდა	53	23	9.752	.058	.001
	3.2	-3.2			
შეესაბამებოდა	1572	1514			
	-3.2	3.2			
სულ	1625	1537			

ცხრილი 54. პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებაში სწავლისას, რამდენად იყო გამახვილებული ყურადღება სწავლა-სწავლების ქვემოთ ჩამოთვლილ ასპექტებზე? (ცენტრალური ტენდენცია, N=3162)

	საშუალო	მედიანა	მოდა	ვალიდური პასუხების რაოდენობა	გამოტოვებული მნიშვნელობა
ელექტრონული სწავლება	4.00	5.00	5	3162	0
პროექტზე ან პრობლემაზე ორიენტირებული სწავლება	4.23	5.00	5	3162	0
სტუდენტების ზეპირი პრეზენტაცია	4.29	5.00	5	3162	0
დამოუკიდებლად სწავლაზე ორიენტირებული აქტივობები	4.30	5.00	5	3162	0
წერილობითი სამუშაო	4.36	5.00	5	3162	0
ჯგუფური სამუშაო	4.38	5.00	5	3162	0
პრაქტიკული მეცადინეობები	4.54	5.00	5	3162	0
ლექციები	4.65	5.00	5	3162	0

ცხრილი 55. როგორ შეაფასებთ სასწავლო გარემოსა და სწავლების პროცესთან დაკავშირებულ ქვემოთ წარმოდგენილ ასპექტებს? (ცენტრალური ტენდენცია, N=3162)

	საშუალო	მედიანა	მოდა	ვალიდური პასუხების რაოდენობა	გამოტოვებული მნიშვნელობა
დაწესებულების პოლიტიკაზე სტუდენტების ზეგავლენის შესაძლებლობა	3.43	4.00	5	3162	0
სტუდენტთა ექსტრაკურსული აქტივობები	3.36	4.00	5	3162	0
სტუდენტების ჩართულობა პროგრამების ცვლილებაში	4.02	5.00	5	3162	0
პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების ადაპტირებულობა შშმ/სსსმ პირებისთვის	4.09	5.00	5	3162	0
ბიბლიოთეკის ფუნქციონირება	3.91	5.00	5	3162	0
ტექნიკურ აღჭურვილობაზე ხელმისაწვდომობა (მაგ. ლაბორატორიის ხელსაწყოები, კომპიუტერული ლაბორატ)	4.41	5.00	5	3162	0
ტექნიკური აღჭურვილობის გამოსაყენებლად ვარგისიანობა	4.39	5.00	5	3162	0
სტუდენტთა მოტივაციის ხელშეწყობა	4.49	5.00	5	3162	0
პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების კეთილმოწყობა	4.58	5.00	5	3162	0
სწავლების ხარისხი	4.66	5.00	5	3162	0
სასწავლო მასალების ხელმისაწვდომობა (მაგ. წიგნები, ინტერნეტზე წვდომა)	4.55	5.00	5	3162	0
მასწავლებლების კვალიფიკაცია	4.73	5.00	5	3162	0
მასწავლებლებთან კონსულტაციის შესაძლებლობა	4.72	5.00	5	3162	0
სტუდენტების კონტაქტი/კომუნიკაცია ერთმანეთთან	4.67	5.00	5	3162	0

ცხრილი 56. როგორ შეაფასებთ დაწესებულების მხრიდან შეთავაზებულ ქვემოთ ჩამოთვლილ სერვისებს? (ცენტრალური ტენდენცია, N=3162)

	საშუალო	მედიანა	მოდა	ვალიდური პასუხების რაოდენობა	გამოტოვებული მნიშვნელობა
სტაჟირება	3.74	4.00	5	3162	0
კარიერის მართვის სპეციალისტთან კონსულტაცია	3.61	5.00	5	3162	0
დაწესებულების მხრიდან სტაჟირების შესაძლებლობების ძიების პროცესში დახმარება	3.80	4.00	5	3162	0
სასწავლებლის მხრიდან დასაქმების/სამუშაოს ძიების პროცესში დახმარება	3.99	5.00	5	3162	0
პროგრამის შინაარსის თანამედროვეობა და პრაქტიკულ სამუშაო მოთხოვნებთან კავშირი	4.38	5.00	5	3162	0
პრაქტიკული კომპონენტი	4.42	5.00	5	3162	0
კავშირი თეორიული და პრაქტიკული სწავლების კომპონენტებს შორის	4.49	5.00	5	3162	0

ცხრილი 57. გაიხსენეთ სწავლის პერიოდი და შეაჯამეთ, მთლიანობაში, რამდენად კმაყოფილი ხართ აღნიშნული პროფესიულ პროგრამაზე სწავლით? ასაკის ჭრილში

	<24	24+	χ^2	phi	p value
საერთოდ არ ვარ კმაყოფილი	38	32	12.301 ^a	.068	.002
	2.2	-2.2			
ჩამოუყალიბებელი	84	80			
	2.6	-2.6			
სრულიად კმაყოფილი	965	1424			
	-3.5	3.5			
სულ	1087	1536			

ცხრილი 58. წარსულში დაბრუნება რომ შეგეძლოთ, რამდენად დარწმუნებული ხართ, რომ იგივე პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამას აირჩევდით? ასაკის ჭრილში

	<24	24+	χ^2	phi	p value
არ ვარ დარწმუნებული	104	76	34.889 ^a	.115	.000
	4.6	-4.6			
ჩამოუყალიბებელი	81	67			
	3.4	-3.4			
დარწმუნებული	902	1393			
	-5.9	5.9			
სულ	1087	1536			

ცხრილი 59. ზოგადი კმაყოფილება დარგების ჭრილში

	N	Mean	Std. Deviation	F(15,3146)	p value
სამთო საკმე	69	4.97	.169	6.927	.002
განათლება	145	4.84	.436		
ტექსტილის მომსახურებები	75	4.76	.516		
ჯანდაცვა	381	4.72	.742		
სოფლის მეურნეობა და გარემოსდაცვითი მიმართულებები	246	4.70	.644		
ტრანსპორტის მომსახურებები	199	4.66	.691		
სილამაზის მომსახურებები	113	4.65	.853		
ბიზნესი და ადმინისტრირება	536	4.64	.773		
ელექტრობა(ელექტრონული მიმართულებები)	304	4.62	.795		
არქიტექტურა და მშენებლობა	225	4.61	.699		
მექანიკა (მექანიკური მიმართულებები)	126	4.60	.761		
სასტუმრო, რესტორანი და კვების მომსახურებები	176	4.43	.923		
ხელოვნება	124	4.40	.987		
ინფორმაციის და კომუნიკაციის ტექნოლოგიები	309	4.39	1.025		
ტურიზმი	114	4.34	1.029		
სოციალური მეცნიერებები	20	4.15	.933		

ცხრილი 60. მთლიანობაში, რამდენად კმაყოფილი ხართ აღნიშნული პროფესიული დაწესებულების ტიპის ჭრილში

	საჯარო	კერძო	χ^2	phi	p value
1 - საერთოდ არ ვარ კმაყოფილი	28	14	31.645 ^a	.100	.000
	-1.3	1.3			
2	39	18			
	-1.3	1.3			
3	166	46			
	1.0	-1.0			
4	400	70			
	5.2	-5.2			
5 - სრულიად კმაყოფილი ვარ	1756	625			
	-4.1	4.1			
სულ	2389	773			

ცხრილი 61. რამდენად შეიძინეთ/განივითარეთ ქვემოთ წარმოდგენილი უნარები/კომპეტენციები სწავლის პროცესში? (ცენტრალური ტენდენცია, N=3162)

	საშუალო	მედიანა	მოდა	ვალიდური პასუხების რაოდენობა	გამოტოვებული მნიშვნელობა
უცხო ენა	3.97	4.00	5	3162	0
კომპიუტერული უნარები	4.27	5.00	5	3162	0
სტრესულ სიტუაციაში მუშაობის უნარი	4.39	5.00	5	3162	0
ახალი იდეების განვითარებისა და შემოქმედებითი უნარები	4.34	5.00	5	3162	0
განსხვავებულ პირობებთან ადაპტაციის უნარი	4.39	5.00	5	3162	0
ანალიტიკური/კრიტიკული აზროვნება	4.42	5.00	5	3162	0
პრობლემის გადაჭრის უნარი	4.48	5.00	5	3162	0
სამუშაო პროცესების ორგანიზების უნარი	4.47	5.00	5	3162	0
სწავლის უნარი	4.52	5.00	5	3162	0
სხვა ადამიანებთან ერთად მუშაობის უნარი	4.58	5.00	5	3162	0
პროფესიული ცოდნა	4.59	5.00	5	3162	0
პროფესიული უნარები	4.57	5.00	5	3162	0

ცხრილი 62. დასაქმების სტატუსების განაწილება ასაკის ჭრილში

	<24	24+	χ^2	phi	p value
დიახ, ამჟამად ვმუშაობ	363	711	96.689 ^a	.192	.000
პროფესიით, რომელსაც და	-6.6	6.6			
დიახ, ამჟამად ვმუშაობ, თუმცა სხვა მიმართულებ	-2.1	2.1			
	3.4	-3.4			
არა, ამჟამად არ ვმუშაობ	391	296			
	9.6	-9.6			
სულ	1084	1534			

ცხრილი 63. დასაქმების სტატუსების განაწილება სქესის ჭრილში

	ქალი	კაცი	χ^2	phi	p value
დიახ, ამჟამად ვმუშაობ	643	670	28.721 ^a	.095	.000
პროფესიით, რომელსაც დავეუფლე	-2.4	2.4			
დიახ, ამჟამად ვმუშაობ, თუმცა სხვა მიმართულებ	500	535			
	-2.5	2.5			
არა, ამჟამად არ ვმუშაობ	482	327			
	5.3	-5.3			
სულ	1625	1532			

ცხრილი 64. დასაქმების სტატუსების განაწილება სოციალური სტატუსის ჭრილში

	სოციალურად დაუცველი	სოციალურად დაუცველის სტატუსის არმქონე პირი	χ^2	phi	p value
დიახ, ამჟამად ვმუშაობ	69	1244	22.451 ^a	.084	.000
პროფესიით, რომელსაც დავეუფლე	-3.7	3.7			
დიახ, ამჟამად ვმუშაობ, თუმცა სხვა მიმართულებ	74	961			
	-2	.2			
არა, ამჟამად არ ვმუშაობ	87	722			
	4.4	-4.4			
სულ	230	2927			

ცხრილი 65. დასაქმების სტატუსების განაწილება პროგრამის ტიპის ჭრილში

	დეალური	მოდულური	χ ²	phi	p value
დიახ, ამჟამად ვმუშაობ	110	1203	66.892 ^a	.146	.000
პროფესიით, რომელსაც დავეუფლე	8.2	-8.2			
დიახ, ამჟამად ვმუშაობ, თუმცა სხვა მიმართულებით	22	1013			
	-4.8	4.8			
არა, ამჟამად არ ვმუშაობ	17	792			
	-4.1	4.1			
სულ	149	3008			

ცხრილი 66. დასაქმების სტატუსების განაწილება დარგების ჭრილში

	დიახ, ამჟამად ვმუშაობ პროფესიით, რომელსაც დავეუფლე	დიახ, ამჟამად ვმუშაობ, თუმცა სხვა მიმართულებით	არა, ამჟამად არ ვმუშაობ	სულ			
არქიტექტურა და მშენებლობა	116	3.1	67	-1.0	42	-2.5	225
ბიზნესი და ადმინისტრირება	155	-6.5	227	5.2	154	1.8	536
განათლება	77	2.9	28	-3.5	40	.6	145
ელექტრობა(ელექტრონული მიმართულებები)	141	1.8	97	-.3	66	-1.6	304
სილამაზის მომსახურებები	34	-2.5	31	-1.2	48	4.2	113
ინფორმაციის და კომუნიკაციის ტექნოლოგიები	87	-4.9	105	.6	114	4.9	306
მექანიკა (მექანიკური მიმართულებები)	58	1.0	43	.3	25	-1.5	126
მოგზაურობა	43	-.9	44	1.3	27	-.5	114
სამთო საქმე	32	.8	32	2.4	5	-3.5	69
სასტუმრო, რესტორანი და კვების მომსახურებები	78	.8	50	-1.2	47	.4	175
სოფლის მეურნეობა	108	.8	97	2.4	40	-3.5	245
სოციალური მეცნიერებები	7	-.6	8	.7	5	-.1	20
ტექსტილის მომსახურებები	39	1.9	20	-1.1	16	-.9	75
ტრანსპორტის მომსახურებები	96	2.0	68	.4	35	-2.7	199
ხელოვნება	31	-3.8	50	1.8	43	2.4	124
ჯანდაცვა	211	5.8	68	-6.6	102	.5	381
სულ	1313		1035		809		3157
χ ²	210.513 ^a						
phi	.258						
p value	.000						

ცხრილი 67. მოხდა თუ არა ცვლილება კარიერულ კიბეზე სწავლის დასრულების შემდგომ? სოციალური სტატუსის ჭრილში

	სოციალურად დაუცველი	სოციალურად დაუცველის სტატუსის არმქონე პირი	χ^2	phi	p value
დიახ, დავწინაურდი	55 -1.7	1050 1.7	2.693	-.036	.050
არ შეცვლილა	83 1.7	1164 -1.7			
სულ	138	2214			

ცხრილი 68. ყოველთვიური ანაზღაურების განაწილება სქესის ჭრილში

	მდედრობითი	მამრობითი	χ^2	phi	p value
უარი პასუხზე	177 -3.1	246 3.1	339.416 ^a	0.38	.000
100 ლარამდე	27 1.4	19 -1.4			
101-300 ლარი	101 7.5	23 -7.5			
301-500 ლარი	190 8.7	66 -8.7			
501- 700 ლარი	210 7.4	98 -7.4			
701-დან 900 ლარი	139 1.5	123 -1.5			
901-დან 1000 ლარი	118 1.1	108 -1.1			
1001-დან 1500 ლარი	111 -7.4	250 7.4			
1501-2000 ლარი	36 -7.0	126 7.0			
2001-2500 ლარი	9 -6.2	62 6.2			
2501-3000 ლარი	10 -4.4	43 4.4			
3001-დან 4000 ლარი	6 -2.5	19 2.5			
4001-დან 5000 ლარი	4 -1.1	8 1.1			
5001 ლარი და მეტი	6 -2.2	17 2.2			
სულ	1144	1208			

ცხრილი 69. ყოველთვიური ანაზღაურების განაწილება დარგების ჭრილში

	რაოდენობა	საშუალო	სტანდარტული გადახრა	F (15,2336)	p value
არქიტექტურა და მშენებლობა	188	4.61	3.233	8.558	.000
ბიზნესი და ადმინისტრირება	385	4.19	2.553		
განათლება	106	3.28	2.074		
ელექტროობა(ელექტრონული მიმართულებები)	245	4.98	3.355		
სილამაზის მომსახურებები	64	3.06	2.965		
ინფორმაციის და კომუნიკაციის ტექნოლოგიები	196	4.59	3.043		
მექანიკა (მექანიკური მიმართულებები)	102	5.41	3.716		
ტურიზმი	85	5.35	2.840		
სამთო საქმე	64	6.52	2.557		
სასტუმრო, რესტორანი და კვების ტექნოლოგიები	126	4.46	3.105		
სოფლის მეურნეობა და გარემოსდაცვითი მიმართულებები	182	5.38	3.065		
სოციალური მეცნიერებები	15	4.40	2.586		
ტექსტილის მომსახურებები	59	3.93	2.828		
ტრანსპორტის მომსახურებები	168	4.97	3.798		
ხელოვნება	81	4.23	3.022		
ჯანდაცვა	286	3.80	2.344		
სულ	2352	4.54	3.045		

ცხრილი 70. თქვენი აზრით, რამდენად შეესაბამება თქვენი ამჟამინდელი სამუშაო თქვენს პროფესიულ კვალიფიკაციას პროგრამის ტიპის ჭრილში

	დუალური	მოდულური	χ2	phi	p value
ჩემი ამჟამინდელი სამუშაო შეესაბამება ჩემს კვალიფიკაციას	102	1474	9.333 ^a	.063	0.009
	3.1	-3.1			
ჩემი სამუშაო ითხოვს უფრო დაბალ კვალიფიკაციას	13	360			
	-1.8	1.8			
ჩემი სამუშაო ითხოვს უფრო მაღალ კვალიფიკაციას	14	398			
	-2.0	2.0			
სულ	129	2232			

ცხრილი 71. რამდენად ხშირად იყენებთ თქვენ ამჟამინდელ სამსახურში პროგრამაზე სწავლისას მიღებულ ცოდნასა და უნარებს პროგრამის ტიპის ჭრილში

	დუალური	მოდულური	χ^2	phi	p value			
1 - საერთოდ არ ვიყენებ	11	406	16.575 ^a	.084	.000			
	-2.8	2.8						
2	7	282						
	-2.4	2.4						
3-ძალიან ხშირად ვიყენებ	111	1544						
	4.1	-4.1						
სულ	129	2232						

ცხრილი 72. სამუშაოთი კმაყოფილება მიმართულებების ჭრილში

	რაოდენობა	საშუალო	სტანდარტული გადახრა	F (15,2345)	p value		
არქიტექტურა და მშენებლობა	188	4.11	0.947	1.4	0.138		
ბიზნესი და ადმინისტრირება	385	4.12	1.116				
განათლება	106	4.19	1.235				
ელექტრობა(ელექტრონული მიმართულებები)	245	4.13	1.128				
სილამაზის მომსახურებები	64	3.92	1.349				
ინფორმაციის და კომუნიკაციის ტექნოლოგიები	196	3.94	1.178				
მექანიკა (მექანიკური მიმართულებები)	104	4.15	1.068				
ტურიზმი	85	4.08	1.003				
სამთო საქმე	64	4.34	1.116				
სასტუმრო, რესტორანი და კვების მომსახურებები	126	4.23	1.029				
სოფლის მეურნეობა და გარემოსდაცვითი მიმართულებები	189	4.02	1.144				
სოციალური მეცნიერებები	15	3.67	1.291				
ტექსტილის მომსახურებები	59	4.22	1.131				
ტრანსპორტის მომსახურებები	168	4.31	1.148				
ხელოვნება	81	4	1.14				
ჯანდაცვა	286	4.07	1.306				
სულ	2361	4.11	1.145				

ცხრილი 73. ანაზღაურების გაზრდის გეგმა ასაკის ჭრილში

	<24	24+	χ^2	phi	p value
ვგეგმავ	227	444	21.103	-.091	.000
	-4.6	4.6			
არ მოუნიშნავს	860	1092	21.103	-.091	.000
	4.6	-4.6			
სულ	1087	1536			

ცხრილი 74. ანაზღაურების გაზრდის გეგმა სქესის ჭრილში

	ქალი	კაცი	χ^2	phi	p value
ვგეგმავ	385	427	6.708	-.047	.009
	-2.6	2.6			
არ მოუნიშნავს	1240	1110	6.708	-.047	.009
	2.6	-2.6			
სულ	1625	1537			

ცხრილი 75. საკუთარი ბიზნესის წამოწყების გეგმა ასაკის ჭრილში

	ქალი	კაცი	χ^2	phi	p value
ვგეგმავ	171	244	19.377	-.047	.000
	-4.5	4.5			
არ მოუნიშნავს	1454	1293	19.377	-.047	.000
	4.5	-4.5			
სულ	1625	1537			

ცხრილი 76. სამსახურის შეცვლის გეგმა დარგების მიხედვით

	გეგმავს		არ მოუნიშნავს		სულ
არქიტექტურა და მშენებლობა	23	-2.4	202	2.4	225
ბიზნესი და ადმინისტრირება	99	1.9	437	-1.9	536
განათლება	16	-1.6	129	1.6	145
ელექტრობა(ელექტრონული მიმართულებები)	46	-.3	258	.3	304
სილამაზის მომსახურებები	18	.1	95	-.1	113
ინფორმაციის და კომუნიკაციის ტექნოლოგიები	73	4.0	236	-4.0	309
მექანიკა (მექანიკური მიმართულებები)	15	-1.2	111	1.2	126
ტურიზმი	23	1.3	91	-1.3	114
სამთო საქმე	9	-.6	60	.6	69
სასტუმრო, რესტორანი და კვების მომსახურებები	24	-.8	152	.8	176
სოფლის მეურნეობა და გარემოსდაცვითი მიმართულებები	45	1.2	201	-1.2	246
სოციალური მეცნიერებები	8	3.0	12	-3.0	20
ტექსტილის მომსახურებები	5	-2.2	70	2.2	75
ტრანსპორტის მომსახურებები	27	-.9	172	.9	199
ხელოვნება	14	-1.4	110	1.4	124
ჯანდაცვა	52	-1.2	329	1.2	381
χ ²	47.833 ^a				
phi	.123				
p value	.000				

ცხრილი 77. სამუშაოთი კმაყოფილება მიმართულებების ჭრილში

	რაოდენობა	საშუალო	სტანდარტული გადახრა	F (15,2345)	p value
არქიტექტურა და მშენებლობა	188	4.11	0.947	1.4	0.138
ბიზნესი და ადმინისტრირება	385	4.12	1.116		
განათლება	106	4.19	1.235		
ელექტროობა(ელექტრონული მიმართულებები)	245	4.13	1.128		
სილამაზის მომსახურებები	64	3.92	1.349		
ინფორმაციის და კომუნიკაციის ტექნოლოგიები	196	3.94	1.178		
მექანიკა (მექანიკური მიმართულებები)	104	4.15	1.068		
ტურიზმი	85	4.08	1.003		
სამთო საქმე	64	4.34	1.116		
სასტუმრო, რესტორანი და კვების მომსახურებები	126	4.23	1.029		
სოფლის მეურნეობა და გარემოსდაცვითი მიმართულებები	189	4.02	1.144		
სოციალური მეცნიერებები	15	3.67	1.291		
ტექსტილის მომსახურებები	59	4.22	1.131		
ტრანსპორტის მომსახურებები	168	4.31	1.148		
ხელოვნება	81	4	1.14		
ჯანდაცვა	286	4.07	1.306		
სულ	2361	4.11	1.145		

ცხრილი 78. ანაზღაურების გაზრდის გეგმა დარგების მიხედვით

	გეგმავს		არ მოუნიშნავს		სულ
არქიტექტურა და მშენებლობა	28	-.3	197	.3	225
ბიზნესი და ადმინისტრირება	73	.4	463	-.4	536
განათლება	8	-2.8	137	2.8	145
ელექტროობა(ელექტრონული მიმართულებები)	47	1.3	257	-1.3	304
სილამაზის მომსახურებები	14	-.2	99	.2	113
ინფორმაციის და კომუნიკაციის ტექნოლოგიები	34	-1.2	275	1.2	309
მექანიკა (მექანიკური მიმართულებები)	32	4.2	94	-4.2	126
ტურიზმი	23	2.3	91	-2.3	114
სამთო საქმე	3	-2.2	66	2.2	69
სასტუმრო, რესტორანი და კვების მომსახურებები	24	.2	152	-.2	176
სოფლის მეურნეობა და გარემოსდაცვითი მიმართულებები	55	4.5	191	-4.5	246
სოციალური მეცნიერებები	2	-.4	18	.4	20
ტექსტილის მომსახურებები	22	4.2	53	-4.2	75
ტრანსპორტის მომსახურებები	16	-2.2	183	2.2	199
ხელოვნება	15	-.3	109	.3	124
ჯანდაცვა	19	-5.0	362	5.0	381
χ ²	99.210 ^a				
Phi	.177				
p value	.000				

დანართი 2: კვლევაში მონაწილე დაწესებულებების ჩამონათვალი დაწესებულებების ტიპების მიხედვით

დაწესებულება	ტიპი
"სიო"	კერძო
ა(ა)იპ კოლეჯი "ჰორიზონტი"	საჯარო
აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი	საჯარო
ბათუმის ნავიგაციის სასწავლო უნივერსიტეტი	კერძო
ბათუმის სამედიცინო აკადემია	კერძო
გორის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი	საჯარო
თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტი	საჯარო
იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტი	საჯარო
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მედიისა და ტელეხელოვნების კოლეჯი	საჯარო
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი	საჯარო
კოლეჯი "იკაროსი"	საჯარო
კოლეჯი "პრესტიჟი"	საჯარო
კოლეჯი „ბლექსი“	საჯარო
კოლეჯი „მერმისი“	საჯარო
კოლეჯი „ოპიზარი“	საჯარო
კოლეჯი განთიადი	საჯარო
მახინჯაურის საზღვაო ლიცეუმი	კერძო
სათავგადასავლო ტურიზმის სკოლა	საჯარო
სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტი	საჯარო
სარკინიგზო ტრანსპორტის კოლეჯი	საჯარო
სასწავლო უნივერსიტეტი - ბათუმის სახელმწიფო საზღვაო აკადემია	საჯარო
საქართველოს საპატრიარქოს დეკორატიული მებაღეობის საზოგადოებრივი კოლეჯი	კერძო
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი	საჯარო
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის აგრარული მეცნიერებების და ბიოსისტემების ინჟინერინგის ფაკულტეტის დიდი ჯიხაიშის ნ. ნიკოლაძის სახელობის აგროინჟინერიისა და სასურსათო ტექნოლოგიების პროფესიული კოლეჯი	საჯარო
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ტყიბულის სამთო-ტექნოლოგიური ინსტიტუტი	საჯარო
საქართველოს ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის სახელმწიფო კოლეჯი	საჯარო
სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი	საჯარო
სსიპ - ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი	საჯარო
სსიპ - ილია წინამძღვრიშვილის სახელობის კოლეჯი	საჯარო
სსიპ - კოლეჯი „გლდანის პროფესიული მომზადების ცენტრი“	საჯარო
სსიპ კოლეჯი "აისი"	საჯარო
სსიპ კოლეჯი "ახალი ტალღა"	საჯარო
სსიპ კოლეჯი "იბერია"	საჯარო
სსიპ კოლეჯი „ერქვანი“	საჯარო
სსიპ კოლეჯი „თეთნულდი“	საჯარო
სსიპ კოლეჯი „ლაკადა“	საჯარო
სსიპ კოლეჯი „სპექტრი“	საჯარო
სსიპ კოლეჯი „ფაზისი“	საჯარო
სსიპ კოლეჯი „მოდუსი“	საჯარო
სსიპ კოლეჯი ინფორმაციული ტექნოლოგიების აკადემია	საჯარო

დაწესებულება	ტიპი
ქ. გორის სულხან ცინცაძის სახელობის სამუსიკო კოლეჯი	საჯარო
ქარელის მუნიციპალიტეტის დაბა აგარის საჯარო სკოლა	საჯარო
შოთა მესხიას ზუგდიდის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი	საჯარო
შპს არსი	კერძო
შპს ბათუმის დამოუკიდებელი სასწავლებელი	კერძო
შპს ბათუმის საზოგადოებრივი აკადემია BPA	კერძო
შპს ბარაკონი	კერძო
შპს ბიზნესისა და ტექნოლოგიების აკადემია	კერძო
შპს დავით ტვილიანი სახელობის სამედიცინო უნივერსიტეტის საზოგადოებრივი საექთნო კოლეჯი	კერძო
შპს თბილისის პირველი სამედიცინო სასწავლებელი	კერძო
შპს ილია - ილია ჭავჭავაძის სახელობის ქ. საგარეჯოს საზოგადოებრივი კოლეჯი	კერძო
შპს ინტერბიზნესის აკადემია	კერძო
შპს კეონი აკადემია	კერძო
შპს კოლეჯი მესამე სამედიცინო	კერძო
შპს მარნეულის კოლეჯი	კერძო
შპს მარნეულის საზოგადოებრივი კოლეჯი	კერძო
შპს მრავალპროფილიანი საზოგადოებრივი კოლეჯი იმედი	კერძო
შპს ორიენტირი	კერძო
შპს პროფიუნტი	კერძო
შპს საზოგადოებრივი კოლეჯი "გეორგია"	კერძო
შპს საზოგადოებრივი კოლეჯი „კავკასიონი“	კერძო
შპს საზოგადოებრივი კოლეჯი ამაგი	კერძო
შპს საზოგადოებრივი კოლეჯი ფანასკერტელი	კერძო
შპს საზოგადოებრივი კოლეჯიპანაცეა	კერძო
შპს საზღვაო სასწავლო საწვრთნელი ცენტრი ეკვატორი	კერძო
შპს საქართველოს ბიზნესის აკადემია - SBA	კერძო
შპს საქართველოს საავიაციო უნივერსიტეტი	კერძო
შპს ცხუმ-ეგრისი	კერძო
შპსსაზოგადოებრივი კოლეჯი ზუგდიდის აკადემია	კერძო
შპსსაქართველოს უნივერსიტეტის პროფესიული კოლეჯი	კერძო
ჯიპა - საქართველოს საზოგადოებრივ საქმეთა ინსტიტუტი	კერძო

დანართი 3: კვლევაში გამოყენებული დარგების ფუნქციური კოდების მიმართება სწავლის სფეროების კლასიფიკატორის მონაცემებთან

ანგარიშში გამოყენებული ფუნქციური კოდები	დეტალური სფერო	პროგრამის სახელი	
არქიტექტურა და მშენებლობა	არქიტექტურა და ქალაქდაგეგმარება	აზომვით-ტოპოგრაფიული სამუშაოს შესრულება	
		არქიტექტორ-ტექნიკოსი	
	მშენებლობა და სამოქალაქო ინჟინერია	ზეინკალ-სანტექნიკოსი	
		თაბაშირ-მუყაოს კონსტრუქციების მემონტაჟე	
		იატაკისა და ფილის სამუშაოები	
		მებათქაშე	
		მღებავი	
		მშენებლობის მწარმოებელი	
		რკინიგზის ლიანდაგის მონიტორინგი	
		რკინიგზის ლიანდაგის მშენებლობა	
		საავტომობილო გზების მშენებლობა	
		სამღებრო სამუშაოების მწარმოებელი	
		სამღებრო სამუშაოების შესრულება	
		სანტექნიკის სისტემების ექსპლუატაცია	
		ფილამწყოები	
ქვის სამუშაოების წარმოება			
წყალმომარაგების სისტემები			
ბიზნესი და ადმინისტრირება	მარკეტინგი და რეკლამა	სარეკლამო აგენტი	
		ლოგისტიკა	
	მენეჯმენტი და ადმინისტრირება	მცირე ბიზნესის მწარმოებელი	
		პორტების ლოგისტიკის მენეჯმენტი	
		სატვირთო გადაზიდვების ლოგისტიკა	
		სატვირთო გადაზიდვების ლოგისტიკის ოპერირება	
		ლონისძიების ორგანიზება	
		საბითუმო და საცალო გაყიდვები	კონსულტანტ-გამყიდველი
		საბუღალტრო აღრიცხვა და დაბეგვრა	ბუღალტრული აღრიცხვა
		სამდივნო და საოფისე საქმე	ოფისის მენეჯერი
	საოფისე საქმე		

ანგარიშში გამოყენებული ფუნქციური კოდები	დეტალური სფერო	პროგრამის სახელი
	ფინანსები, საბანკო საქმე და დაზღვევა	საფინანსო სერვისები
		ფინანსები
		შემფასებელი
განათლება	სკოლამდელი განათლების მასწავლებლის მომზადება	აღმზრდელი
		ბაგა - ბაღის აღმზრდელი - პედაგოგი
		სკოლამდელი აღზრდა
ელექტრობა (ელექტრონული მიმართულებები)	ელექტრონიკა და ავტომატიზაცია	სამრეწველო ავტომატიზაცია
	ელექტრობა და ენერჯია	ელექტრიკოსი
		ელექტრობა
		მაღალი ძაბვის ელექტროტექნიკოსი
		რკინიგზის ელექტრო-მომარაგების მეურნეობა
		საბაზო პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამა - ელექტრობა
		ჰაერის კონდიციონირება
	ინჟინერია და საინჟინრო საქმე-არაკლასფიცირებული	მექატრონიკა
სილამაზის მომსახურებები	თმის და სილამაზის მომსახურებები	თმის მომსახურება
		თმის სტილისტი
		თმისა და სილამაზის მომსახურება
		ფრჩხილის მომსახურება
ინფორმაციის და კომუნიკაციის ტექნოლოგიები	მონაცემთა ბაზებისა და ქსელების დიზაინი და ადმინისტრირება	ვებ ინტერფეისის დეველოპერი
		ვებინტერფეისის დიზაინერი
		ვებტექნოლოგიები
		ინფორმაციის ტექნოლოგია
		ინფორმაციის ტექნოლოგიის მხარდამჭერი
		ინფორმაციის ტექნოლოგიის მხარდაჭერა
		კომპიუტერული ქსელი და სისტემები
		კომპიუტერული ქსელის ადმინისტრატორი
მექანიკა (მექანიკური მიმართულებები)	მექანიკა და ლითონის საქმე	მექანიკის ინჟინერიის ტექნიკოსი

ანგარიშში გამოყენებული ფუნქციური კოდები	დეტალური სფერო	პროგრამის სახელი
		მეჩარხე
		შედულება
		შემდულებელი
	ძრავიანი სატრანსპორტო საშუალებები, გემები და საჰაერო ხომალდები	აგრომექანიზაცია
		ავტომობილის ელექტრული სისტემის შეკეთება
		ავტომობილის ძრავას შეკეთება
		მსუბუქი ავტომობილის ელექტრო და ელექტრონული სისტემების შეკეთება
		მსუბუქი ავტომობილის სავალი ნაწილის შეკეთება
		მსუბუქი ავტომობილის ძრავის შეკეთება
		რკინიგზის ელექტრო მოძრავი შემადგენლობა
		სავაგონო მეურნეობა
		სავალი ნაწილის შეკეთება
		საჰაერო ხომალდების ტექნიკური მომსახურება
		ტრაქტორისტ-მემანქანე
		ძრავას შეკეთება
ტურიზმი (სამთო გამყოლი)	მოგზაურობა, ტურიზმი და დასვენება	სამთო გამყოლი
		საფეხმავლო გამყოლი
		საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის გიდი
		ტუროპერატორი
	სპორტი	მწვრთნელი(სახეობის დაკონკრეტებით)
სამთო საქმე	სამთო საქმე და მოპოვება	მყარი წიაღისეულის გამდიდრების ტექნოლოგიის სპეციალისტი
		სამთო ელექტრომექანიკოსი
		სამთო ტექნიკოსი
სასტუმრო, რესტორანი და კვების მომსახურებები	სასტუმრო, რესტორანი და კვება	ბართენდერი
		კონდიტერი
		კონდიტერია
		კულინარიის ხელოვნება
		სარესტორნო მომსახურება
		სასტუმრო მომსახურება
		სასტუმროს მომსახურება
სოფლის მეურნეობა და გარემოს დაცვა	გარემოს დაცვის ტექნოლოგია	შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი ტექნოლოგიები
	ვეტერინარია	ვეტერინარია
	მებაღეობა	ბალის დიზაინი
		მებაღეობა
	მეთევზეობა	თევზის გადამუშავება
		ლაბორატორიული საქმე მეთევზეობაში
		მეთევზეობა
		ფერმერობა მეთევზეობაში

ანგარიშში გამოყენებული ფუნქციური კოდები	დეტალური სფერო	პროგრამის სახელი
	მემცენარეობა და მეცხოველეობა	მეზოსტნეობა
		მევენახეობა-მეღვინეობა
		მეფუტკრე
		მეფუტკრეობა
		მეცხოველეობა (მესაქონლეობა)
		მეხილეობა (კაკლოვანი კულტურები) დუალური
		მეხილეობა (კურკოვანი კულტურები)
	მეტყვეობა	სატყეო საქმე
	სურსათის გადამამუშავება	ხილ-ბოსტნეულის გადამამუშავებელი
		ხორცისა და ხორცპროდუქტების წარმოება
სოციალური მეცნიერებები	ჟურნალისტიკა და რეპორტიორობა	ბეჭდური და ონლაინ გამოცემების რეპორტიორი
		რეპორტიორი
		ტელე-რადიოწამყვანი
	საბიბლიოთეკო, საარქივო კვლევები და ინფორმაციის მართვა	ბიბლიოთეკარი
		საბიბლიოთეკო საქმე
ტექსტილის წარმოება	ტექსტილი (ტანსაცმელი, ფეხსაცმელი და ტყავი)	სამკერვალო ნაწარმის სპეციალისტი
		სამკერვალო წარმოება
ტრანსპორტის მომსახურებები	ადამიანებისა და საკუთრების დაცვა	საბაჟო საქმე
	ტრანსპორტის მომსახურებები	ამწე და მსგავსი მანქანების ოპერირება
		ამწის ოპერირება
		გემზანის რიგითი მეზღვაური
		გემის საგემზანე განყოფილების ექსპლუატაცია
		თევზსაჭერი გემის ნავიგაცია
		ლოკომოტივის მართვა
		მძიმე სამშენებლო ტექნიკის (ავტოგრეიდერი, სატვირთველი და ჰიდრაულიკური ექსკავატორი) ოპერატორი
		რკინიგზის ტრანსპორტზე სიგნალიზაცია, ცენტრალიზაცია და ბლოკირება
		საგემზანე განყოფილების ექსპლუატაცია
		სამანქანე განყოფილების რიგითი მეზღვაური
		სარკინიგზო გადაზიდვები
		საჰაერო ხომალდების საფრენოსნო ექსპლუატაცია
ხელოვნება	აუდიოვიზუალური მეთოდები და მედიაპროდუქცია/წარმოება	გრაფიკული დიზაინის შესრულება
		კინოტელერეჟისორი
		კომპიუტერული საინჟინრო გრაფიკის ოპერატორი
		საგამომცემლო საქმის ტექნიკური დიზაინერი
		სამგანზომილებიანი გრაფიკის სპეციალისტი (გენერალისტი)
		ფოტოგრაფია
	გამოყენებითი ხელოვნება	დურგალი
		თექის ოსტატი
		მომინანქრება
		მხატვრული ქსოვილები

ანგარიშში გამოყენებული ფუნქციური კოდები	დეტალური სფერო	პროგრამის სახელი
		ხის მხატვრული დამუშავება
	მუსიკა და საშემსრულებლო ხელოვნება	ვოკალური ანსამბლის და გუნდის მომღერალი
	სახვითი ხელოვნება	სახვითი ხელოვნების სპეციალისტი
ჯანდაცვა	დენტალური მედიცინა	კბილის სატექნიკო საქმე
	თერაპია და რეაბილიტაცია	მასაჟისტ-რეაბილიტატორი
	საექთნო და სამეანო საქმე	ექთნის თანაშემწე
		პრაქტიკოსი ექთანი
		პრეტიკოსი ექთანი
		საექთნო განათლება
	ფარმაცია	ფარმაცევტის თანაშემწე
		ფარმაცია
		ფარმაცია (სააფთიაქო)